

OPERATIVT PROGRAM INOM MÅLET INVESTERING FÖR SYSSELSÄTTNING OCH TILLVÄXT

CCI	2014SE16RFOP005
Titel	Stockholm
Version	3.0
Första året	2014
Sista året	2020
Stödberättigande från	2014-jan-01
Stödberättigande till	2023-dec-31
Utnyttjar möjligheten i artikel 96.8 i den allmänna förordningen	
Större ändring (kräver EG-godkännande – se artikel 96 i grundförordningen)	
Godkänt av övervakningskommitté	✓
Motivering för ändring	Justering av budget utifrån EU kommissionens beslut
Kommissionens beslutsnummer	C(2017)8428
Kommissionens beslutsdatum	2017-dec-06
Medlemsstatens beslut om ändring nr	1
Datum för medlemsstatens beslut om ändring	2017-apr-26
Datum för ikraftträdande av medlemsstatens beslut om ändring	2017-apr-26
Nuts-regioner som omfattas	SE110 - Stockholms län

av det operativa programmet	
--------------------------------	--

1. STRATEGI FÖR DET OPERATIVA PROGRAMMETS BIDRAG TILL UNIONENS STRATEGI FÖR SMART OCH HÅLLBAR TILLVÄXT FÖR ALLA OCH FÖR ATT UPPNÅ EKONOMISK, SOCIAL OCH TERRITORIELL SAMMANHÅLLNING

1.1 Strategi för det operativa programmets bidrag till unionens strategi för smart och hållbar tillväxt för alla och för att uppnå ekonomisk, social och territoriell sammanhållning

1.1.1 Beskrivning av programmets strategi för att bidra till att uppfylla unionens strategi för smart och hållbar tillväxt för alla och till att uppnå ekonomisk, social och territoriell sammanhållning.

Det regionala strukturfondsprogrammet omfattar Stockholms län vilket sammanfaller med det geografiska området Stockholm i Europeiska Unionens NUTS2-indelning. Regionen har idag, 2013, drygt 2,1 miljoner invånare fördelade på 26 kommuner. Den största kommunen – Stockholms stad – är förutom att vara rikets huvudstad även regionens (och Sveriges) största kommun med nästan 900 000 invånare. Det kan jämföras med länets minsta kommuner med omkring 10 000 invånare. Under programperioden 2007 - 2013 uppgick den årliga befolkningsökningen till drygt 35 000 personer. Få regioner runt om i Europa kan visa på lika hög befolkningsökning. Stockholmsregionen har klart högst befolkningstäthet i riket och andelen som bor i tätort uppgår till 96 procent vilket är markant högre än i övriga riket. Även om andelen som bor på landsbygden är förhållandevis låg innebär länets befolkningsmässiga storlek att länet ändå har rikets tredje största landsbygdsbefolkning.

Stockholm är en stark region, men står samtidigt inför ett antal utmaningar som identifierats i det regionala tillväxtarbetet.[2] Ett flertal av dessa utmaningar är kopplade till den kraftiga befolkningsutvecklingen vilket resulterat i olika former av kapacitetsbrister, inte minst inom t.ex. transportinfrastrukturen och bostadssektorn. Vid sidan av dessa gemensamma utmaningar finns det andra utmaningar såsom de ibland stora inomregionala skillnaderna. I länet finns stora skillnader mellan kommuner och även stadsdelsområden med låga studieresultat, hög arbetslöshet och varaktigt utanförskap. Här finns starka motiv till olika typer av insatser för att vända utvecklingen och stärka sammanhållningen genom att ta ett samlat helhetsgrepp. Samtidigt har regionen ett flertal kommuner och kommundelar som ligger i den absoluta toppen i landet när det gäller t.ex. skolresultat, sysselsättning och ekonomisk bärkraft.

Se figur 1 och 2, bilaga "Tabeller och bilder Stockholm".

Stockholmsregionen i ett europeiskt perspektiv

Stockholm har som huvudstadsregion i en av Europas mest konkurrenskraftiga ekonomier en viktig roll för både Sveriges och därmed också övriga EU:s framtida hållbara tillväxt och utveckling. Regionens förutsättningar skiljer sig från övriga delar av landet. Stockholmsregionens främsta styrkor utgörs av en hög utbildningsnivå i arbetskraften, starka lärosäten samt ett dynamiskt och kunskapsintensivt näringsliv och att ett stort antal multinationella företag har sitt säte i regionen. Nyföretagandet har trendmässigt ökat under 2000-talet men det finns förutsättningar att få fler befintliga företag att växa och utvecklas.

Sammantaget finns en stor samlad ekonomisk styrka och regionen står för en betydande del av den ekonomiska tillväxten och värdeskapandet i Sverige. Studier visar även att regionens roll som importhamn för idéer bidrar till innovationer som genererar spridningseffekter till andra delar av både Sverige och Europa. Att stärka och utveckla de styrkeområden som finns i regionen blir därför ett sätt att bidra till utvecklingen i andra mindre starka regioner i Sverige samt till utvecklingen i EU som helhet.

Övergripande mål i Europa 2020

Europa 2020-strategin utgår från tre övergripande prioriteringar som ska förstärka varandra:

- smart tillväxt; utveckla en ekonomi baserad på kunskap och innovation,
- hållbar tillväxt; främja en resurseffektivare, grönare och konkurrenskraftigare ekonomi, samt
- tillväxt för alla; stimulera en ekonomi med hög sysselsättning och med social och territoriell sammanhållning.

Det nationella reformprogrammet som regeringen redovisar till kommissionen varje år innehåller en redogörelse av genomförandet av Europa 2020-strategin och de fem målen. Av såväl det nationella reformprogrammet för 2013 som den genomförda regionala analysen till föreliggande program framgår att Sverige och Stockholmsregionen generellt presterar väl i förhållande till de fem målen i Europa 2020. Sverige i allmänhet och Stockholmsregionen i synnerhet har en högre *sysselsättning* bland både män och kvinnor än EU i övrigt. Vad gäller *utbildning* har Sverige och Stockholmsregionen en högre andel personer med eftergymnasial utbildning och en lägre andel unga utan gymnasiekompetens som inte studerar. Andelen 20-åringar med fullföljd gymnasieutbildning är emellertid lägre i Stockholmsregionen än i riket. Sverige ligger högre än EU-genomsnittet gällande målet för social delaktighet som i Sverige till stor del handlar om sysselsättning medan det inom många andra delar av EU främst rör fattigdomsbekämpning. Även inom målet för *forskning och utveckling* ligger Sverige och Stockholmsregionen högre än genomsnittet för EU i form av investeringar i FoU. Inom *klimat och energi* finns utmaningar att minska miljöpåverkan både vad gäller exempelvis energianvändning (som i Sverige är förhållandevis hög jämfört med andra industriländer i Europa) och utsläpp av växthusgaser i både Sverige och EU.

Utgångspunkter för utformningen av programmet

På EU-nivå finns ett gemensamt strategiskt ramverk för genomförandet av den kommande strukturfondsperioden och på nationell nivå finns en *Partnerskapsöverenskommelse* som bl.a. anger Sveriges inriktning och prioriteringar som grund för fonderna. På regional nivå har Stockholmsregionens aktörer i det regionala strukturfondspartnerskapet enats om ett antal huvudprinciper för genomförandet av Regionalfondsprogrammet (och Socialfondsprogrammet) i Stockholm för perioden 2014-2020. Principerna är utformade mot bakgrund av de erfarenheter som har gjorts i regionen under programperioden 2007-2013. De är också utformade med hänsyn tagen till de riktlinjer som både kommissionen och den svenska regeringen uttryckt inför strukturfondsperioden 2014-2020.

Hållbar stadsutveckling[3] är en integrerad del i det regionala tillväxtarbetet i Stockholmsregionen där ett helhetsperspektiv är en förutsättning för geografisk (ekonomisk, miljömässig och social) sammanhållning. Det innebär att insatser i programmet ska stärka förutsättningar för hållbar tillväxt och utveckling i regionens urbana miljöer [4], se avsnittet om *Huvudstadsregionens särskilda utmaningar*.

Se figur 3, bilaga "Tabeller och bilder Stockholm".[5]

Koncentration av resurser

En övergripande utgångspunkt för regionens arbete, baserat på erfarenheterna under tidigare programperiod, är att de resurser som finns tillgängliga inom detta program ska användas på ett sådant sätt att de bidrar till att möta de regionala utmaningarna. Resurserna ska vidare användas på ett sådant sätt att det ger ett väsentligt bidrag till regionens utveckling. Resurserna ska användas till insatser som kan härledas till uttryckta utvecklingsbehov i regionen. Resurserna ska också användas på ett sådant sätt att de ger ett tydligt avtryck inom de områden där insatser genomförs. Det innebär konkret att strävan i programgenomförandet bör vara mot större men färre insatser. Insatserna som stöds av detta program får emellertid inte användas till sådant som kan anses ersätta ordinarie löpande offentlig verksamhet.[6]

På detta sätt bidrar programmet också till att unionens övergripande mål kan komma att uppfyllas. Principen om koncentration av resurserna under den kommande programperioden ligger helt i linje med den gällande förordningen.[7] Sett till inriktningen för Regionalfondsprogrammet i Stockholms län återfinns kärnan för strukturfondernas inriktning i det regionala utvecklingsprogrammet RUF 2010 och tillhörande prioriteringar i det regionala tillväxtarbetet 2014–2020 (Arbetsmarknad och kompetensförsörjning, Innovationskraft, Energi och klimat, Infrastruktur och Bostäder). Den ovan beskrivna inriktningen på programmets koncentrerade resurser syftar till att Europa 2020-målen nås genom de insatser som genomförs på regional nivå inom dessa utvecklingsområden.

Samverkan mellan fonderna

För att möta Stockholmsregionens utmaningar fordras ett holistiskt angreppssätt där det är centralt att ett helhetsperspektiv tillämpas i utvecklingsarbetet. Det är därför nödvändigt att sträva efter insatser där fonderna gemensamt kan användas för att möta regionens behov. Genom en ökad samverkan mellan fonderna förstärks tillväxtarbetet och blir flerdimensionellt. Strävan är också att det ska innebära ett mer effektivt sätt att använda och mobilisera resurser. De insatser som initieras inom detta program bör därför också värderas ur ett gemensamt fondperspektiv. Där det är möjligt och meningsfullt bör strävan vara att skapa insatser som bygger på fondsamverkan, i synnerhet med Europeiska Socialfonden.

Företag och arbetskraft i fokus

Utifrån erfarenheterna från den innevarande programperioden har behovet av att kunna ge tydliga effekter på den hållbara regionala tillväxten lyfts fram. Genom att i strukturfondsprogrammen sätta företagen[8] och arbetskraften (sysselsatta och arbetslösa[9]) i fokus möjliggörs ett fokuserat helhetsgrepp som möter såväl regionens utmaningar som fondernas mål. Detta fokus är vägledande för utformning av operativt Regionalfondsprogram och Regional handlingsplan för Socialfonden i Stockholms län. I praktiken innebär det att de insatser som ska genomföras inom Regionalfondsprogrammet ska kunna påvisa tydliga avtryck i form av hållbar tillväxt och utveckling hos de företag som omfattas av insatserna.

Initiera satsningar - Stockholmsmodellen

En central utgångspunkt för genomförandet av detta program ska vara samspel och förankring hos Stockholmsregionens aktörer. Strävan är ett aktivt ägarskap och ansvarstagande i regionen för de insatser som genomförs. I detta ligger att regionens aktörer genom länets strukturfondspartnerskap tar en mer proaktiv roll i genomförandet av strukturfonderna 2014-2020. Genom detta förhållningssätt blir regionens aktörer i än högre grad initiativtagare och ägare till insatser som kommer att genomföras inom ramen för programmet. Det innebär också att aktörerna i regionen intar en än mer aktiv roll gällande kunskapsåterföring och lärande från de insatser som genomförs. I mobiliseringen är det också viktigt att inkludera innovativa idébärare från olika sektorer.

Se figur 4, bilaga "Tabeller och bilder Stockholm".

Partnerskapsöverenskommelsen

Partnerskapsöverenskommelse utgör det nationella strategiska ramverket för den kommande strukturfondsperioden och anger inriktning och prioriteringar som grund för fondernas användning. En nära koppling ska därför finnas till det operativa programmet. Analysen i Sveriges partnerskapsöverenskommelse betonar särskilt följande aspekter:

Sverige blir allt mer globaliserat och konkurrensutsatt, vilket ställer krav på välutbildad arbetskraft, högkvalitativ forskning och innovation samt välfungerande infrastruktur.

Utbildningsnivå har stor betydelse för arbetsmarknadens, regionens och samhällets utvecklings- och omvandlingsförmåga. Det finns en regional obalans i fördelningen av högutbildade, vilket har konsekvenser för den långsiktiga regionala utvecklingen. FoU-investeringarna inom framförallt privat sektor behöver öka och den entreprenöriella kompetensen behöver utvecklas, inte minst på landsbygden, bland ungdomar, kvinnor och utrikes födda. Profilering av framstående universitet och ökad samverkan med aktörer från näringslivet är vidare önskvärt.

Regeringen har en vision om att Sverige 2050 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären. Utmaningen är att kombinera tillväxt med en minskning av koldioxidutsläpp, vilket dock flera regioner har lyckats med under de senaste åren. Växthusgasutsläppen varierar stort regionalt, vilket huvudsakligen beror på skillnader i näringslivsstruktur. Inrikes transporter står för en tredjedel av utsläppen. Sverige påverkas kraftigt av ett förändrat klimat och konsekvenserna varierar med lokala och regionala förutsättningar. Exempelvis kommer översvämningsrisken i sjöar och vattendrag öka. Omställningsarbetet till ett mer hållbart energisystem och en hållbar näringslivsutveckling utgör en grund för teknik-, produkt- och tjänsteutveckling samt i förlängningen ökad sysselsättning och företagande.

Sysselsättningspolitikens viktigaste målsättning är att varaktigt öka sysselsättningen. Ökningen behöver främst ske i grupper med svag förankring på arbetsmarknaden, såsom unga och utrikes födda. Kvinnors sysselsättningsgrad behöver också öka. Ökande arbetslöshet under de senaste åren har slagit hårt mot alla regioner och befolkningsgrupper, men unga, utrikes födda, personer med funktionsnedsättning och korttidsutbildade har drabbats särskilt. Långtidsarbetslösheten har också ökat och innebär i dag en betydande strukturell utmaning. Demografisk utveckling och åldrande befolkning medför problem med en långsiktigt hållbar arbetskraftsförsörjning.

Det finns en stor obalans i fråga om var i landet den ekonomiska aktiviteten är lokaliserad. Storstadsregionerna (Stockholm, Göteborg och Malmö) står tillsammans för 57 procent av BNP, men 40 procent av den reala BNP-tillväxten skedde utanför dessa regioner under perioden 2000–2010. De glesbefolkade delarna av landet har varaktiga utmaningar relaterade till den lokala marknadens funktionssätt och tillgängligheten till andra nationella och internationella marknader. Glesheten medför högre kostnader för offentliga och kommersiella servicefunktioner, som är viktiga för invånarna och det lokala näringslivet. Städerna har stor betydelse som utvecklingsmotorer för sina omgivande regioner. Det är därför viktigt att se på städer i ett funktionellt regionperspektiv. Brister i transportinfrastrukturen kan begränsa omställningen och internationaliseringen av det regionala näringslivet. Tillgång till bredband med hög överföringshastighet är en central faktor för att stimulera nya affärsmöjligheter, tjänster och innovationer. För landsbygd och andra glest befolkade regioner är goda elektroniska kommunikationer särskilt viktiga för tillväxt, företagande och boende.

Identifierade utvecklingsbehov i Stockholmsregionen

Stockholm är en stark region både i ett nationellt och europeiskt perspektiv och har förutsättningar att konkurrera på en global arena. Utvecklingen i Stockholmsregionen har

således också stor strategisk betydelse för Sverige och EU och programmet bör adressera viktiga utmaningar och möjligheter som kan stärka regionens position. De utvecklingsbehov som är identifierade i Stockholm möter också de territoriella utmaningar Partnerskapsöverenskommelsen adresserar i Stockholm som handlar om den starka befolkningsutvecklingen, kapacitetsbrister i transportsystemet och bostadssektorn, de inomregionala skillnaderna samt behovet av att stärka befintliga företag i tillväxtprocesser.[11]

I det följande presenteras övergripande slutsatser från den regionala analysen som grund för inriktningen i Regionalfondsprogrammet i Stockholm. [12]

Utmaning 1: Minskad kapacitet i det svenska innovationssystemet[13]

Det svenska innovationssystemet tappar i konkurrenskraft och förmåga att attrahera investeringar i privat FoU.[14] Detta beror till stor del på att flera större företag har minskat sin FoU-verksamhet i landet under de senaste åren. För Stockholmsregionen har detta varit särskilt tydligt inom bl.a. Life Science där neddragningar har skett i några av de stora globala företagen med FoU-verksamhet i regionen. Den regionala analysen visar också att de direkta investeringarna i FoU-verksamhet har minskat i Stockholmsregionen under de senaste åren. Exempelvis minskade investeringarna i FoU i Stockholmsregionen från 4,25 till 3,88 procent av bruttoregionalprodukten under perioden 2003 till 2009. Det motsvarade en minskning som var större än för andra liknande regioner inom unionen, t.ex. Köpenhamn. Analysen visar också att små nya företag i Sverige är sämre på att söka och få patent än jämförbara företag i andra EU-länder. En strävan i de insatser som kommer att genomföras inom ramen för detta program bör därför vara att verka för att det privata näringslivet i än högre grad involveras i processen för att kapitalisera på innovationer som skapas. Att insatserna bidrar till ett ökat inflöde av privat riskkapital i det regionala innovationssystemet är på liknande vis en viktig del.

Regionens förmåga att bidra till att innovationer skapas och kommersialiseras är central för hållbar tillväxt i Sverige och EU. Regionens konkurrenskraft och förmåga att skapa nya företag och arbetstillfällen är beroende av kapaciteten att utveckla innovationer i form av nya produkter, tjänster och affärsmodeller. Av den anledningen är det viktigt att Regionalfondsprogrammet stödjer insatser som syftar till att stärka regionens förmåga att attrahera investeringar i FoU och att stärka företagens förmåga att dra nytta av det som utvecklas inom ramen för regionens innovationssystem. I regionen finns ett stort antal forsknings- och innovationsinfrastrukturer[15] varav flera internationellt ledande inom sitt forskningsområde och det finns en potential att i högre grad tillgängliggöra FoU-infrastrukturerna för små och medelstora företag. Strävan för insatserna inom detta program bör därför vara att bidra till skapandet av en än mer utvecklad innovationsdriven ekonomi i regionen.

Utmaning 2: Ökad tillväxt i företagen och deras roll i det regionala innovationssystemet[16]

Små och medelstora företag spelar en viktig roll för sysselsättning och tillväxt i den svenska ekonomin.[17] Den regionala analysen visar att ett av tre företag i landet startas i Stockholms län. Företagandet i regionen har trendmässigt ökat. År 2011 startades drygt 24 000 företag vilket är den högsta noteringen någonsin. I ett europeiskt perspektiv är företagandet relativt lägre i Stockholmsregionen. OECD pekar bland annat på att ett av hindren för tillväxt och dynamik i regionen är den internationellt sett låga graden av entreprenörskap. Det gäller såväl nyföretagande som andelen nya, snabbväxande företag. Flera strukturella hinder hämmar enligt OECD tillväxten i regionen, bland annat regelverk och företagsklimat i regionen.

Regionens förmåga till entreprenörskap och kapacitet i det befintliga näringslivet är väsentlig för att kunna tillvarata de innovationer som skapas inom universiteten av forskare eller bland FoU-företagen. Detta kräver bl.a. initiativförmåga, kunskap och kapital. Insatserna inom programmet bör därför sträva efter att stärka förmågan hos de entreprenörer och företag som finns i regionen att bidra till kommersialisering av innovationer. Exempelvis är marknadskompletterande kapitalförsörjning i tidiga skeden viktigt. En annan viktig del handlar om att utveckla samspelet mellan offentliga aktörer, forskningsinstitutioner och näringsliv. En del i detta är att stödja och uppmuntra samarbetsprojekt och rörlighet bland individer och övergången mellan sektorer för att främja kunskapsutbyten. Det kan exempelvis vara att öka utbytet mellan privat näringsliv och offentligt finansierade forskningsinstitutioner och lärosäten. Det kan också handla om utbyte mellan näringsliv, universitet och högskolor och social ekonomi. Utbyten och kunskapsöverföring bör ske i båda riktningar för att både öka möjligheterna till kommersialisering av forskningsresultat och säkerställa forskningens relevans i förhållande till omvärldens behov.

Den regionala analysen visar att det finns ett förhållandevis väl utbyggt stödsystem för nyföretagande och stöd i tidiga skeden. Däremot är det innovations- och företagsfrämjande systemet något svagare när det gäller stöd till befintliga företag i tillväxtprocesser. En viktig del i detta är att stödja processen för kommersialisering av innovationer, affärsutveckling och förmåga att växa sett ur ett internationellt perspektiv. Detta gäller för en stor del av de små och medelstora företag som är verksamma inom de områden som kan betecknas som Stockholmsregionens styrkeområden. Företagen verkar i hög grad på en global marknad. Att stödja förmågan till internationalisering – även hos små företag – blir därför en strategisk uppgift för att regionen ska kunna bibehålla sin internationella position och konkurrenskraft inom området. Här kan EU:s strategi för Östersjöregionen skapa möjligheter för nya marknader. [18] Det finns också en potential i att underlätta samverkan och kunskapsöverföring, också med stora företag, för att hitta synergier mellan branscher och sektorer. Här kan även de många kunskapsintensiva tjänsteföretagen som finns i Stockholmsregionen spela en viktig roll som kunskapsspridare.

En annan del är att utveckla samspelet mellan näringsliv och arbetsmarknad. För att företagen i regionen ska kunna växa långsiktigt är tillgången på kvalificerad arbetskraft en nyckelfaktor. Ur detta perspektiv blir samordningen med Europeiska Socialfonden och de regionala kompetensplattformarna en strategisk fråga. Där kan samordnade insatser mellan fonderna bidra till att påverka utbudet av arbetskraft och stärka kompetensen hos anställda i företag och organisationer. I detta ligger också att dra nytta av den resurs som

mångfalden i regionens befolkning utgör. Att öka närvaron på arbetsmarknaden hos grupper som idag står utanför arbetsmarknaden är ur detta perspektiv en central tillväxtfråga.

Utmaning 3: Innovationer – en väg till minskad klimatpåverkan[19]

Sverige uppvisar låga koldioxidutsläpp och samtidigt hög tillväxt i ett internationellt perspektiv.[20] OECD konstaterar att Stockholmsregionen – trots en högre befolkningstillväxt och ekonomisk tillväxt än OECD-genomsnittet – åstadkommit goda miljömässiga resultat, däribland låga koldioxidutsläpp per capita de senaste åren. [21] Den regionala analysen visar att Stockholmsregionen redan idag har en förhållandevis god position i förhållande till de uppsatta klimat- och energimålen. Energianvändningen i regionen är förhållandevis låg jämfört med andra regioner i Sverige. Regionens energianvändning påverkas främst av tät bebyggelse i stadskärnor, hög ekonomisk aktivitet, stark befolkningstillväxt, dominerande tjänstesektor och stora transportflöden. I Stockholmsregionen är det transporter, bebyggelsens uppvärmningsbehov samt tjänstesektorns elanvändning för kontorsdrift och belysning som står för den största energianvändningen. Att påverka energiförbrukningen och klimatpåverkan i stort i regionen med de medel som finns tillgängliga inom detta program är en betydande utmaning. Regionen står i kraft av sin storlek för en ansenlig del av den totala energiförbrukningen i landet. Den regionala analysen har emellertid visat att mjuka investeringar och främjandeinsatser inom detta program, exempelvis inom bostadssektorn och transportsektorn, kan bidra till energieffektivitet och minskade koldioxidutsläpp. Ett område är exempelvis kopplat till de renoveringsbehov som finns i regionens fastighetsbestånd som byggdes under de s.k. miljonprogramåren (se karta i bilaga). En stor del av dessa fastigheter står idag inför stora investeringar. Att satsa på innovationer och ny teknikanvändning kan här bidra till en ökad energieffektivitet och ge effekter på regionens klimatpåverkan. [22] Ett annat viktigt område är det växande antalet företag som är verksamma inom miljötekniksektorn. Under innevarande programperiod har investeringar genomförts för att utveckla denna sektor. Fortsatta miljödrivna satsningar inom detta område lägger grunden för utvecklingen av nya innovationer kopplade till energieffektivisering och minskade koldioxidutsläpp.

Utmaning 4 – Minskat utanförskap och stärkt sammanhållning[23]

För att svenska företag ska klara global konkurrens och omvandlingen av näringslivet i framtiden är kompetensförsörjningen och hur den utnyttjade kompetensen bland kvinnor och män används en nyckelfråga. [24] Det finns en stor potential i Stockholmsregionen att bättre tillvarata resurser och kompetenser bland personer i arbetskraften som av olika anledningar, helt eller delvis, står utanför arbetsmarknaden[25]. Den regionala analysen visar att det finns förhållandevis stora skillnader i sysselsättning och arbetslöshet i regionen bl.a. mellan kvinnor, män, inrikes och utrikes födda. Även om exempelvis den generella arbetslösheten i Stockholmsregionen är låg – delvis som ett resultat av dynamik och branschbredd på arbetsmarknaden – uppgick antalet arbetslösa (15-74 år) ändå till i genomsnitt 81 000 personer år 2012 och ungdomsarbetslösheten (15-24 år) till i genomsnitt 30 000 personer. Vidare är arbetslösheten högst bland utrikes födda, i synnerhet utrikes födda kvinnor. Arbetslösheten skiljer sig också åt geografiskt mellan olika kommuner och stadsdelar i

länet. Mot bakgrund av kompetensförsörjningsbehoven på arbetsmarknaden har denna bristande matchning en negativ effekt på den regionala tillväxten. Sveriges Partnerskapsöverenskommelse synliggör detta som en utmaning ur ett stadsutvecklingsperspektiv.[26] För Stockholmsregionen är den socioekonomiska dimensionen av hållbar stadsutveckling därför viktig och beskrivs närmare under avsnittet *Huvudstadsregionens särskilda utmaningar*.

Utveckling mot sammanhållna strategiska satsningar

Den långsiktiga utvecklingen i regionen är beroende av ett stort antal faktorer där förutsättningarna styrs av förändringar i omvärlden såväl som inom regionen. Regionens tillväxtarbete bör därför drivas med hänsyn till flera dimensioner. För att kunna möta Stockholmsregionens utmaningar fordras därför ett helhetsperspektiv som möjliggör satsningar på forskning, innovation och företagens konkurrenskraft samt energi och klimat i kombination med ett kompetensperspektiv. I strävan efter att insatserna ska utgå från ett helhetsperspektiv ligger också att kunna inkludera utmaningar som utanförskap, diskriminering och jämställdhet i arbetet. Den regionala analysen visar att såväl resurser som stöd gällande innovation och företagande är ojämnt fördelade mellan män och kvinnor och att integrationen av utrikes födda är svag inom flera områden. Följeforskningen från programperioden 2007-2013 visar vidare att Regionalfondsprojekten i Stockholm har arbetat mer framgångsrikt och uppnått bättre resultat avseende jämställdhet än mångfald och integration i insatserna.[27] Det är därför viktigt att de horisontella kriterierna inte bara synliggörs i Regionalfondsprogrammet och kommande insatser utan att de också fungerar som hävstång i tillväxtarbetet.[28]

Stockholmsregionen kännetecknas av täta urbana miljöer och en stor del av tillväxtarbetet handlar om att främja en hållbar stadsutveckling i regionen. Här fordras ett samspel och en koordinerad mix av policyinsatser som rör strukturella – fysiska och sociala – aspekter i de urbana miljöerna. Regionalfondsprogrammet i Stockholm eftersträvar således ett helhetsperspektiv där ovan nämnda perspektiv återfinns i *sammanhållna strategiska satsningar*.

Tematiska mål och inriktning för Regionalfonden i Stockholm

För att på ett effektivt sätt kunna uppnå målen i Europa 2020, den svenska regeringens ambitioner och som en konsekvens av den regionala analysen samt tillämpningen av huvudprinciperna för strukturfonderna i länet, har Regionalfondsprogrammet i Stockholm ett insatsområde för att möjliggöra sammanhållna strategiska satsningar. Användningen av ett insatsområde med ett fåtal prioriteringar som kan åstadkomma synergier mellan områden (exempelvis forskning, innovation och insatser för en koldioxidsnål ekonomi) finns vidare uttryckt i EU:s ramverk [29] och Sveriges Partnerskapsöverenskommelse [30]. Att fokusera på ett insatsområde i Stockholmsprogrammet innebär vidare en *smart specialisering* i regionen där satsningar hålls samman för att motverka fragmentisering. Insatsområdet är också inriktat på områden där Stockholmsregionen har en stark internationell konkurrenskraft.[31] En central utgångspunkt är behovet av det helhetsperspektiv som fordras mot bakgrund av huvudstadsregionens förutsättningar.

Huvudstadsregionens särskilda utmaningar

Städer spelar en viktig roll i Europa vad gäller ekonomisk aktivitet. I Sverige fungerar städerna som tillväxtmotorer i sina regionala omland[32]. De strukturella förutsättningarna, näringslivets sammansättning och specialisering, arbetsmarknadens branschbredd samt lokala och regionala utvecklingsmöjligheter skiljer sig åt mellan landets olika delar.[33] Huvudstadsregionen har en särställning i Sverige genom att en stor del av regionen präglas av sammanhängande urbana miljöer. Regionen har en stor landsbygd och skärgård men sammantaget är det de urbana miljöerna som präglar programområdet och de 26 kommunerna. Exempelvis är andelen företag och sysselsatta i de areella näringarna förhållandevis låg i regionen. En annan faktor som särskiljer huvudstadsregionen från andra regioner är den dominerande tjänstesektorn som i huvudsak är lokaliserad till regionens urbana miljöer. Huvudstadsregionen består emellertid inte av en stad, utan av flera ömsesidigt beroende städer, stadskärnor och tätorter. Det är emellertid viktigt att se landsbygden och det ömsesidiga beroendet mellan stad och land som en viktig del för att stärka tillväxtförutsättningarna i regionen. Till detta ska även städerna i regionens omland adderas, där Mälardalen och städer som Uppsala, Västerås, Strängnäs och Nyköping i hög grad ingår i den funktionella huvudstadsregionen. För att främja en hållbar stadsutveckling i Stockholmsregionen är det angeläget med ett helhetsperspektiv i fysisk och strategisk planering där den geografiska (ekonomiska, miljömässiga och sociala) sammanhållningen är en viktig del. Hållbar stadsutveckling kan även omfatta ekosystemtjänster för att stärka samspelet mellan stad och natur och synliggöra möjligheter med ett socialekologiskt stadsbyggande.[34] Det finns också förutsättningar att utveckla den blå ekonomin i Stockholmsregionen (däribland i skärgården och på landsbygden) genom att stärka förutsättningar för innovationer och företag inom exempelvis fiske och vattenbruk.[35] Regionen präglas av enkärnighet och den regionala analysen synliggör skillnader mellan både kommuner och stadsdelar inom flera områden. RUFS 2010, (som är både regionplan enligt Plan- och bygglagen och regionalt utvecklingsprogram enligt Förordningen om regionalt tillväxtarbete (2007:713)) är ett sektorsövergripande program som ger Stockholmsregionen verktyg att anamma ett territoriellt helhetsperspektiv och främja utveckling i såväl de åtta utpekade regionala stadskärnorna som i socioekonomiskt svaga områden. En sektorsövergripande strategi i RUFS 2010 handlar om att *vidareutveckla en flerkärnig och tät region* och eftersträvar helhetsperspektivet där insatser för en tät bebyggelsestruktur, infrastruktur, kommunikationer och grönstruktur samverkar tillsammans med andra viktiga komponenter som företagsutveckling, arbetsplatser, utbildning, detaljhandel samt nöjes- och kulturutbud m.m. De åtta regionala stadskärnorna är knutpunkter i länet och återfinns i strategiskt viktiga geografiska lägen och skapar förutsättningar för en växande flerkärnig Stockholmsregion.

Se figur 5, bilaga "Tabeller och bilder Stockholm".[36]

Mot bakgrund av de urbana miljöernas dominans i regionen, sett till både befolkning och till ekonomisk aktivitet, bör även insatserna inom ramen för Regionalfondsprogrammet ta sin utgångspunkt i dessa miljöers förutsättningar. De urbana miljöerna har sina särskilda fördelar och utmaningar. En stor fördel ligger i tätheten och den stora koncentrationen av människor som bidrar till skapandet av attraktiva miljöer för bostäder, kultur, utbildning och företagsetableringar. De urbana miljöerna skapar dynamik genom bl.a. en stor och

diversifierad arbetsmarknad på en liten yta där företagen har bättre förutsättningar att hitta rätt kompetens. De urbana miljöerna skapar täthet och möjliggör exempelvis allmänna effektiva transportsystem såsom tunnelbana samt system för energidistribution (exempelvis fjärrvärme). Samtidigt medför de urbana miljöerna också särskilda utmaningar ur ett stadsutvecklingsperspektiv. De urbana miljöernas utbud lockar till sig många människor vilket i sin tur bl.a. har lett till en brist på bostäder och kapacitetsproblem i infrastrukturen. Den växande befolkningen belastar miljön genom en hög koncentration av trafik, försämrad luftkvalité och dagvatten.

Städers sociala sammanhållning är av stor betydelse för en hållbar stadsutveckling[37]. Den regionala analysen visar att det inom länet, trots en liten geografisk yta, finns inomregionala skillnader inom en rad områden (utbildning, sysselsättning, entreprenörskap etc.) som bör adresseras för att skapa förutsättningar för en rumsligt balanserad utveckling. Detta mönster framträder i kartan (bilaga) som synliggör de socioekonomiska skillnaderna mellan Stockholmsregionens urbana miljöer på planområdesnivå. De olika områdestyperna visar avvikelsen från länets genomsnitt gällande en sammanvägning av tre socioekonomiska indikatorer[38] (förvärvsarbetande, försörjningsstöd och gymnasieutbildning). I socioekonomiskt svaga områden är skolresultaten ofta sämre och arbetslösheten högre, medan geografiskt närliggande områden ibland har mycket goda resultat och låg arbetslöshet. OECD har påvisat betydelsen av att öka svaga gruppers (särskilt unga utan fullföljd gymnasieutbildning och utrikes födda, särskilt kvinnor) deltagande på arbetsmarknaden för att stärka tillväxt och utveckling.[39] Ett viktigt led i detta handlar om att vända utvecklingen – i synnerhet i socioekonomiskt segregerade områden – och bryta trenden med sjunkande skolresultat, förbättra yrkesutbildningen, stärka kopplingen till arbetsmarknaden och därigenom bidra till en positiv socioekonomisk spiral. Inom ett och samma geografiska område kan det vidare råda stor arbetskraftsbrist i det kunskapsintensiva näringslivet samtidigt som arbetslösheten bland invånarna är hög. Den territoriella dimensionen är således komplex men utmärkande för expansiva och urbana regioner som Stockholm.

Hållbar stadsutveckling är alltså den övergripande målsättningen i programmet där insatser i programmet ska stärka förutsättningar för hållbar tillväxt och utveckling i regionens urbana miljöer. Sammantaget kräver detta sammanhållna strategiska satsningar som tar ett helhetsgrepp och där olika insatser kompletterar och förstärker varandra. Mot den bakgrunden består programmet av ett insatsområde - *Huvudstadsregionens särskilda utmaningar*. Det främsta motivet till detta är att skapa bättre förutsättningar för att möta huvudstadsregionens särskilda utmaningar genom ett väl fungerande samspel och en policymix av insatser av olika karaktär. Insatser som genomförs i programmet ska ha möjlighet att möta komplexa utmaningar och samtidigt åstadkomma synergieffekter mellan olika områden. I denna strävan ligger också ambitionen att öka samarbete och samspel med andra program och insatser, i synnerhet Europeiska Socialfonden.[40]

Utifrån den övergripande inriktningen inom insatsområdet *Huvudstadsregionens särskilda utmaningar* och de utmaningar som regionen står inför består Regionalfondsprogrammet i Stockholm av följande tre av de elva tematiska målen i Europa 2020:

- Att stärka forskning, teknisk utveckling och innovation.

- Att öka små och medelstora företags konkurrenskraft
- Att stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi inom alla sektorer

Förutom behovet av att genomföra insatser som utgår från ett helhetsperspektiv finns det tydliga synergier mellan de valda områdena. Exempelvis kan övergången till en koldioxidsnål ekonomi främjas av och samtidigt utgöra drivkraft för stärkt forskning, innovation och fler växande konkurrenskraftiga företag inom exempelvis miljötekniksektorn. Växande företag är också nödvändigt för att kunna påverka de ekonomiska obalanser som finns mellan olika geografiska områden och invånare i olika delar av regionen. Möjligheterna till egen försörjning är en nyckelfaktor för individen såväl som utvecklingen i regionen i stort. Tillsammans kan de valda målen med ett integrerat stadsutvecklingsperspektiv adressera regionens utmaningar och stärka förutsättningar för hållbar tillväxt och utveckling i regionens urbana miljöer.

Synergier med andra fonder och program

Det nationella Regionalfondsprogrammet för investeringar för tillväxt och sysselsättning 2014-2020 har liknande tematisk inriktning som Regionalfondsprogrammet i Stockholm. Möjligheter till synergier, gränsöverskridande samarbete och flernivåstyrning i satsningar på forskning och innovation, företagets konkurrenskraft och en koldioxidsnål ekonomi är således mycket goda och bör utforskas. Därutöver bör insatser i Regionalfondsprogrammet i Stockholm eftersträva samverkan med *Europeiska Socialfonden*. I Stockholm har tydliga synergier mellan Socialfonden och Regionalfonden identifierats under programmeringsprocessen[41] och dessa bör utforskas och vidareutvecklas under programperioden 2014-2020. Det är nödvändigt att anlägga ett kompetensperspektiv för att uppnå sammanhållna strategiska satsningar i regionen och en samordning med Europeiska Socialfonden utgör här en mycket viktig del. Det nationella Socialfondsprogrammet utgår från de tematiska målen Främja sysselsättning och arbetskraftens rörlighet, Främja social inkludering och bekämpa fattigdom samt Investera i utbildning, färdigheter och livslångt lärande. Den regionala handlingsplanen för Europeiska socialfonden[42] i Stockholm ska bidra till en hållbar stadsutveckling genom bl.a. ökad sysselsättning, kompetensutveckling och utbildning av personer i och utanför arbetskraften samt ett minskat utanförskap som långsiktigt stärker tillväxten i regionen. Den regionala handlingsplanen i Stockholm omfattar två programområden i det nationella socialfondsprogrammet (PO1 – Kompetensförsörjning och PO2 – Öka övergångarna till arbete). I Stockholmsregionen ska insatser inom programområde 1 bidra till att stärka matchning och långsiktig kompetensförsörjning på arbetsmarknaden. Exempelvis är kompetenshöjande insatser bland anställda med svag anknytning på arbetsmarknaden viktiga. Insatser inom programområde 2 ska bidra till att stärka individer med en underutnyttjad potential på arbetsmarknaden. Här är exempelvis insatser som ökar sysselsättningsgraden bland unga och utrikes födda viktiga. Samtliga insatser som genomförs inom ramen för den regionala handlingsplanen bidrar därmed till att stärka sammanhållningen och en hållbar stadsutveckling i Stockholmsregionen. Ytterligare exempel på områden med särskilt goda förutsättningar till fonsdsamverkan mellan Social- och Regionalfonden i Stockholm är exempelvis kompetenshöjande insatser för företagare och anställda i små och medelstora företag, kompetensmatchning samt samordnade stadsutvecklingsinsatser som främjar en koldioxidsnål ekonomi där

olika målgrupper (företag, sysselsatta, arbetslösa eller unga/utrikes födda) inkluderas exempelvis i en kommun eller ett gränsöverskridande geografiskt område.

För att möta utmaningar i socialekonomiskt svaga delar av Stockholmsregionen kan också *EU:s program för social förändring och social innovation* användas för att främja en hållbar stadsutveckling i Stockholmsregionen. Detta sektorsprogram kan vid sidan av Europeiska Socialfonden komplettera och bidra till ett ökat helhetsperspektiv i delar som berör inriktningen i Regionalfondsprogrammet, exempelvis mikrofinansiering, socialt företagande och sociala innovationer.

Stockholms län har också en stor och levande landsbygd och skärgård. En viktig del handlar därför om att utveckla samspelet mellan regionens urbana miljöer och landsbygden genom att exempelvis förbättra möjligheterna till arbete och företagande så att fler människor kan bo och verka på landsbygden. Det finns också en potential att få fler och växande innovativa företag på landsbygden. Regionalfondsprogrammet i Stockholm bör därför beakta hur samordning av insatser kan ske med *Landsbygdsprogrammet* (samt *Havs- och fiskeriprogrammet*) och tillhörande genomförandestrategi för Stockholms län inom Landsbygdsprogrammet. Under perioden 2014–2020 kommer Sverige också att tillämpa *lokalt ledd utveckling*[43] inom samtliga fyra ESI-fonder dvs. Landsbygdsfonden, Havs- och fiskerifonden, Regionalfonden och Socialfonden. Lokalt ledd utveckling innebär samordning mellan fonderna då det syftar till att ge lokala aktörer instrument att själva göra samlade satsningar utifrån fondintegrerade lokala utvecklingsstrategier.

Förhandsutvärdering av förslag till regionalfondsprogram i Stockholm 2014-2020

Länsstyrelsen i Stockholm har under programskrivningsprocessen beaktat synpunkter från den förhandsutvärdering som Tillväxtanalys genomfört (kort beskrivet under avsnitt 7.2 i programförslaget). Tillväxtanalys medverkade på ett tidigt stadium vid ett regionalt programmeringsmöte då analys och programstruktur i Stockholm utarbetades.[44] Tillväxtanalys har därefter vid tre tillfällen (3 juni, 23 augusti och 11 september 2013) skriftligen levererat generella och specifika kommentarer till Stockholmsprogrammet. Den samlade bedömningen har också redovisats i den formella slutrapporten till förhandsutvärdering av programmen (utkast 6 november 2013 samt slutversionen i februari 2014). De synpunkter som Tillväxtanalys framfört under processen med förhandsutvärderingen av programmet har i huvudsak handlat om följande aspekter[45]:

1. Motivering till val av *ett* insatsområde
2. Tydliggörande av vissa horisontella kriterier
3. Utformning av specifikt mål
4. Val av aktivitetsindikatorer

1. Den regionala analysen som ligger till grund för Regionalfonden (och Socialfonden) i Stockholm har utgångspunkten i ett holistiskt och sektorsövergripande perspektiv. Detta tydliggjordes och motiverades ytterligare i det inledande kapitlet i programutkast två (23 augusti 2013) där ett särskilt avsnitt med namnet ”Huvudstadsregionens särskilda utmaningar” fördjupade programmets intentioner att främja en *hållbar stadsutveckling* - sedermera hela programmets övergripande mål.

2. De horisontella kriterierna har en viktig tillämpning i Stockholmsregionen, i synnerhet mot bakgrund av att de socioekonomiska dimensionerna av hållbar stadsutveckling genomgående andresseras. Dessa aspekter har utvecklats och integrerats i de olika programförslagen med en tydligare koppling till erfarenheter och lärdomar från tidigare programperioder, dels från programföljeforskning, dels till den regionala handlingsplanen för jämställd tillväxt[46].

3. Länsstyrelsen identifierade tidigt behovet av en programlogik där målformuleringar och val av indikatorer kunde tydliggöra och förstärka programmets intentioner, bidra till fokusering samt skapa synergier mellan programmets tre tematiska mål. Initialt föreslog Länsstyrelsen ett enda gemensamt, kvantitativt utformat, specifikt mål avseende effekter på företagsnivå (förändring av omsättning, förädlingsvärde och sysselsatta). För att stärka programlogiken och kopplingen till programmets aktivitets- och resultatindikatorer ändrades sedermera detta specifika mål och gavs en mer kvalitativ inriktning i samband med Tillväxtanalys rekommendationer (11 september och 6 november 2013).

4. Det samlade förslaget till aktivitets- och resultatindikatorer infördes förhållandevis sent i Regionalfondsprogrammet i Stockholm som en konsekvens av att de valbara indikatorerna formellt presenterades först under hösten 2013. Initialt var aktivitetsindikatorn ”Antal företag som får stöd” en gemensam indikator som syftade till att fånga antalet företag som medverkade i programmet. Då programmets aktiviteter främst avser rådgivning och kunskapsöverföring till företag byttes den sedermera till ”Antal företag som får annat än ekonomiskt stöd”. Denna synpunkt återfinns i Tillväxtanalys slutrapport (februari 2014) och är således beaktad och åtgärdad i Länsstyrelsens programförslag (27 november 2013).

Tillväxtanalys uttrycker vidare i slutrapporten att det vore önskvärt (*”om det är möjligt”*) med en aktivitetsindikator som fångar energieffektivisering i transport- och bostadssektorn i Stockholmsprogrammet. Länsstyrelsens experter inom energi och klimat bedömer emellertid att det finns uppenbara svårigheter att mäta energieffektivisering i kWh/år (liksom utsläppsminskning i ton koldioxidkvivalenter) på *aktivitetsnivå* i projekten. Länsstyrelsen anser därför att nuvarande indikatoruppsättning är tillräcklig också med hänsyn till övriga aktivitetsindikatorer.

Angående resultatramen anser Tillväxtanalys att den bör kompletteras med indikatorn ”Antal företag som får annat än ekonomiskt stöd.” Detta har gjorts.

[1] Källa: © Länsstyrelsen Stockholm

[2] Länets fem prioriterade områden i tillväxtarbetet – Arbetsmarknad och kompetensförsörjning, Innovationskraft, Infrastruktur, Bostäder samt Energi och klimat – ligger till grund för den regionala analysen.

[3] Kommissionen använder begreppet hållbar stadsutveckling. I Stockholmsregionen handlar det om hållbar urban utveckling. Se *Det urbana spelet*, framtaget inom ramen för det regionala utvecklingsprogrammet RUFSS 2010.

[4] Med urbana miljöer avses här regionens ömsesidigt beroende städer, stadskärnor och tätorter.

[5] Källa: *Stockholmsregionens redovisning av underlag till Europeiska Socialfonden 2014-2020 i Sverige* (Länsstyrelsen Stockholm, 2013)

[6] Denna huvudprincip har stöd i Common Strategic Framework (CSF): ”För att säkerställa en reell ekonomisk effekt bör stöd från fonderna inte ersätta offentliga utgifter eller likvärdiga strukturutgifter i medlemsstaterna i den mening som avses i denna förordning.” (punkt 60 sid 13)

[7] Det uttrycks tydligt i CSF: ”Medlemsstaterna bör koncentrera sitt stöd så att det bidrar på ett väsentligt vis till att unionens mål uppnås, i enlighet med särskilda nationella och regionala utvecklingsbehov” (punkt 17, sid 7)

[8] Med företag avses främst små och medelstora företag (SME)

[9] Med *arbetslösa* avses även personer utanför arbetskraften såsom exempelvis långtidssjukskrivna m.fl.

[10] Källa: *Stockholmsregionens redovisning av underlag till Europeiska Socialfonden 2014-2020 i Sverige* (Länsstyrelsen Stockholm, 2013)

[11] Sveriges Partnerskapsöverenskommelse, sid. 34. Utmaningarna stämmer också väl överens med EU-kommissionens rekommendationer till Sverige (*Position of the Commission Services on the development of Partnership Agreement and programmes in SWEDEN for the period 2014-2020* Ref. Ares (2012)1320495 - 09/11/2012, EU-kommissionen)

[12] Utmaningarna stämmer väl överens med EU-kommissionens rekommendationer till Sverige (*Position of the Commission Services on the development of Partnership Agreement and programmes in SWEDEN for the period 2014-2020* Ref. Ares (2012)1320495 - 09/11/2012, EU-kommissionen)

[13] Programmet förväntas genom insatserna möta den territoriella utmaningen om att stärka befintliga företag i tillväxtprocesser som Sveriges *Partnerskapsöverenskommelse* adresserar för Stockholm (sid. 34)

[14] I Sveriges *Partnerskapsöverenskommelse* konstateras att företagssektorns FoU-investeringar i Sverige har minskat det senaste årtiondet till skillnad från många andra EU-länder (sid. 11)

[15] *Vetenskapsrådets guide till infrastrukturen 2012* (Vetenskapsrådet 2011:8) som är den svenska motsvarigheten till ESFRI:s (European Strategy Forum on Research Infrastructure) vägvisare *The European Roadmap for Research Infrastructures (ESFRI 2010)*

[16] Programmet förväntas genom insatserna möta den territoriella utmaningen om att stärka befintliga företag i tillväxtprocesser som Sveriges *Partnerskapsöverenskommelse* adresserar för Stockholm (sid. 34)

[17] Sveriges *Partnerskapsöverenskommelse* (sid. 52)

[18] Denna intention gällande Östersjöstrategin framkommer tydligt i Sveriges *Partnerskapsöverenskommelse* (sid. 55)

[19] Programmet förväntas genom insatserna möta de två territoriella utmaningarna om den starka befolkningsutvecklingen samt kapacitetsbrister i transportsystemet och bostadssektorn som Sveriges *Partnerskapsöverenskommelse* adresserar för Stockholm (sid. 34)

[20] Sveriges *Partnerskapsöverenskommelse* (sid. 15)

[21] *OECD Grön tillväxt i Stockholm, Sverige* (sid. 10, OECD 2013)

[22] I Sveriges *Partnerskapsöverenskommelse* lyfts betydelsen av att stimulera teknikutveckling och användning av ny teknik för minskade koldioxidutsläpp (sid. 56)

[23] Programmet förväntas genom insatserna möta den territoriella utmaningen om inomregionala skillnader som Sveriges *Partnerskapsöverenskommelse* adresserar för Stockholm (sid. 34)

[24] Sveriges *Partnerskapsöverenskommelse* (sid. 10)

[25] Sveriges *Partnerskapsöverenskommelse* synliggör behovet att särskilt öka sysselsättningsgraden bland unga och utrikes födda (sid 26-27) Synergier mellan

Regionalfonden i Stockholm och den regionala handlingsplanen för Europeiska socialfonden i Stockholm 2014-2020 är här särskilt viktig - se avsnitt Synergier med andra fonder och program.

[26] ”Många utrikes födda bor dessutom i stadsdelar med utbredd utanförskap. Personers livsvillkor tenderar att gynnas om de närboende i hög utsträckning har arbete. Att skapa sysselsättning för personer som bor i utsatta områden är därför av stor vikt för att förbättra de utrikes föddas etablering på arbetsmarknaden samt för långsiktig tillväxt och sammanhållning (Sveriges Partnerskapsöverenskommelse, sid 27)

[27] *Följeforskning i programområde Stockholm* (Tillväxtverket, 2011)

[28] I *Handlingsprogram för jämställd tillväxt 2012-2014* (Länsstyrelsen 2013:2) beskrivs hur regionens aktörer systematiskt ska införliva jämställdhet i de fem prioriterade områdena i tillväxtarbetet som också utgör grunden för strukturfondernas inriktning 2014-2020. Integration- och mångfaldsperspektivet bör här på liknande vis genomsyra tillväxtarbetet.

[29] ”För att nå målen för unionens strategi för smart och hållbar tillväxt för alla bör GSR-fonderna inrikta sitt stöd på ett begränsat antal gemensamma tematiska mål. Det exakta tillämpningsområdet för var och en av GSR-fonderna bör fastställas i de fonsdspecifika reglerna och kan begränsas till bara vissa av de tematiska mål som anges i den här förordningen”. (CSF punkt 13 sid 6)

[30] Sveriges *Partnerskapsöverenskommelse* lyfter fram betydelsen av synergier och stärkt anknytning mellan forskning, innovation och små och medelstora företags konkurrenskraft (sid. 38)

[31] Koncentrationen på ett insatsområde och inriktningen i programmet styrks även av en särskilt genomförd RIS-3-granskning av Stockholmsregionens innovationsstrategi (Nordregio, 2012)

[32] Sveriges *Partnerskapsöverenskommelse* (sid. 111)

[33] Sveriges *Partnerskapsöverenskommelse* (sid 9)

[34] *Ekosystemtjänster i Stockholmsregionen*, s. 59 (Tillväxt, Miljö- och Regionplanering, rapport 2013:3)

[35] Den blå ekonomin pekas ut som samhällsutmaning i Sveriges *Partnerskapsöverenskommelse* (sid. 14) och är viktigt för genomförandet av *Östsersjöstrategin och huvudmålet Rädsla havsmiljön*

[36] Källa: *Stärk sammanhållningen* (© Tillväxt, Miljö- och Regionplanering, rapport 2013:4, sid 11) som också utgör en av strategierna i RUFSS 2010. Den negativa socioekonomiska avvikelsen enligt den använda definitionen är störst i områden med röd färg o.s.v.

[37] *Sveriges Partnerskapsöverenskommelse* (sid 111-112)

[38] Dessa tre indikatorer används för att definiera olika urbana utvecklingsområden och nystartszoner i den statliga utredningen *SOU 2012:50*

[39] *OECD Territorial Review Stockholm*, (2006), Stockholmsregionen i utveckling (OECD-uppföljning 2010)

[40] *Sveriges Partnerskapsöverenskommelse* understryker betydelsen av denna fondsamverkan (sid. 39, version 2013-07-01)

[41] Synergierna mellan Regional- och Socialfonden i Stockholm beskrivs i rapporten *Stockholmsregionens redovisning av underlag till Europeiska Socialfonden 2014-2020 i Sverige*, sid 16 (Länsstyrelsen Stockholm, 2013)

[42] Den föreslagna regionala handlingsplanen för socialfonden kommer att beslutas efter att det nationella socialfondsprogrammet är antaget av EU-Kommissionen

[43] *Sveriges Partnerskapsöverenskommelse*, sid 110-111

[44] Regionalt programmeringsmöte för strukturfonderna i Stockholm (ERUF/ESF) 2013-04-15

[45] Nr 1-3 avser frågeställningar som hanterats under processen med förhandsutvärderingen. Nr 4. Val av aktivitetsindikatorer återfinns i Tillväxtanalys slutrapport.

[46] Handlingsplan för jämställd tillväxt 2012-2014 (Länsstyrelsen, 2013:2)

1.1.2 Motivering för valet av tematiska mål och motsvarande investeringsprioriteringar som gäller partnerskapsöverenskommelsen, och som bygger på att man fastställt regionala och i tillämpliga fall nationella behov, inklusive sådana behov som fastställts i relevanta landsspecifika rekommendationer, antagna i enlighet med artikel 121.2 i EUF-fördraget, och relevanta rådsrekommendationer, antagna i enlighet med artikel 148.4 i EUF-fördraget, och med hänsyn till förhandsutvärderingen.

Tabell 1: Motivering till valet av tematiska mål och investeringsprioriteringar

Valt tematiskt mål	Vald investeringsprioritering	Motivering till val
01 - Stärka forskning, teknisk utveckling och innovation	1b - Att främja företagsinvesteringar inom forskning och innovation och utveckla kopplingar och synergieffekter mellan företag, forsknings- och utvecklingscentrum och den högre utbildningssektorn, särskilt främjande av investering i produkt- och tjänsteutveckling, tekniköverföring, social innovation, miljöinnovation, offentliga tillämpningar, efterfrågestimulans, nätverk, kluster och öppen innovation genom smart specialisering, och stödja teknisk och tillämpad forskning, pilotverksamhet, tidiga produktvalideringsåtgärder och kapacitet för avancerad produktion och förstagångsproduktion, särskilt vad gäller viktig möjliggörande teknik och spridning av teknik för allmänna ändamål	Stockholmsregionen anses vara en av världens mest innovativa ekonomier. Såväl EU-kommissionen som den svenska regeringen och den regionala analysen av programområde Stockholm lyfter FoU som en strategisk nyckelfråga för Sveriges och Stockholmsregionens internationella konkurrenskraft. Det fordras emellertid fortsatta satsningar och ökade privata investeringar inom området med förbättrade förutsättningar för ökad utväxling av idéer och innovationer till kommersialisering av nya varor och tjänster.
03 - Öka konkurrenskraften hos små och medelstora företag, jordbrukssektorn (för EJFLU) och fiske- och vattenbrukssektorn (för EHFF)	3d - Stödja kapaciteten för små och medelstora företag att satsa på tillväxt på regionala, nationella och internationella marknader och ägna sig åt innovationsprocesser	Nyföretagandet i Stockholm är relativt starkt. Ett av tre företag i landets startas i länet. Den regionala analysen visar att det företagsfrämjande systemet är väl utbyggt i detta avseende. Stödet till små och medelstora företags utveckling i senare skeden behöver emellertid stärkas för att ge både kvinnor och män, oavsett härkomst, och företag i olika branscher ökade möjligheter till bl.a. kapitalförsörjning, kunskapsöverföring, internationalisering och affärsutveckling.
04 - Stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi inom alla sektorer	4f - Främja forskning och innovation i samt tillämpning av koldioxidsnål teknik	Stockholmsregionen är en energieffektiv region med förhållandevis låga koldioxidutsläpp ur såväl ett internationellt som nationellt perspektiv. Analysen visar emellertid att det fordras fortsatta satsningar för att minska regionens

Valt tematiskt mål	Vald investeringsprioritering	Motivering till val
		klimatpåverkan. Det finns en potential att hitta synergier och främja fler innovationer och företagande inom miljötekniksektorn. Innovationsfrämjande insatser, användning och spridning av ny teknik till omvärlden, är viktiga för en hållbar utveckling.

1.2 Motivering för fördelningen av medel

Motivering för fördelningen av medel (unionens stöd) till varje tematiskt mål och i tillämpliga fall investeringsprioriteringar, i enlighet med kraven på tematisk koncentration, och med hänsyn till förhandsutvärderingen.

Utgångspunkten för fördelning av medel mellan tematiska mål är de riktlinjer som angetts av regeringen.[1] Dessa anger att minst 70 procent av resurserna riktas mot tematiska mål 1-3. Programmet har valt två av dessa tematiska mål; *Att stärka forskning, teknisk utveckling och innovation* (tematiskt mål 1) och *Att öka små och medelstora företags konkurrenskraft* (tematiskt mål 3) till vilka alltså minst 70 procent av medlen ska fördelas. Därutöver ska minst 13 procent riktas till målet *Att stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi inom alla sektorer* (tematiskt mål 4)[2]. Mot bakgrund av detta ramverk har programmets medel fördelats enligt figur 5.

Se tabell 1, bilaga "Tabeller och bilder Stockholm".

Valet av de tematiska målen är tydligt förankrat i den regionala analysen och svarar väl mot de utmaningar som programområdet möter enligt den *ex ante*-utvärdering som Tillväxtanalys har genomfört.

Koncentration av resurser är en viktig huvudprincip för utformandet och genomförandet av Regionalfondsprogrammet i Stockholms län. Denna princip kommer bl.a. till uttryck genom att programmet fokuserar på ett fåtal tematiska mål (och investeringsprioriteringar). Motiven till denna fokusering är framförallt att möjliggöra att de medel som satsas ger ett väsentligt och additionellt bidrag till regionens utveckling. Valet att koncentrera resurserna ligger även väl i linje med Sveriges Partnerskapsöverenskommelse. [3] Vidare är storleken på programmets budget begränsad jämfört med andra programområden. Det motiverar ytterligare att programmet fokuserar

på ett fåtal mål och investeringar för att nå en hög verkningsgrad i de insatser som kommer att genomföras.

Den största delen (45 procent) allokeras till tematiskt mål 1, *Att stärka forskning, teknisk utveckling och innovation*. Forskning, utveckling och innovation har högsta prioritet i en innovationsdriven region som Stockholm, vilket inte minst konstateras i den regionala analysen. Om visionen som världens mest innovationsdrivna ekonomi ska nås är det inom detta tematiska mål som den största delen av medlen ska satsas. I regionen råder det bred enighet om detta och området bör prioriteras. Det tematiska målet har egentligen bäring på samtliga övergripande mål i Europa 2020, men kanske tydligast på så kallad smart tillväxt som handlar om att utveckla en ekonomi baserad på kunskap och innovation. Regionen når upp till EU-målet om investeringar motsvarande tre procent av bruttoregionprodukten, men den minskning som skett under senare år har inneburit att regionen numera fallit under det nationella målet om fyra procent. Att vända denna utveckling – vilket delvis uppnås genom att få fler små och medelstora företag att bedriva FoU och inte enbart vara beroende av multinationella företag – är av stor betydelse för Stockholm som en innovationsdriven ekonomi. Detta, tillsammans med en ökad utväxling och kommersialisering av forskningsresultaten är något som även lyfts fram i Sveriges Partnerskapsöverenskommelse och motiverar varför detta tematiska mål bör tilldelas en stor andel av programmets medel.

Den näst största delen (40 procent) allokeras till tematiskt mål 3, *Att öka små och medelstora företags konkurrenskraft*. Av de medel som allokeras till detta tematiska mål är drygt hälften [4] avsatta för riskkapital. En av huvudprinciperna för programmet är att sätta företagen i fokus och det tematiska målet svarar väl upp mot den ambitionen. Under senare år har regionen haft en trendmässig ökning av antalet nystartade företag. Analyser har däremot visat att det finns en potential att öka små och medelstora företags förmåga till internationalisering.[5] Den svaga utvecklingen i Sverige när det gäller antalet snabbväxande innovativa företag är något som bl.a. OECD lyft fram som en utmaning. Visserligen är situationen något mer gynnsam i Stockholm, men även här finns utrymme till förbättringar. En del av detta kan förklaras av marknadsmisslyckande på riskkapitalmarknaden genom en brist på kapitalförsörjning, särskilt i riktigt tidiga skeden när investerarnas fokus har förskjutits från tidiga till senare skeden där riskerna är lägre och tiden till avkastning kortare. Detta marknadsmisslyckande bör justeras och motiverar att området prioriteras och stöttas via Regionalfonden. Genom att förstärka kapitalförsörjningen bidrar programmet till att öka möjligheterna att stärka små och medelstora företags konkurrenskraft. I förlängningen bidrar en stärkt konkurrenskraft till att öka såväl lönsamheten som antalet anställda vilket bidrar till att säkerställa det nationella målet om en förvärvsgrad på drygt 80 procent i åldern 20-64 år. Därigenom har det tematiska målet en tydlig bäring på Europa 2020-strategins övergripande mål om tillväxt för alla.

Slutligen fördelas 15 procent till tematiskt mål 4, *Att stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi inom alla sektorer*. Att regionen fortsätter att utvecklas mot en mer hållbar region är betydelsefullt, inte minst mot bakgrund av den ekonomiska och befolkningsmässiga tillväxt som förväntas ske. Det handlar om förändrade konsumtionsmönster men även om att utveckla och sprida användningen av nya smarta tekniker som möjliggör minskade koldioxidutsläpp. Det tematiska målet knyter explicit

an till Europa 2020-strategins andra övergripande mål (hållbar tillväxt) och åtagandet om utsläppsminskningar på ett sätt som maximerar fördelarna och minimerar kostnaderna, bland annat genom spridning av innovativa tekniska lösningar. Sverige och Stockholm har en förhållandevis stark position men en fortsatt utveckling av miljötekniksektorn för att stärka energiteknik och koldioxidsnåla lösningar och därigenom en långsiktigt hållbar tillväxt är fortsatt viktigt.

[1] Regeringens beslut om uppdrag och erbjudande att utarbeta förslag till regionala strukturfondsprogram för målet Investeringar i tillväxt och sysselsättning (Europeiska Regionala utvecklingsfonden) avseende programperioden 2014-2020 (N2013/2493/RT)

[2] Insatserna med stöd av ESI-fonderna förväntas fokusera på samma områden utifrån de regionala specialiseringar som finns, och förväntas utgöra en värdefull del av Sveriges insatser inom SET-planarbetet. SET planen, European Strategic Energy Technology Plan beslutades av EU 2008.

[3] Erfarenheter från programföljeforskningen under programperioden 2007-2013 visar att det finns en potential att i strukturfondsprogrammen ytterligare koncentrera resurser och insatser (Sveriges *Partnerskapsöverenskommelse*, sid. 38)

[4] I programperioden 2007-2013 uppgick riskkapitalet till drygt 20 procent av programmets budget. Under 2014-2020 uppgår riskkapitalet till drygt 22 procent av programbudgeten.

[5] Sveriges *Partnerskapsöverenskommelse* (sid. 55)

Tabell 2: Översikt av det operativa programets investeringsstrategi

Prioriterat område	Fond	Unionsstöd (i euro)	Proportion av unionens totala stöd till det operativa programmet	Tematiskt mål – Investeringsprioritering – Särskilt mål	Gemensamma och programspecifika resultatindikatorer för vilka ett mål har fastställts
1	ERDF	35 004 881,00	95.94%	<p>▼ 01 - Stärka forskning, teknisk utveckling och innovation</p> <p>▼ 1b - Att främja företagsinvesteringar inom forskning och innovation och utveckla kopplingar och synergieffekter mellan företag, forsknings- och utvecklingscentrum och den högre utbildningssektorn, särskilt främjande av investering i produkt- och tjänsteutveckling, tekniköverföring, social innovation, miljöinnovation, offentliga tillämpningar, efterfrågestimulans, nätverk, kluster och öppen innovation genom smart specialisering, och stödja teknisk och tillämpad forskning, pilotverksamhet, tidiga produktvalideringsåtgärder och kapacitet för avancerad produktion och förstagångsproduktion, särskilt vad gäller viktig möjliggörande teknik och spridning av teknik för allmänna ändamål</p> <p>▼ 1 - Fler växande, innovativa företag genom ökad samverkan inom forskning och innovation</p> <p>▼ 03 - Öka konkurrenskraften hos små och medelstora företag, jordbrukssektorn (för EJFLU) och fiske- och vattenbrukssektorn (för EHFF)</p> <p>▼ 3d - Stödja kapaciteten för små och medelstora företag att satsa på tillväxt på regionala, nationella och internationella marknader och ägna sig åt innovationsprocesser</p> <p>▼ 1 - Fler växande, innovativa företag genom att stödja kapaciteten för små och medelstora företag att nå nya marknader</p> <p>▼ 04 - Stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi inom alla sektorer</p> <p>▼ 4f - Främja forskning och innovation i samt tillämpning av koldioxidsnål teknik</p> <p>▼ 1 - Stärkta förutsättningar att utveckla och tillämpa koldioxidsnåla lösningar genom fler växande, innovativa företag</p>	[0102, 0103, 0301, 0302, 0304, 0402, 0406]
2	ERDF	1 480 458,00	4.06%	1 - Tekniskt stöd ska leda till att programmet genomförs ändamålsenligt, rättssäkert och effektivt samt bidrar till att programmets mål nås inom övriga insatsområden.	[]

2. INSATSOMRÅDEN

2.A BESKRIVNING AV INSATSOMRÅDEN ANDRA ÄN TEKNISKT STÖD

2.A.1 Insatsområde

Insatsområdets id-nummer	1
Insatsområdets rubrik	Huvudstadsregionens särskilda utmaningar

- Hela det prioriterade området kommer endast att genomföras genom finansieringsinstrument
- Hela insatsområdet kommer att genomföras endast med finansieringsinstrument som inrättas på unionsnivå
- Hela det prioriterade området kommer att genomföras genom lokalt ledd lokal utveckling
- För ESF: Hela insatsområdet gäller social innovation, transnationellt samarbete eller båda

2.A.2 Motivering till inrättandet av ett insatsområde som omfattar mer än en regionkategori, tematiskt mål eller fond (i tillämpliga fall)

Hållbar stadsutveckling är den övergripande målsättningen för insatser i programmet. Det innebär att forsknings- och innovationsinsatser, företagsfrämjande insatser samt insatser för en koldioxidsnål ekonomi ska stärka förutsättningar för hållbar tillväxt och utveckling i regionens urbana miljöer. Huvudstadsregionen präglas av täta dynamiska urbana miljöer med hög befolkningstäthet som ur ett nationellt perspektiv skiljer sig från andra delar av landet. För att kunna främja en hållbar stadsutveckling i de urbana miljöerna i Stockholmsregionen fordras ett helhetsperspektiv och en kombination av insatser. Exempelvis är företagens möjligheter att växa beroende av tillgången på kvalificerad arbetskraft, men även av hur flödet av kunskap mellan forskningsinstitutioner och näringsliv fungerar. Av denna anledning är det centralt att regionens tillväxtarbete bedrivs med ett helhetsperspektiv, där olika typer av insatser är koordinerade med varandra för att uppnå synergier mellan områden.

Strävan är att skapa ett sammanhållet Regionalfondsprogram för huvudstadsregionen som både tar fasta på de särskilda förutsättningar som råder och som skapar förutsättningar för sammanhållna strategiska satsningar. Mot denna bakgrund består programmet av ett insatsområde – *Huvudstadsregionens särskilda utmaningar*. För insatsområdet har tre tematiska mål valts ut. Syftet med detta är att kunna skapa förutsättningar för samordnade och sammanhållna strategiska satsningar där det finns ett samspel mellan de aktuella tematiska målen. De tre tematiska målen kan med ett integrerat stadsutvecklingsperspektiv på ett bra sätt adressera regionens utmaningar i de urbana miljöerna.

2.A.3 Fond, regionkategori och beräkningsunderlag för unionens stöd

Fond	Regionkategori	Beräkningsunderlag (summa stödberättigande utgifter eller stödberättigande offentliga utgifter)	Regionkategori för de yttersta randområdena och de nordliga glesbefolkade områdena (i tillämpliga fall)
ERDF	Mer utvecklade	Totalt	

2.A.4 Investeringsprioritering

Investeringsprioriteringens id-nummer	1b
Investeringsprioriteringens rubrik	Att främja företagsinvesteringar inom forskning och innovation och utveckla kopplingar och synergieffekter mellan företag, forsknings- och utvecklingscentrum och den högre utbildningssektorn, särskilt främjande av investering i produkt- och tjänsteutveckling, tekniköverföring, social innovation, miljöinnovation, offentliga tillämpningar, efterfrågestimulans, nätverk, kluster och öppen innovation genom smart specialisering, och stödja teknisk och tillämpad forskning, pilotverksamhet, tidiga produktvalideringsåtgärder och kapacitet för avancerad produktion och förstagångsproduktion, särskilt vad gäller viktig möjliggörande teknik och spridning av teknik för allmänna ändamål

2.A.5 Särskilda mål för investeringsprioriteringen och förväntade resultat

Det särskilda målets id-nummer	1
Det särskilda målets benämning	Fler växande, innovativa företag genom ökad samverkan inom forskning och innovation
Resultat som medlemsstaterna försöker uppnå med unionens stöd	<p>Inom huvudstadsregionen finns en stor potential, kunskap och handlingskraft för att utveckla en verkligt innovationsdriven ekonomi, vilket inte minst kommer till uttryck i regionens innovationsstrategi. Den regionala analysen visar att regionens konkurrenskraft har försvagats något i förhållande till andra innovativa regioner i EU under perioden 2007-2013 och flera globala företag har de senaste åren minskat sin FoU-verksamhet i regionen. Samtidigt finns det idag många små och innovativa företag baserade i regionen. De är i många fall verksamma inom branscher med en global marknad med tillväxtpotential.</p> <p>Under programperioden 2007-2013 genomfördes flera stora strategiska projekt inom t.ex. Informations- och kommunikationsteknik (IKT), Life Science och Miljöteknik (Clean tech). Parallellt har det också genomförts flera satsningar som har syftat till att utveckla kopplingar och samarbeten mellan näringsliv och universitet och högskolor. Under perioden har också nya innovativa branscher utvecklats. Ett exempel på det är de nya företag som har etablerats inom marknaden för elektroniska spel. Genom dessa och andra satsningar har det i regionen utvecklats kompetens och erfarenheter om hur arbetet med att utveckla en allt mer innovationsdriven ekonomi kan bedrivas.</p> <p>En viktig del inom denna investeringsprioritering handlar om att vidareutveckla och tillvarata regionens styrkeområden, FOI-miljöer[1] samt branscher och sektorer med tillväxtförutsättningar. Insatserna inom området ska vara utformade ur ett helhetsperspektiv där insatsernas förmåga att inkludera hållbarhetsdimensioner (miljömässiga, ekonomiska och sociala) ska premieras. I detta ligger att forma insatserna inom området så att de både drar nytta av och möter de särskilda utmaningar som finns i huvudstadsregionens urbana miljöer. Det kan t.ex. handla om att stärka forskning och innovation som främjar en hållbar stadsutveckling. Det är också viktigt att se tillväxtpotentialen där förutsättningar för utväxling är som störst och där både kvinnors och mäns resurser tillvaratas. Erfarenheter från tidigare genomförda insatser inom området bör på liknande vis tillvaratas. Insatser som är sektorsövergripande och adresserar olika branscher och samhällssektorer, t.ex. näringsliv, universitet och högskolor, offentlig sektor, social ekonomi på nya innovativa sätt är önskvärda.</p>

Utifrån detta resonemang är det specifika målet för investeringsprioriteringen följande:

Fler växande, innovativa företag genom ökad samverkan inom forskning och innovation[2]

[1] Här finns flera forsknings- och innovationsinfrastrukturer som är internationellt ledande varav några ESFRI-samarbeten (European Strategy Forum on Research Infrastructure)

[2] Insatserna under detta tematiska mål är i linje med regionens strategier för smart specialisering. För mer informationen om Stockholmregionens styrkeområden se ”Innovationskraft Stockholms handlingsplan”:
<http://www.lansstyrelsen.se/stockholm/Sv/naringsliv-och-foreningar/naringslivsutveckling/innovationskraft-sthlm/Pages/default.aspx>

Tabell 3: Programspecifika resultatindikatorer (per särskilt mål) (för ERUF och Sammanhållningsfonden)

Specifikt mål		1 - Fler växande, innovativa företag genom ökad samverkan inom forskning och innovation						
ID	Indikator	Mätenhet	Regionkategori (i förekommande fall)	Utgångsvärde	Utgångsår	Målvärde (2023)	Datakälla	Rapporterings frekvens
0102	Andel företag (10-249 anställda) som samarbetar i sin innovationsverksamhet (produkt- eller processinnovation),	Procent	Mer utvecklade	36,00	2010	41,00	Statistiska centralbyrån, rapporten "Regional innovationsstatistik i Sverige"	Vartannat år
0103	Företagens (produkt- och/eller processinnovativa, 10-249 anställda) utgifter för sin egen FoU-verksamhet	MSEK	Mer utvecklade	3,48	2010	4,00	SCB:s undersökning "FoU i företag" (regional fördelning)	Vartannat år

2.A.6 Åtgärder som ska få stöd inom investeringsprioriteringen (per investeringsprioritering)

2.A.6.1 Beskriv den typ av åtgärder som ska få stöd, med exempel, och hur de förväntas bidra till de särskilda målen. I tillämpliga fall, ange även huvudsakliga målgrupper, särskilda typer av territorier och typer av stödmottagare.

Investeringsprioritering	1b - Att främja företagsinvesteringar inom forskning och innovation och utveckla kopplingar och synergieffekter mellan företag, forsknings- och utvecklingscentrum och den högre utbildningssektorn, särskilt främjande av investering i produkt- och tjänsteutveckling, tekniköverföring, social innovation, miljöinnovation, offentliga tillämpningar, efterfrågestimulans, nätverk, kluster och öppen innovation genom smart specialisering, och stödja teknisk och tillämpad forskning, pilotverksamhet, tidiga produktvalideringsåtgärder och kapacitet för avancerad produktion och förstagångsproduktion, särskilt vad gäller viktig möjliggörande teknik och spridning av teknik för allmänna ändamål
<p>En viktig del inom denna investeringsprioritering handlar om att utveckla samspelet mellan högre utbildning, forskning, näringsliv och offentliga aktörer för att åstadkomma en innovationsdriven ekonomi och främja en hållbar stadsutveckling i regionen. Även aktörer i det civila samhället och den sociala ekonomin, har här en roll att fylla i s.k. quadruple helixsamarbeten. Exempelvis genom att bidra till sociala innovationer och nya former för att driva affärsverksamhet. Sektorsövergripande initiativ som tar sin utgångspunkt i huvudstadsregionens särskilda utmaningar kommer att eftersträvas. Tillvaratagandet av hela befolkningens kompetens, entreprenörskap och erfarenheter är här viktigt, i synnerhet i socioekonomiskt utsatta stadsdelar. Den territoriella ansatsen i genomförandet av aktiviteter ska fokusera på forskning och innovation och stärkta förutsättningar för innovativa små och medelstora företag som kan åstadkomma effekter i regionens urbana miljöer. Exempel på insatser som kan komma att stödjas inom ramen för denna investeringsprioritering är följande:</p>	
<p>Inom regionen finns det idag en utvecklad infrastruktur för forskning och utvecklingsarbete, bl.a. genom de universitet och högskolor samt forskningsinstitut som finns i länet. En lärdom från programperioden 2007-2013 har varit att insatser som har erbjudit tillgång till infrastruktur för utvecklingsarbete har blivit uppskattade av mindre företag. Inom vissa branscher, t.ex. Life Science och Cleantech, är möjligheterna att genomföra testverksamhet en nyckelfaktor. Utan möjlighet till att genomföra tester är det inte möjligt att kommersialisera de innovationer som utvecklats. För mindre företag är det ofta både svårt och kapitalkrävande att få tillgång till infrastruktur för testning. Inom ramen för denna investeringsprioritering kommer därför stöd till utvecklandet av nya eller tillgängliggörandet av befintliga resurser för testning och utvecklingsverksamhet att ges. Det kan t.ex. vara frågan om stöd till pilot- eller demonstrationsanläggningar, olika typer av testlaboratorier där enskilda eller grupper/nätverk av företag kan ges möjlighet att genomföra kvalificerade tester kopplat till utveckling av nya produkter eller tjänster. Stöd kan även ges till satsningar som syftar till att utveckla</p>	

Investeringsprioritering	1b - Att främja företagsinvesteringar inom forskning och innovation och utveckla kopplingar och synergieffekter mellan företag, forsknings- och utvecklingscentrum och den högre utbildningssektorn, särskilt främjande av investering i produkt- och tjänsteutveckling, tekniköverföring, social innovation, miljöinnovation, offentliga tillämpningar, efterfrågestimulans, nätverk, kluster och öppen innovation genom smart specialisering, och stödja teknisk och tillämpad forskning, pilotverksamhet, tidiga produktvalideringsåtgärder och kapacitet för avancerad produktion och förstagångsproduktion, särskilt vad gäller viktig möjliggörande teknik och spridning av teknik för allmänna ändamål
<p>samarbetet mellan offentliga aktörer och näringslivet i syfte att bidra till utveckling av nya produkter eller tjänster t.ex. inom hälso- och sjukvårdsområdet.</p> <p>Inom denna investeringsprioritering kan stöd också ges till insatser som syftar till att öka utbytet mellan offentliga forsknings- och utbildningsinstitutioner och näringslivet. Det finns ett stort värde av att öka utbytet av detta slag. Utbytet kan ske på flera olika nivåer – från studenter till kvalificerade forskare. Utbytet bör också ske i olika riktningar där strävan bör vara att det sker ett informationsflöde som är värdefullt för både forskningsinstitutioner och för näringslivet.</p> <p>För högre utbildning ger ett ökat samarbete ett värde genom bl.a. ökade möjligheter för studenter att få en direkt kontakt med potentiella arbetsgivare. Det ger också en möjlighet att stämma av den erbjudna utbildningens relevans och kvalitet i förhållande till arbetsmarknadens behov. För näringslivet finns det ett värde bl.a. i att utveckla kontakter med studenter som kan bli aktuella att anställa efter slutförda studier. Kontakter med studenter kan också tillföra ett värde i form av nya kunskaper och nya perspektiv på den egna verksamheten. Ökade kontakter mellan studenter och näringslivet kan också vara en väg att höja kompetens och kunskapsinnehåll hos verksamheten i små och medelstora företag. Samarbete mellan näringsliv och studenter kan t.ex. ske genom examens- och projektarbeten med direkt koppling till enskilda eller grupper av företag. På högre nivåer, från doktorander till etablerade forskare, ska strävan vara att utveckla mer kvalificerade samarbeten. Det kan t.ex. handla om uppdragsforskning, gemensamma utvecklingsprojekt eller industridoktorander. Stöd till utveckling av denna typ av samarbetsprojekt kan ges till aktörer verksamma i huvudstadsregionens etablerade och framväxande kluster. Insatser som bejakar och ökar utbytet mellan näringsliv, utbildningsinstitutioner och den underutnyttjade resurs som finns i form av den mångfald som finns i regionens befolkning kommer särskilt att bejagas. Projekten som får stöd inom detta insatsområde ska bidra till att denna typ av samarbeten kommer till stånd.</p> <p>Den offentliga sektorns olika institutioner utgör en mycket viktig marknad för många av de tillväxtinriktade och innovativa företagen. Detta gäller t.ex. inom hälso- och sjukvårdsområdet där kommuner och landsting är de primära kunderna för produkter och tjänster som utvecklas. För ett tillväxtinriktat och innovativt företag kan det innebära en betydande tröskel att komma in på en ny marknad. Ett hinder i detta ligger i hur den offentliga upphandlingen utformas. I regel utformas kriterierna i en offentlig upphandling primärt med utgångspunkt i hur lösningen ser ut. Det kan t.ex. handla om krav på viss kompetens och/eller personaltäthet. Det kan också vara frågan om precisa specifikationer av en viss produkt. I längden kan detta sätt att upphandla varor</p>	

Investeringsprioritering	1b - Att främja företagsinvesteringar inom forskning och innovation och utveckla kopplingar och synergieffekter mellan företag, forsknings- och utvecklingscentrum och den högre utbildningssektorn, särskilt främjande av investering i produkt- och tjänsteutveckling, tekniköverföring, social innovation, miljöinnovation, offentliga tillämpningar, efterfrågestimulans, nätverk, kluster och öppen innovation genom smart specialisering, och stödja teknisk och tillämpad forskning, pilotverksamhet, tidiga produktvalideringsåtgärder och kapacitet för avancerad produktion och förstagångsproduktion, särskilt vad gäller viktig möjliggörande teknik och spridning av teknik för allmänna ändamål
---------------------------------	---

och tjänster bli konserverande. Grunden för en innovationsupphandling är att öppna upp för en konkurrens mellan olika lösningar av ett problem. Genom detta öppnas det möjligheter att utveckla nya produkter eller tjänster som t.ex. kan ge högre kvalitet och/eller högre effektivitet.

För att driva ett framgångsrikt arbete med innovationsupphandling som instrument krävs hög kunskap om både det aktuella sakområdet men också om regelverket kopplat till offentlig upphandling. Vinsterna med instrumentet ligger i möjligheterna att bidra till utveckling av näringslivet samtidigt som vinster för samhället skapas genom ett effektivare resursutnyttjande. Möjliga insatser inom detta område ska därför ha inriktning på att utveckla innovationsupphandling som verktyg men också bidra till marknadsintroduktionen av nya produkter eller tjänster.

Offentlig sektor samlar löpande in stora mängder av data av olika slag. Tillgängliggörandet av offentliga data har visat sig kunna bidra till utveckling av nya kommersiella produkter och tjänster. Två exempel på detta är SMHI:s tillgängliggörande av data från mätstationer samt tillgängliggörandet av geografiska data från Lantmäteriet. Ökad användning av befintliga offentliga data kan bidra till att nya marknader utvecklas. Detta kan i sin tur bidra till nya möjligheter för medborgare och företag och påverka både beteenden och konkurrenssituationen på enskilda marknader. På regional nivå samlas data in löpande av både kommuner, landsting och statliga myndigheter. Kunskapen om hur dessa data kan tillgängliggöras för att möjliggöra kommersiellt utnyttjande är emellertid ofta låg. Det handlar t.ex. om hur en offentlig aktör ska förhålla sig till de legala krav som är styrande för processen. Det handlar också om okunskap om hur tillgängliggörandet av informationen i praktiken ska gå till. Det finns ibland också en okunskap hos entreprenörer och näringsliv om vilken typ av information som finns tillgänglig hos offentliga aktörer. Inom ramen för denna investeringsprioritering kan därför stöd ges till projekt och insatser som syftar till att både stödja tillgängliggörande av offentliga data samt processer som syftar till att dra kommersiell nytta av dem, företrädesvis genom utvecklingen av nya produkter eller tjänster.

Målgrupper inom investeringsprioriteringen kan vara universitet och högskolor, kluster och företagsnätverk m.fl. Offentliga aktörer är viktiga för insatser inom innovationsupphandling. Målgrupper för projekt inom offentlig data kan vara offentliga aktörer som har tillgång till eller producerar data som kan tillgängliggöras samt entreprenörer och företag som har ett intresse av att utveckla nya produkter eller tjänster som bygger på tillgången på offentliga data. Inom investeringsprioriteringen är det viktigt att beakta såväl konkurrensneutralitet som statsstödreger vid utformningen av insatser.

Investeringsprioritering	1b - Att främja företagsinvesteringar inom forskning och innovation och utveckla kopplingar och synergieffekter mellan företag, forsknings- och utvecklingscentrum och den högre utbildningssektorn, särskilt främjande av investering i produkt- och tjänsteutveckling, tekniköverföring, social innovation, miljöinnovation, offentliga tillämpningar, efterfrågestimulans, nätverk, kluster och öppen innovation genom smart specialisering, och stödja teknisk och tillämpad forskning, pilotverksamhet, tidiga produktvalideringsåtgärder och kapacitet för avancerad produktion och förstagångsproduktion, särskilt vad gäller viktig möjliggörande teknik och spridning av teknik för allmänna ändamål
---------------------------------	---

Sammanfattningsvis kan de projekt och insatser som kommer att rymmas inom denna investeringsprioritering ha inriktning på:

- Tillgängliggöra infrastruktur för forskning och utveckling exempelvis i form av testbäddar, testlab, pilot- och demoprojekt.
- Samarbetsprojekt för att skapa möten och rörlighet mellan högre utbildning, forskning och SME
- Insatser som syftar till att utveckla och dra nytta av innovationsupphandling som instrument för skapande av innovationer och marknadsintroduktion av nya produkter eller tjänster.
- Tillgängliggöra offentlig data och stöd till utveckling av produkter och tjänster som nyttjar dessa.

Insatser inom denna investeringsprioritering bör möta en eller flera av de föreslagna aktivitetsindikatorerna.

2.A.6.2 Vägledande principer för urval av insatser

Investeringsprioritering	1b - Att främja företagsinvesteringar inom forskning och innovation och utveckla kopplingar och synergieffekter mellan företag, forsknings- och utvecklingscentrum och den högre utbildningssektorn, särskilt främjande av investering i produkt- och tjänsteutveckling, tekniköverföring, social innovation, miljöinnovation, offentliga tillämpningar, efterfrågestimulans, nätverk, kluster och öppen innovation genom smart specialisering, och stödja teknisk och tillämpad forskning, pilotverksamhet, tidiga produktvalideringsåtgärder och kapacitet för avancerad produktion och förstagångsproduktion, särskilt vad gäller viktig möjliggörande teknik och spridning av teknik för allmänna ändamål
<p>Hållbar stadsutveckling är en övergripande målsättning för insatser i programmet. Det innebär att forsknings- och innovationsinsatser, företagsfrämjande insatser samt insatser för en koldioxidsnål ekonomi ska stärka förutsättningar för hållbar tillväxt i regionens urbana miljöer. De principer som ligger till grund för urval av insatser är därför gemensamma för samtliga investeringsprioriteringar i programmet. Samarbete och synergier med Europeiska Socialfonden, andra EU-program, EU:s strategi för Östersjöregionen samt nationella och regionala initiativ är prioriterade.</p> <p>SME är den primära målgruppen för insatser i programmet. Erfarenheter från tidigare program har visat att företagsnyttan är starkt beroende av insatsernas affärsmässiga relevans. För att säkerställa detta bör en behovsanalys som redogör för relevans och nytta finnas för de satsningar som ansöker om medel. En behovsanalys kan genomföras som en förstudie inför en formell projektansökan. Stockholmsregionen är en innovationsdriven ekonomi där kunskapsöverföring och samarbete mellan näringsliv, universitet och högskolor och övriga sektorer är en viktig del i processen att utveckla ny kunskap och därmed förutsättningar för hållbar tillväxt. Insatser bör därför redogöra för i vilken omfattning samarbete med universitet och högskolor och näringsliv är aktuell samt eventuella sektorsövergripande ansatser.</p> <p>Utveckling av nya metoder är en viktig del i värderingen av insatser. Insatser ska kunna påvisa ett mervärde i förhållande till andra insatser som genomförs inom området och till liknande insatser inom ordinarie strukturer. En redovisning av hur tidigare erfarenheter inom området tillvaratagits bör på liknande vis inkluderas. Det är i detta sammanhang också viktigt att insatser kan påvisa hur beaktandet av konkurrensneutralitet mellan företag och mellan aktörer på marknaden säkerställs i planerade aktiviteter.</p> <p>I värderingen av insatser kommer förmågan att ta hänsyn till och påverka horisontella dimensioner att beaktas och prioriteras, däribland jämställdhetsperspektivet[1] och integrationsperspektivet. Det handlar exempelvis om insatsernas förmåga att dra nytta av regionens diversifierade arbetsmarknad och mångfald i arbetskraften. I detta ligger även hållbarhetsdimensionerna miljö, ekonomi samt sociala aspekter som kan ha en särskilt viktig tillämpning i regionens socioekonomiskt svaga områden.</p>	

Investeringsprioritering	1b - Att främja företagsinvesteringar inom forskning och innovation och utveckla kopplingar och synergieffekter mellan företag, forsknings- och utvecklingscentrum och den högre utbildningssektorn, särskilt främjande av investering i produkt- och tjänsteutveckling, tekniköverföring, social innovation, miljöinnovation, offentliga tillämpningar, efterfrågestimulans, nätverk, kluster och öppen innovation genom smart specialisering, och stödja teknisk och tillämpad forskning, pilotverksamhet, tidiga produktvalideringsåtgärder och kapacitet för avancerad produktion och förstagångsproduktion, särskilt vad gäller viktig möjliggörande teknik och spridning av teknik för allmänna ändamål
---------------------------------	---

Insatser inom programmet ska kunna påvisa organisatorisk kapacitet hos projektägaren. Tillräcklig ekonomisk styrka, uthållighet för att kunna klara det åtagande som insatsen förutsätter liksom projektägarens erfarenhet och kompetens inom området är viktiga parametrar. I denna bedömning ligger även projektägarens förmåga att möta förändringar i och omkring projektorganisationen. För att en insats ska kunna prioriteras ska också förankring hos medverkande aktörer redovisas exempelvis i form av samverkansavtal, skriftliga löften om medfinansiering eller liknande.

Sammanfattningsvis är följande principer vägledande i programmet:

- Relevans för huvudstadsregionens särskilda utmaningar inklusive samarbete med Europeiska Socialfonden samt andra relevanta program och initiativ
- Relevans för målgruppen SME samt eventuellt samarbete med näringsliv, universitet och högskolor och sektorsövergripande ansatser
- Mervärde i förhållande till tidigare genomförda insatser, ordinarie strukturer samt beaktande av konkurrensneutralitet
- Förmåga att påverka horisontella kriterier och hållbarhetsdimensioner
- Organisatorisk kapacitet, erfarenhet hos projektägaren och förankring hos samarbetsparter

[1] En särskild handlingsplan för jämställd tillväxt i Stockholms län är framtagen och beskriver hur jämställdhetsperspektivet bör integreras i de fem prioriterade områdena i tillväxtarbetet, däribland innovationsinsatser, företagsinsatser samt energi- och klimatinsatser. (Länsstyrelsen, 2013:2)

2.A.6.3 Planerad användning av finansieringsinstrument (i tillämpliga fall)

Investeringsprioritering	1b - Att främja företagsinvesteringar inom forskning och innovation och utveckla kopplingar och synergieffekter mellan företag, forsknings- och utvecklingscentrum och den högre utbildningssektorn, särskilt främjande av investering i produkt- och tjänsteutveckling, tekniköverföring, social innovation, miljöinnovation, offentliga tillämpningar, efterfrågestimulans, nätverk, kluster och öppen innovation genom smart specialisering, och stödja teknisk och tillämpad forskning, pilotverksamhet, tidiga produktvalideringsåtgärder och kapacitet för avancerad produktion och förstagångsproduktion, särskilt vad gäller viktig möjliggörande teknik och spridning av teknik för allmänna ändamål

2.A.6.4 Planerad användning av större projekt (i tillämpliga fall)

Investeringsprioritering	1b - Att främja företagsinvesteringar inom forskning och innovation och utveckla kopplingar och synergieffekter mellan företag, forsknings- och utvecklingscentrum och den högre utbildningssektorn, särskilt främjande av investering i produkt- och tjänsteutveckling, tekniköverföring, social innovation, miljöinnovation, offentliga tillämpningar, efterfrågestimulans, nätverk, kluster och öppen innovation genom smart specialisering, och stödja teknisk och tillämpad forskning, pilotverksamhet, tidiga produktvalideringsåtgärder och kapacitet för avancerad produktion och förstagångsproduktion, särskilt vad gäller viktig möjliggörande teknik och spridning av teknik för allmänna ändamål

2.A.6.5 Utfallsindikatorer per investeringsprioritering och, i tillämpliga fall, per regionkategori

Tabell 5: Gemensamma och programspecifika utfallsindikatorer (per investeringsprioritering, uppdelade per regionkategori för ESF och i tillämpliga fall för Eruf)

Investeringsprioritering		1b - Att främja företagsinvesteringar inom forskning och innovation och utveckla kopplingar och synergieffekter mellan företag, forsknings- och utvecklingscentrum och den högre utbildningssektorn, särskilt främjande av investering i produkt- och tjänsteutveckling, tekniköverföring, social innovation, miljöinnovation, offentliga tillämpningar, efterfrågestimulans, nätverk, kluster och öppen innovation genom smart specialisering, och stödja teknisk och tillämpad forskning, pilotverksamhet, tidiga produktvalideringsåtgärder och kapacitet för avancerad produktion och förstagångsproduktion, särskilt vad gäller viktig möjliggörande teknik och spridning av teknik för allmänna ändamål							
ID	Indikator	Mätenhet	Fond	Regionkategori (i tillämpliga fall)	Målvärde (2023)			Datakälla	Rapporterings frekvens
					Män	Kvinnor	Totalt		
CO01	Produktiv investering: Antal företag som får stöd	Företag	Eruf	Mer utvecklade			750,00	Förvaltande myndighets datasystem	Löpande
CO04	Produktiv investering: Antal företag som får annat stöd än ekonomiskt	Företag	Eruf	Mer utvecklade			750,00	Förvaltande myndighets datasystem	Löpande
CO08	Produktiv investering: Sysselsättningsökning i företag som får stöd	heltidsekvivalenter	Eruf	Mer utvecklade			400,00	Förvaltande myndighets datasystem	Löpande
54	Antal samarbetande organisationer från olika samhällssektorer	Antal	Eruf	Mer utvecklade			225,00	Förvaltande myndighets datasystem	Löpande

2.A.4 Investeringsprioritering

Investeringsprioriteringens id-nummer	3d
Investeringsprioriteringens rubrik	Stödja kapaciteten för små och medelstora företag att satsa på tillväxt på regionala, nationella och internationella marknader och ägna sig åt innovationsprocesser

2.A.5 Särskilda mål för investeringsprioriteringen och förväntade resultat

Det särskilda målets id-nummer	1
Det särskilda målets benämning	Fler växande, innovativa företag genom att stödja kapaciteten för små och medelstora företag att nå nya marknader
Resultat som medlemsstaterna försöker uppnå med unionens stöd	<p>Huvudstadsregionen har ett dynamiskt och kunskapsintensivt näringsliv. Den regionala analysen visar emellertid att det finns en potential att ytterligare stärka små och medelstora företags förmåga att växa. För att investeringar i forskning eller företagsutveckling ska ge utväxling krävs det att näringslivet har kapacitet att dra nytta av landvinningarna. Under innevarande programperiod genomfördes flera stora strategiska projekt som bl.a. syftade till att stärka kompetensen och tillgången till kapital bland små och medelstora företag. Genom dessa och andra satsningar har det i regionen utvecklats kompetens och erfarenheter om hur arbetet kan bedrivas.</p> <p>En viktig del inom denna investeringsprioritering handlar om att stärka företagets möjligheter till affärsutveckling och internationalisering. För detta fordras såväl kunskap, kompetens som kapital. Insatserna inom investeringsprioriteringen ska vara affärsnära och utformade med utgångspunkt i målgruppens faktiska behov för att kunna generera effekter och tillväxt i företagen. Önskvärda effekter i företagen kan vara introduktion på nya marknader, introduktion av nya produkter eller tjänster, skapande av kvalificerade samarbeten med andra privata och offentliga aktörer samt ökad tillgång till riskkapital.</p> <p>Insatserna inom området ska vara utformade ur ett helhetsperspektiv där insatsernas förmåga att inkludera hållbarhetsdimensioner (miljömässiga, ekonomiska och sociala) i affärsutvecklingen ska premieras. I detta ligger att forma insatserna inom området så att de både drar nytta av och möter de särskilda utmaningar som finns i huvudstadsregionens</p>

urbana miljöer. Det kan t.ex. handla om att använda den mångfald som finns i huvudstadsregionen och använda den som utgångspunkt för att utveckla nya affärsmöjligheter. Erfarenheter från tidigare genomförda insatser inom området bör på liknande vis tillvaratas. Att stödja affärsutveckling i t.ex. befintliga och framväxande kluster i regionen, liksom en miljödriven näringslivsutveckling bör därför vara en viktig del av insatserna inom denna investeringsprioritering. Insatser som är sektorsövergripande och adresserar olika branscher och samhällssektorer, t.ex. näringsliv, universitet och högskolor, offentlig sektor, social ekonomi på nya innovativa sätt är önskvärda.

Utifrån detta resonemang är det specifika målet för investeringsprioriteringen följande:

Fler växande, innovativa företag genom att stödja kapaciteten för små och medelstora företag att nå nya marknader

Tabell 3: Programspecifika resultatindikatorer (per särskilt mål) (för ERUF och Sammanhållningsfonden)

Specifikt mål		1 - Fler växande, innovativa företag genom att stödja kapaciteten för små och medelstora företag att nå nya marknader						
ID	Indikator	Mätenhet	Regionkategori (i förekommande fall)	Utgångsvärde	Utgångsår	Målvärde (2023)	Datakälla	Rapporterings frekvens
0301	Sysselsättning i SMF	Antal anställda omräknat till heltidstjänster	Mer utvecklade	251 361,00	2011	291 000,00	SCB:s statistikserie: Företagens ekonomi	Vartannat år
0302	Omsättning i SMF	Nettoomsättning, mnkr	Mer utvecklade	441 593,00	2011	656 000,00	SCB:s statistikserie: Företagens ekonomi	Vartannat år
0304	SMF som bedriver export	Andel företag med 0-249 anställda (%)	Mer utvecklade	2,60	2013	2,70	Statistiska centralbyrån, Utrikeshandel och Industriindikatorer	Vartannat år

2.A.6 Åtgärder som ska få stöd inom investeringsprioriteringen (per investeringsprioritering)

2.A.6.1 Beskriv den typ av åtgärder som ska få stöd, med exempel, och hur de förväntas bidra till de särskilda målen. I tillämpliga fall, ange även huvudsakliga målgrupper, särskilda typer av territorier och typer av stödmottagare.

Investeringsprioritering	3d - Stödja kapaciteten för små och medelstora företag att satsa på tillväxt på regionala, nationella och internationella marknader och ägna sig åt innovationsprocesser
<p>Inom ramen för denna investeringsprioritering kan ett flertal olika insatser komma att bli aktuella. En gemensam nämnare för insatserna ska vara att de är utformade med utgångspunkt i målgruppens dokumenterade behov. Insatserna ska också sträva efter att vara affärsnära där den konkreta nyttan för målgruppen ska vara tydlig. Sektorsövergripande initiativ som tar sin utgångspunkt i huvudstadsregionens särskilda utmaningar och som därigenom främjar en hållbar stadsutveckling kommer att eftersträvas. Tillvaratagandet av hela befolkningens kompetens, entreprenörskap och erfarenheter är här viktigt, i synnerhet i socioekonomiskt utsatta stadsdelar. Den territoriella ansatsen i genomförandet av aktiviteter ska fokusera på att stärka förutsättningar för innovativa små och medelstora företag som kan åstadkomma effekter i regionens urbana miljöer. Insatser som kan bli aktuella att stödja inom ramen för investeringsprioriteringen är följande:</p> <p>Risikkapital för investeringar i tidiga skeden i små och medelstora tillväxtföretag behöver öka. Staten och andra offentliga aktörer har i Sverige en viktig roll att fylla för kapitalförsörjningen i skeden med stor risk. Totalt sett har kapitalförsörjningen i små och medelstora företag utvecklats i positiv riktning genom bl.a. förstärkt utlåning via ALMI och bildandet av Innovationsbron. Den regionala analysen visar emellertid att det saknas såddkapital i verkligt tidiga skeden. Ur ett internationellt perspektiv är regionen också svag vad gäller förmåga att attrahera annat risikkapital från både nationella och internationella aktörer. Insatser för att tillgängliggöra risikkapital inom ramen för programmet ska ta sin utgångspunkt i en marknadskompletterande roll, dvs. vara inriktat på områden där det finns glapp i investeringskedjan. Insatserna ska därför inte vara inriktade på att göra investeringar i företag som befinner sig i skeden där det finns tillgång till privat risikkapital. Insatserna ska användas till att genomföra investeringar i små och medelstora företag som behöver tillskott av kapital och kompetens för att utvecklas.</p> <p>I affärsutveckling i befintliga små och medelstora företag finns en stor potential för att direkt bidra till tillväxt. Till skillnad från nystartade företag finns det fungerande affärsmodeller och produkter eller tjänster. Samtidigt kan det finnas behov att få hjälp med att både se nya möjligheter och att analysera</p>	

Investeringsprioritering	3d - Stödja kapaciteten för små och medelstora företag att satsa på tillväxt på regionala, nationella och internationella marknader och ägna sig åt innovationsprocesser
<p>förutsättningarna för t.ex. närmandet till en ny marknad i utlandet. Det kan också handla om att bidra till att utveckla nya modeller för att driva en befintlig kommersiell verksamhet i t.ex. i nätverk eller kooperativ. Det kan även röra insatser för att utveckla samarbete mellan företag och andra aktörer inom ramen för befintliga eller framväxande kluster i huvudstadsregionen.</p> <p>I detta sammanhang kan relativt begränsade offentliga insatser få en direkt betydelse för företagets eller entreprenörens agerande. Genom att tillhandahålla kontakter, information och kompetens kan insatserna bidra till att ett företag tar initiativ som det annars inte hade klarat av. Samtidigt är det viktigt att i all form av affärsutvecklande rådgivning beakta gränserna för vad offentliga aktörer kan och bör göra i förhållande till företag som agerar på en konkurrensutsatt marknad. Insatserna som genomförs får varken vara konkurrensnedvidande på den marknad som företaget verkar, eller påverka förutsättningarna för kommersiella företagsrådgivningstjänster. En viktig parameter för de insatser som kan komma att bli aktuella inom detta område blir därför att utforma affärsrådgivningstjänster som både är konkurrensneutrala och som ändå har en hög affärsmässig relevans för det enskilda företaget.</p> <p>En dimension av rådgivning kopplat till affärsutveckling är de insatser som syftar till att stödja näringslivets internationalisering. Särskilt innovativa företag med produkter och tjänster som bygger på ett högt kunskapsinnehåll är redan från tidiga skeden verksamma på en internationell marknad. Detta gäller både små och stora företag. Verksamhet som sträcker sig bortom det egna landets gränser innebär både möjligheter och utmaningar. För många företag är det en viktig förutsättning för att det ska vara möjligt att konkurrera att produktionen sker i länder med lägre kostnadsläge. I andra fall är internationalisering en förutsättning för att den potentiella marknaden ska bli tillräckligt stor för att kunna bära kostnaderna för investeringarna i forskning och utveckling av en ny produkt eller tjänst. Av dessa orsaker är det motiverat att genomföra insatser som ger regionens företag ökade möjligheter att dra nytta av den fria rörligheten inom EU:s inre marknad inklusive Östersjöregionen men även att nå marknader utanför Europa.</p> <p>Målgrupper för insatser kan vara exempelvis kluster och företagsnätverk och andra företagsfrämjande aktörer i regionens innovationssystem. Inom investeringsprioriteringen är det viktigt att beakta såväl konkurrensneutralitet som statsstödsregler vid utformning av insatser.</p> <p>Sammanfattningsvis kan insatser inom denna investeringsprioritering ha inriktning på:</p>	

Investeringsprioritering	3d - Stödja kapaciteten för små och medelstora företag att satsa på tillväxt på regionala, nationella och internationella marknader och ägna sig åt innovationsprocesser
<ul style="list-style-type: none"> • Riskkapitalinvesteringar i små- och medelstora företag i syfte att stödja utveckling av nya produkter och tjänster samt att delta i tillväxtprocesser. • Rådgivning och kunskapsöverföring för affärsutveckling riktat mot små och medelstora befintliga företag. • Rådgivning och kunskapsöverföring för internationalisering riktat mot små och medelstora befintliga företag. <p>Insatser inom denna investeringsprioritering bör möta en eller flera av de föreslagna aktivitetsindikatorerna.</p>	

2.A.6.2 Vägledande principer för urval av insatser

Investeringsprioritering	3d - Stödja kapaciteten för små och medelstora företag att satsa på tillväxt på regionala, nationella och internationella marknader och ägna sig åt innovationsprocesser
<p>Hållbar stadsutveckling är en övergripande målsättning för insatser i programmet. Det innebär att forsknings- och innovationsinsatser, företagsfrämjande insatser samt insatser för en koldioxidsnål ekonomi ska stärka förutsättningar för hållbar tillväxt i regionens urbana miljöer. De principer som ligger till grund för urval av insatser är därför gemensamma för samtliga investeringsprioriteringar i programmet. Samarbete och synergier med Europeiska Socialfonden, andra EU-program, EU:s strategi för Östersjöregionen samt nationella och regionala initiativ är prioriterade.</p> <p>Små och medelstora företag är den primära målgruppen för insatser i programmet. Erfarenheter från tidigare program har visat att företagsnyttan är starkt beroende av insatsernas affärsmässiga relevans. För att säkerställa detta bör en behovsanalys som redogör för relevans och nytta finnas för de satsningar som ansöker om medel. En behovsanalys kan genomföras som en förstudie inför en formell projektansökan. Stockholmsregionen är en innovationsdriven ekonomi där kunskapsöverföring och samarbete mellan näringsliv, universitet och högskolor och övriga sektorer är en viktig del i processen att utveckla ny kunskap och därmed förutsättningar för hållbar tillväxt. Insatser bör därför redogöra för i vilken omfattning samarbete med universitet och högskolor</p>	

Investeringsprioritering	3d - Stödja kapaciteten för små och medelstora företag att satsa på tillväxt på regionala, nationella och internationella marknader och ägna sig åt innovationsprocesser
<p>och näringsliv är aktuell samt eventuella sektorsövergripande ansatser.</p> <p>Utveckling av nya metoder är en viktig del i värderingen av insatser. Insatser ska kunna påvisa ett mervärde i förhållande till andra insatser som genomförs inom området och till liknande insatser inom ordinarie strukturer. En redovisning av hur tidigare erfarenheter inom området tillvaratagits bör på liknande vis inkluderas. Det är i detta sammanhang också viktigt att insatser kan påvisa hur beaktandet av konkurrensneutralitet mellan företag och mellan aktörer på marknaden säkerställs i planerade aktiviteter.</p> <p>I värderingen av insatser kommer förmågan att ta hänsyn till och påverka horisontella dimensioner att beaktas och prioriteras, däribland jämställdhetsperspektivet[1] och integrationsperspektivet. Det handlar exempelvis om insatsernas förmåga att dra nytta av regionens diversifierade arbetsmarknad och mångfald i arbetskraften. I detta ligger även hållbarhetsdimensionerna miljö, ekonomi samt sociala aspekter som kan ha en särskilt viktig tillämpning i regionens socioekonomiskt svaga områden.</p> <p>Insatser inom programmet ska kunna påvisa organisatorisk kapacitet hos projektägaren. Tillräcklig ekonomisk styrka, uthållighet för att kunna klara det åtagande som insatsen förutsätter liksom projektägarens erfarenhet och kompetens inom området är viktiga parametrar. I denna bedömning ligger även projektägarens förmåga att möta förändringar i och omkring projektorganisationen. För att en insats ska kunna prioriteras ska också förankring hos medverkande aktörer redovisas exempelvis i form av samverkansavtal, skriftliga löften om medfinansiering eller liknande.</p> <p>Sammanfattningsvis är följande principer vägledande i programmet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Relevans för huvudstadsregionens särskilda utmaningar inklusive samarbete med Europeiska Socialfonden samt andra relevanta program och initiativ • Relevans för målgruppen små och medelstora företag samt eventuellt samarbete med näringsliv, universitet och högskolor och sektorsövergripande ansatser • Mervärde i förhållande till tidigare genomförda insatser, ordinarie strukturer samt beaktande av konkurrensneutralitet • Förmåga att påverka horisontella kriterier och hållbarhetsdimensioner 	

Investeringsprioritering	3d - Stödja kapaciteten för små och medelstora företag att satsa på tillväxt på regionala, nationella och internationella marknader och ägna sig åt innovationsprocesser
<ul style="list-style-type: none"> • Organisatorisk kapacitet, erfarenhet hos projektägaren och förankring hos samarbetsparter <p>[1] En särskild handlingsplan för jämställd tillväxt i Stockholms län är framtagen och beskriver hur jämställdhetsperspektivet bör integreras i de fem prioriterade områdena i tillväxtarbetet, däribland innovationsinsatser, företagsinsatser samt energi- och klimatinsatser. (Länsstyrelsen, 2013:2)</p>	

2.A.6.3 Planerad användning av finansieringsinstrument (i tillämpliga fall)

Investeringsprioritering	3d - Stödja kapaciteten för små och medelstora företag att satsa på tillväxt på regionala, nationella och internationella marknader och ägna sig åt innovationsprocesser
<p>En väl fungerande kapitalförsörjning är avgörande för start av företag och för en hållbar tillväxt. Företags behov av externt kapital ska i första hand tillgodoses på den privata marknaden, men det finns områden där det kan finnas behov av marknadskompletterande finansiering, bl.a. i tidiga utvecklingsskeden och vid kommersialisering av innovativa affärsidéer.</p> <p>Implementering av finansiella instrument under programperioden 2014-2020 kommer belysas inom ramen för de erfarenheter som redan finns. De så kallade fondprojekten som implementerats inom ramen för de regionala strukturfondsprogrammen under perioden 2007–2013, och som syftar till att öka det regionala utbudet av ägarkapital, har mött stor efterfrågan. Satsningen har omfattat totalt 2,4 miljarder SEK och motsvarar cirka en femtedel av hela venture-marknaden i Sverige år 2011. Inledningsvis fanns en osäkerhet om det skulle finnas privata medfinansiärer som var villiga att medinvestera. Resultat tom juli 2013 visar att varje investerad fondkrona i genomsnitt har växlats upp med 1,9 kronor privata medel. Finansieringsinstrumenten skapar således en hävstångseffekt på den regionala fonden. Den första investeringsfasen har enligt följeforskare och genomförare varit lyckosam genom att man från idébärare fått in tillräckligt bra idéer att investera i och intresserade privata medinvestera att investera med. Inte minst när det gäller etablering av en regional infrastruktur för riskkapital har satsningen varit drivande. Däremot kan enligt följeforskare de horisontella kriterierna integreras bättre i</p>	

Investeringsprioritering	3d - Stödja kapaciteten för små och medelstora företag att satsa på tillväxt på regionala, nationella och internationella marknader och ägna sig åt innovationsprocesser genomförandet.
<p>Mot bakgrund av detta:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ska programmet ge utrymme för implementering av finansiella instrument inom det tematiska målet att stärka små och medelstora företags konkurrenskraft. • Ska insatserna inriktas mot att stödja företagens kapitalförsörjning där marknaden inte fungerar tillfredsställande • Ska vid implementering av Finansiella instrument resultatet av den förhandsbedömning av finansiella instrument som Tillväxtverket har uppdraget att ta fram beaktas • Ska instrument med inriktning ägarkapital genomföras inom ramen för befintlig struktur och med beaktande av erfarenheter från de s.k. fondprojekten som genomförts under programperioden 2007–2013. Insatser kan även omfatta andra finansiella instrument • Ska långsiktigheten i denna typ av insatser beaktas • Ska kunskaper och erfarenheter tillvaratas från följeforskning och utvärdering på området • Ska samordning av alla insatser för finansiella instrument eftersträvas • Ska de horisontella kriterierna integreras i insatserna 	

2.A.6.4 Planerad användning av större projekt (i tillämpliga fall)

Investeringsprioritering	3d - Stödja kapaciteten för små och medelstora företag att satsa på tillväxt på regionala, nationella och internationella marknader och ägna sig åt innovationsprocesser

2.A.6.5 Utfallsindikatorer per investeringsprioritering och, i tillämpliga fall, per regionkategori

Tabell 5: Gemensamma och programspecifika utfallsindikatorer (per investeringsprioritering, uppdelade per regionkategori för ESF och i tillämpliga fall för Eruf)

Investeringsprioritering		3d - Stödja kapaciteten för små och medelstora företag att satsa på tillväxt på regionala, nationella och internationella marknader och ägna sig åt innovationsprocesser							
ID	Indikator	Mätenhet	Fond	Regionkategori (i tillämpliga fall)	Målvärde (2023)			Datakälla	Rapporterings frekvens
					Män	Kvinnor	Totalt		
CO01	Produktiv investering: Antal företag som får stöd	Företag	Eruf	Mer utvecklade			674,00	Förvaltande myndighets datasystem	Löpande
CO03	Produktiv investering: Antal företag som får annat ekonomiskt stöd än bidrag	Företag	Eruf	Mer utvecklade			24,00	Förvaltande myndighets datasystem	Löpande
CO04	Produktiv investering: Antal företag som får annat stöd än ekonomiskt	Företag	Eruf	Mer utvecklade			650,00	Förvaltande myndighets datasystem	Löpande
CO07	Produktiv investering: Privata investeringar som matchar offentligt stöd till små och medelstora företag (annat än bidrag)	euro	Eruf	Mer utvecklade			13 120 000,00	Förvaltande myndighets datasystem	Löpande

Investeringsprioritering		3d - Stödja kapaciteten för små och medelstora företag att satsa på tillväxt på regionala, nationella och internationella marknader och ägna sig åt innovationsprocesser							
ID	Indikator	Mätenhet	Fond	Regionkategori (i tillämpliga fall)	Målvärde (2023)			Datakälla	Rapporterings frekvens
					Män	Kvinnor	Totalt		
CO08	Produktiv investering: Sysselsättningsökning i företag som får stöd	heltidsekvivalenter	Eruf	Mer utvecklade			550,00	Förvaltande myndighets datasystem	Löpande
54	Antal samarbetande organisationer från olika samhällssektorer	Antal	Eruf	Mer utvecklade			200,00	Förvaltande myndighets datasystem	Löpande

2.A.4 Investeringsprioritering

Investeringsprioriteringens id-nummer	4f
Investeringsprioriteringens rubrik	Främja forskning och innovation i samt tillämpning av koldioxidsnål teknik

2.A.5 Särskilda mål för investeringsprioriteringen och förväntade resultat

Det särskilda målets id-nummer	1
Det särskilda målets benämning	Stärkta förutsättningar att utveckla och tillämpa koldioxidsnåla lösningar genom fler växande, innovativa företag
Resultat som medlemsstaterna försöker uppnå med unionens	Stockholmsregionens starka befolkningsutveckling ställer höga krav på en miljömässigt hållbar tillväxt. Den regionala analysen visar att det finns en potential att i ökad utsträckning använda den starka forskning och dynamik som finns bland

stöd	<p>universiteten och i näringslivet för att utveckla nya innovationer samt energieffektiva och koldioxidsnåla lösningar. Under innevarande programperiod genomfördes strategiska projekt som bl.a. syftade till att stärka miljöteknikföretagen i regionen och även projekt som genomfördes i bostadsområden involverade de boende i olika stadsdelar. Genom dessa och andra satsningar har det i regionen utvecklats kompetens och erfarenheter om hur arbetet kan bedrivas.</p> <p>En viktig del inom denna investeringsprioritering handlar om att stärka forskning, innovation och teknikutveckling inom universitet och högskolor och näringsliv samt anammandet av koldioxidsnål teknik inom exempelvis bostadssektorn och transportsektorn. Trimningsåtgärder, mobility management, multimodal reseplanering och ITS-lösningar är exempel på prioriterade trafikåtgärder i Stockholmsregionen med potential att stärkas.[1] För detta fordras sektorsövergripande samverkan mellan universiteten, företag och kommuner, myndigheter och andra aktörer för att främja en hållbar stadsutveckling.</p> <p>Insatserna inom området ska vara utformade ur ett helhetsperspektiv där insatsernas förmåga att inkludera hållbarhetsdimensioner (miljömässiga, ekonomiska och sociala) ska premieras. I detta ligger att forma insatserna inom området så att de både drar nytta av och möter de särskilda utmaningar som finns i huvudstadsregionens urbana miljöer. Det kan handla om att stärka forskning, innovation och teknikanvändning som främjar en hållbar stadsutveckling på miljöområdet genom energieffektiva och koldioxidsnåla lösningar. Det är också viktigt att se tillväxtpotentialen där förutsättningar för utväxling är som störst och där både kvinnors och mäns resurser tillvaratas. Erfarenheter från tidigare genomförda insatser inom området bör på liknande vis tillvaratas. Insatser som är sektorsövergripande och adresserar olika branscher och samhällssektorer, t.ex. näringsliv, universitet och högskolor, offentlig sektor, social ekonomi på nya innovativa sätt är önskvärda.</p> <p>Utifrån detta resonemang är det specifika målet för investeringsprioriteringen följande:</p> <p>Stärkta förutsättningar att utveckla och tillämpa koldioxidsnåla lösningar genom fler växande, innovativa företag</p>
-------------	---

	<p>[1] Se <i>Länsplan för regional transportinfrastruktur i Stockholms län 2014-2025</i>, sid. 41-42 (Länsstyrelsen Stockholm 2014:11), <i>Handlingsplan för Mobility Management i Stockholms län</i> sid. 20 (Trafikverket 2012:173) samt <i>Framkomlighetsstrategin</i> sid. 10 (Stockholms stad 2012)</p>
--	--

Tabell 3: Programspecifika resultatindikatorer (per särskilt mål) (för ERUF och Sammanhållningsfonden)

Specifikt mål		1 - Stärkta förutsättningar att utveckla och tillämpa koldioxidsnåla lösningar genom fler växande, innovativa företag						
ID	Indikator	Mätenhet	Regionkategori (i förekommande fall)	Utgångsvärde	Utgångsår	Målvärde (2023)	Datakälla	Rapporterings frekvens
0402	Koldioxidutsläpp (exkl. jordbruk samt internationell luftfart och sjöfart)	Ton/år	Mer utvecklade	4 879 194,00	2011	4 313 000,00	Länsstyrelsen	Vartannat år
0406	Omsättning i små och medelstora miljöföretag	Nettoomsättning, MSEK	Mer utvecklade	11 629,00	2012	17 000,00	Statistiska centralbyrån, Miljöräkenskaper	Vartannat år

2.A.6 Åtgärder som ska få stöd inom investeringsprioriteringen (per investeringsprioritering)

2.A.6.1 Beskriv den typ av åtgärder som ska få stöd, med exempel, och hur de förväntas bidra till de särskilda målen. I tillämpliga fall, ange även huvudsakliga målgrupper, särskilda typer av territorier och typer av stödmottagare.

Investeringsprioritering	4f - Främja forskning och innovation i samt tillämpning av koldioxidsnål teknik
<p>Denna investeringsprioritering har starka kopplingar till programmets övriga tematiska mål som handlar om att stärka forskning och innovation samt företagets konkurrenskraft och möjligheterna till synergier är här således goda. Inom investeringsprioriteringen kan olika stadsutvecklingsinsatser aktualiseras som även inkluderar aktörer vid sidan av företag eller universitet och högskolor. Sektorsövergripande initiativ som tar sin utgångspunkt i huvudstadsregionens särskilda utmaningar kommer att eftersträvas. Tillvaratagandet av hela befolkningens kompetens, entreprenörskap och erfarenheter är här viktigt, i synnerhet i socioekonomiskt utsatta stadsdelar. Den territoriella ansatsen i genomförandet av aktiviteter ska fokusera på utveckling och tillämpning av koldioxidsnål teknik där innovativa små och medelstora företag kan åstadkomma effekter i regionens urbana miljöer. Insatser som kan komma att vara aktuella att stödja inom ramen för investeringsprioriteringen är följande:</p> <p>Stockholmsregionen har utmärkt sig internationellt, dels med Stockholms stad som första miljöhuvudstad 2010 och dels med framgångsrika stadsutvecklingsprojekt. Hammarby Sjöstad och Norra Djurgårdsstaden har båda genererat internationell uppmärksamhet och fungerat som testbädd för forskning och användning av ny teknik. Det finns en potential att med stöd i övriga tematiska mål samt Europeiska socialfonden se de olika dimensionerna av hållbar stadsutveckling utifrån ett socialt, miljömässigt, ekonomiskt perspektiv. Här kan exempelvis kreativa och kulturella näringar liksom ekosystemtjänster och insatser för blå tillväxt bidra till mångfacetterade satsningar som tar hänsyn till samspelet mellan stad och land. Denna kunskapsbas och dynamik bör användas för att utveckla en hållbar stadsutveckling i både socioekonomiskt svaga områden och andra miljöer i regionen.</p> <p>I Stockholmsregionen finns ett stort fastighetsbestånd som byggdes främst mellan 1965-1975 – de så kallade miljonprogramsområdena (se karta i bilaga). Många av dessa står inför omfattande renoveringsbehov där energieffektivisering är en viktig del och där stora energibesparingar bedöms kunna göras. Fastigheter byggda under miljonprogrammet finns i hela länet men där standard och potential för energieffektivisering varierar. I vissa områden finns också en problematik med boendesegregation samt ekonomiskt och socialt utanförskap som bör uppmärksammas vid renovering och upprustning av</p>	

Investeringsprioritering	4f - Främja forskning och innovation i samt tillämpning av koldioxidsnål teknik
<p>fastighetsbeståndet. Ur ett stadsutvecklingsperspektiv finns goda möjligheter till territoriella synergier genom samverkan med bl.a. kommunerna. Här kan insatser som syftar till energieffektivisering och minskade koldioxidutsläpp också stärka företag och samtidigt generera effekter i det geografiska närområdet. Insatser med finansiering av Europeiska Socialfonden kan ytterligare stärka helhetsperspektivet och omfatta arbetskraften eller de boende i aktuella kommuner och stadsdelar.</p> <p>Innovationsupphandling bör uppmuntras för att främja utvecklingen av miljöteknik (energiteknik och koldioxidsnåla tekniska lösningar) i företag. För att kunna utveckla och verifiera nya innovationer och främja användandet av ny teknik är test- och demonstrationsanläggningar i kommunerna viktiga. I regionen finns många kunskapsintensiva miljöteknikföretag. Tillsammans med forsknings- och innovationsmiljöer och regionens lärosäten finns en stor potential att stärka och utveckla Stockholmsregionens internationella ställning inom stadsutveckling ytterligare. Detta kan skapa nya företag, ökad tillväxt i befintliga företag samt arbetstillfällen och bidra till minskad klimatpåverkan genom bl.a. ökad användning av grön teknik.</p> <p>Vägtrafiken står för en stor del av Stockholmsregionens totala koldioxidutsläpp. I takt med befolkningsutvecklingen ökar också antalet resor med bil och utsläppen från trafiken. Det är därför viktigt att främja förändrade resvanor och öka andelen kollektivtrafikresor i regionen. Teknikutveckling och anammandet av teknik för mobility management, ITS och multimodala reseplanerarverktyg kan långsiktig minska koldioxidutsläppen i regionen.</p> <p>Målgrupper för insatserna kan vara exempelvis företag, entreprenörer, kommuner och offentliga aktörer, universitet och högskola samt t ex. aktörer inom bygg- fastighets- och transportsektorn. Inom investeringsprioriteringen är det viktigt att beakta såväl konkurrensneutralitet som statsstödreger vid utformning av insatser.</p> <p>Sammanfattningsvis kan insatser inom denna investeringsprioritering ha inriktning på:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Forskning, innovation samt innovationsupphandling av energiteknik och koldioxidsnåla lösningar • Främja användning av ny teknik, test- och demoanläggningar för minskade koldioxidutsläpp och energieffektivitet inom exempelvis 	

Investeringsprioritering	4f - Främja forskning och innovation i samt tillämpning av koldioxidsnål teknik
<p>transportsektorn och bostadssektorn[1]</p> <ul style="list-style-type: none"> • Främja effektiva transporter genom utveckling och anammande av teknik för exempelvis klimatsmarta resor, mobility management, ITS och multimodala transportsystem <p>Insatser inom denna investeringsprioritering bör möta en eller flera av de föreslagna aktivitetsindikatorerna.</p> <p>[1] Stöd ges ej till enskilda privata aktörer i syfte att renovera och energieffektivisera bostadsbestånd.</p>	

2.A.6.2 Vägledande principer för urval av insatser

Investeringsprioritering	4f - Främja forskning och innovation i samt tillämpning av koldioxidsnål teknik
<p>Hållbar stadsutveckling är en övergripande målsättning för insatser i programmet. Det innebär att forsknings- och innovationsinsatser, företagsfrämjande insatser samt insatser för en koldioxidsnål ekonomi ska stärka förutsättningar för hållbar tillväxt i regionens urbana miljöer. De principer som ligger till grund för urval av insatser är därför gemensamma för samtliga investeringsprioriteringar i programmet. Samarbete och synergier med Europeiska Socialfonden, andra EU-program, EU:s strategi för Östersjöregionen samt nationella och regionala initiativ är prioriterade.</p> <p>SME är den primära målgruppen för insatser i programmet. Erfarenheter från tidigare program har visat att företagsnyttan är starkt beroende av insatsernas affärsmässiga relevans. För att säkerställa detta bör en behovsanalys som redogör för relevans och nytta finnas för de satsningar som ansöker om medel. En behovsanalys kan genomföras som en förstudie inför en formell projektansökan. Stockholmsregionen är en innovationsdriven ekonomi där kunskapsöverföring och samarbete mellan näringsliv, universitet och högskolor och övriga sektorer är en viktig del i processen att utveckla ny kunskap och därmed förutsättningar för hållbar tillväxt. Insatser bör därför redogöra för i vilken omfattning samarbete med universitet och högskolor och näringsliv</p>	

Investeringsprioritering	4f - Främja forskning och innovation i samt tillämpning av koldioxidsnål teknik
<p>är aktuell samt eventuella sektorsövergripande ansatser.</p> <p>Utveckling av nya metoder är en viktig del i värderingen av insatser. Insatser ska kunna påvisa ett mervärde i förhållande till andra insatser som genomförs inom området och till liknande insatser inom ordinarie strukturer. En redovisning av hur tidigare erfarenheter inom området tillvaratagits bör på liknande vis inkluderas. Det är i detta sammanhang också viktigt att insatser kan påvisa hur beaktandet av konkurrensneutralitet mellan företag och mellan aktörer på marknaden säkerställs i planerade aktiviteter.</p> <p>I värderingen av insatser kommer förmågan att ta hänsyn till och påverka horisontella dimensioner att beaktas och prioriteras, däribland jämställdhetsperspektivet[1] och integrationsperspektivet. Det handlar exempelvis om insatsernas förmåga att dra nytta av regionens diversifierade arbetsmarknad och mångfald i arbetskraften. I detta ligger även hållbarhetsdimensionerna miljö, ekonomi samt sociala aspekter som kan ha en särskilt viktig tillämpning i regionens socioekonomiskt svaga områden.</p> <p>Insatser inom programmet ska kunna påvisa organisatorisk kapacitet hos projektägaren. Tillräcklig ekonomisk styrka, uthållighet för att kunna klara det åtagande som insatsen förutsätter liksom projektägarens erfarenhet och kompetens inom området är viktiga parametrar. I denna bedömning ligger även projektägarens förmåga att möta förändringar i och omkring projektorganisationen. För att en insats ska kunna prioriteras ska också förankring hos medverkande aktörer redovisas exempelvis i form av samverkansavtal, skriftliga löften om medfinansiering eller liknande.</p> <p>Sammanfattningsvis är följande principer vägledande i programmet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Relevans för huvudstadsregionens särskilda utmaningar inklusive samarbete med Europeiska Socialfonden samt andra relevanta program och initiativ • Relevans för målgruppen SME samt eventuellt samarbete med näringsliv, universitet och högskolor och sektorsövergripande ansatser • Mervärde i förhållande till tidigare genomförda insatser, ordinarie strukturer samt beaktande av konkurrensneutralitet • Förmåga att påverka horisontella kriterier och hållbarhetsdimensioner 	

Investeringsprioritering	4f - Främja forskning och innovation i samt tillämpning av koldioxidsnål teknik
<ul style="list-style-type: none"> • Organisatorisk kapacitet, erfarenhet hos projektägaren och förankring hos samarbetsparter <p>[1] En särskild handlingsplan för jämställd tillväxt i Stockholms län är framtagen och beskriver hur jämställdhetsperspektivet bör integreras i de fem prioriterade områdena i tillväxtarbetet, däribland innovationsinsatser, företagsinsatser samt energi- och klimatinsatser. (Länsstyrelsen, 2013:2)</p>	

2.A.6.3 Planerad användning av finansieringsinstrument (i tillämpliga fall)

Investeringsprioritering	4f - Främja forskning och innovation i samt tillämpning av koldioxidsnål teknik

2.A.6.4 Planerad användning av större projekt (i tillämpliga fall)

Investeringsprioritering	4f - Främja forskning och innovation i samt tillämpning av koldioxidsnål teknik

2.A.6.5 Utfallsindikatorer per investeringsprioritering och, i tillämpliga fall, per regionkategori

Tabell 5: Gemensamma och programspecifika utfallsindikatorer (per investeringsprioritering, uppdelade per regionkategori för ESF och i tillämpliga fall för Eruf)

Investeringsprioritering		4f - Främja forskning och innovation i samt tillämpning av koldioxidsnål teknik							
ID	Indikator	Mätenhet	Fond	Regionkategori (i tillämpliga fall)	Målvärde (2023)			Datakälla	Rapporterings frekvens
					Män	Kvinnor	Totalt		
CO01	Produktiv investering: Antal företag som får stöd	Företag	Eruf	Mer utvecklade			100,00	Förvaltande myndighets datasystem	Löpande
CO04	Produktiv investering: Antal företag som får annat stöd än ekonomiskt	Företag	Eruf	Mer utvecklade			80,00	Förvaltande myndighets datasystem	Löpande
CO08	Produktiv investering: Sysselsättningsökning i företag som får stöd	heltidsekvivalenter	Eruf	Mer utvecklade			50,00	Förvaltande myndighets datasystem	Löpande
CO28	Forskning, innovation: Antal företag som får stöd för att introducera nya produkter för marknaden	Företag	Eruf	Mer utvecklade			20,00	Förvaltande myndighets datasystem	Löpande
54	Antal samarbetande organisationer	Antal	Eruf	Mer utvecklade			75,00	Förvaltande myndighets	Löpande

Investeringsprioritering		4f - Främja forskning och innovation i samt tillämpning av koldioxidsnål teknik							
ID	Indikator	Mätenhet	Fond	Regionkategori (i tillämpliga fall)	Målvärde (2023)			Datakälla	Rapporterings frekvens
					Män	Kvinnor	Totalt		
	från olika samhällssektorer							datasystem	

2.A.7 Social innovation, transnationellt samarbete och bidrag till de tematiska målen 1–7

Insatsområde	1 - Huvudstadsregionens särskilda utmaningar

2.A.8 Resultatram

Tabell 6: Det prioriterade områdets resultatram (per fond och, för Eruf och ESF, per regionkategori)

Insatsområde		1 - Huvudstadsregionens särskilda utmaningar												
ID	Typ av indikator	Indikator eller genomförandesteg	viktigt	Om tillämpligt, mätenhet	Fond	Regionkategori	Målstolpe för 2018			Slutmål (2023)			Datakälla	I förekommande fall, en förklaring av indikatorns relevans
							Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt		
CO04	Aktivitet	Produktiv investering: Antal företag som får annat stöd än ekonomiskt		Företag	Eruf	Mer utvecklade			375			1 500,00	Projekt	
006	Finansiell	Utgifter		Euro	Eruf	Mer utvecklade			21 002 929			70 009 762,00	Förvaltande myndighet	
54	Aktivitet	Antal organisationer samarbetande från olika samhällssektorer		Antal	Eruf	Mer utvecklade			125			500,00	Projekt	

Kompletterande kvalitativ information om inrättandet av resultatramen

Förvaltande myndighet har bedömt att det är mest lämpligt att använda sig av aktivitetsindikatorer för resultatramverket och komplettera dessa med en finansiell indikator i insatsområdet. Bedömningen motiveras av att aktivitetsindikatorer kan härledas till programmets genomförande till fullo och att de är möjliga att mäta kontinuerligt under programmets genomförande. Resultatindikatorer kommer inte att användas.

De metoder och kriterier som har använts för att välja ut relevanta aktivitetsindikatorer följer de riktlinjer som kommissionen har angivit. Beräkningarna av ett rimligt värde för delmålet för 2018 för varje utvald aktivitetsindikator har grundats på erfarenheter från föregående programperiod samt en bedömning av hur snabbt projekt inom insatsområdet kan förväntas generera utfall för varje aktivitetsindikator. Det uppskattade totala antalet projekt inom insatsområdet har också beaktats. Förvaltande myndighet gör bedömningen att de valda aktivitetsindikatorerna uppfyller kravet om att omfatta mer än 50% av den finansiella allokeringen för insatsområdet.

När det gäller den finansiella indikatorn ”Utbetalda medel” för insatsområdet, har beräkningarna utgått från kravet om att samtliga utbetalningar som ingår ska grundas på stödberättigande kostnader utbetalda till stödmottagaren och att dessa ska vara attesterade av attesterande myndighet. Förvaltande myndighet har beaktat erfarenheter från programperioden 2007-2013 och då särskilt fokuserat på hur utbetalningarna genomfördes under motsvarande del av programperioden dvs 2007-2011. Det faktum att programmet för programperioden 2014-2020 är mer fokuserat och koncentrerat samt att förvaltande myndighet har en väl fungerande organisation på plats har också vägts in.

Förvaltande myndighet överväger möjligheterna att i vissa särskilda fall, tillåta längre projektperioder än vad som varit möjligt under programperioden 2007-2013. Längre projektperioder medför att utfallet för aktivitetsindikatorerna kommer att komma relativt långt in i programperioden, vilket resulterar i att delmålen för 2018 i resultatramverket i dessa fall är lägre.

I de flesta fall har endast en aktivitetsindikator per tematiskt område valts ut till resultatramverket. Motivet till detta är att programmet är så pass fokuserat och koncentrerat att varje utvald aktivitetsindikator bedöms omfatta en större del av de förväntade projekten. Få indikatorer i resultatramverket gör det också lättare att följa upp och överblicka genomförandet och ökar möjligheterna till korrigerande åtgärder om tendenserna pekar mot att resultatramverket inte kommer att uppfyllas.

2.A.9 Insatskategorier

Insatskategorier motsvarande innehållet i det prioriterade området, baserat på en nomenklatur som antagits av kommissionen och en preliminär uppdelning av unionens stöd.

Tabellerna 7–11: Insatskategorier

Tabell 7: Dimension 1 – Interventionsområde

Insatsområde		1 - Huvudstadsregionens särskilda utmaningar	
Fond	Regionkategori	Kod	belopp i euro
ERDF	Mer utvecklade	001. Allmänna produktiva investeringar i små och medelstora företag	7 476 365,00
ERDF	Mer utvecklade	014. Demonstrationsprojekt samt stödjande åtgärder för energieffektiv renovering av befintligt bostadsbestånd	4 329 339,00
ERDF	Mer utvecklade	058. Forsknings- och innovationsinfrastruktur (offentlig)	1 664 515,00
ERDF	Mer utvecklade	063. Klusterstöd och företagsnätverk, främst till stöd för små och medelstora företag	1 664 515,00
ERDF	Mer utvecklade	065. Forsknings- och innovationsinfrastruktur, processer, tekniköverföring och samarbete i företag med inriktning på en koldioxidsnål ekonomi och motståndskraft mot klimatförändringar	4 329 339,00
ERDF	Mer utvecklade	066. Avancerade stödtjänster för små och medelstora företag och grupper av sådana företag (inklusive lednings-, marknadsförings- och designtjänster)	6 105 889,00
ERDF	Mer utvecklade	067. Företagsutveckling av små och medelstora företag, stöd till entreprenörskap och företagskuvöser (inklusive stöd till spin-off- och spin-out-företag)	6 105 889,00

Insatsområde		1 - Huvudstadsregionens särskilda utmaningar	
Fond	Regionkategori	Kod	belopp i euro
ERDF	Mer utvecklade	072. Företagsinfrastruktur för små och medelstora företag (inklusive industriområden och anläggningar)	1 664 515,00
ERDF	Mer utvecklade	079. Tillgång till information från den offentliga sektorn (inklusive öppna data, e-kultur, digitala bibliotek, e-innehåll och e-turism)	1 664 515,00

Tabell 8: Dimension 2 – Finansieringsform

Insatsområde		1 - Huvudstadsregionens särskilda utmaningar	
Fond	Regionkategori	Kod	belopp i euro
ERDF	Mer utvecklade	01. Bidrag utan återbetalningsskyldighet	27 002 404,00
ERDF	Mer utvecklade	03. Stöd genom finansieringsinstrument: riskkapital, eget kapital eller motsvarande	8 002 477,00

Tabell 9: Dimension 3 – Typ av område

Insatsområde		1 - Huvudstadsregionens särskilda utmaningar	
Fond	Regionkategori	Kod	belopp i euro
ERDF	Mer utvecklade	01. Storstadsområden (tätbefolkade, >50 000 invånare)	26 122 133,00
ERDF	Mer utvecklade	02. Mindre stadsområden (mindre tätbefolkade, >5 000 invånare)	5 684 959,00
ERDF	Mer utvecklade	03. Landsbygdsområden (glesbefolkade)	3 197 789,00

Tabell 10: Dimension 4 – Territoriella genomförandemekanismer

Insatsområde		1 - Huvudstadsregionens särskilda utmaningar	
Fond	Regionkategori	Kod	belopp i euro
ERDF	Mer utvecklade	07. Ej tillämpligt	35 004 881,00

Tabell 11: Dimension 6 – ESF:s andratema (bara ESF och YEI)

Insatsområde		1 - Huvudstadsregionens särskilda utmaningar	
Fond	Regionkategori	Kod	belopp i euro

2.A.10 Sammanfattning av den planerade användningen av tekniskt stöd, vid behov inklusive åtgärder för att öka den administrativa kapaciteten hos de myndigheter som är delaktiga i förvaltningen och kontrollen av programmen och stödmottagarna (i tillämpliga fall) (per insatsområde)

Insatsområde:	1 - Huvudstadsregionens särskilda utmaningar

2.B BESKRIVNING AV INSATSONRÅDEN FÖR TEKNISKT STÖD

2.B.1 Insatsområde

Insatsområdets id-nummer	2
Insatsområdets rubrik	Tekniskt stöd (TA)

2.B.2 Motivering till att inrätta ett insatsområde som omfattar mer än en regionkategori (i tillämpliga fall)

2.B.3 Fond och regionkategori

Fond	Regionkategori	Beräkningsunderlag (summa stödberättigande utgifter eller stödberättigande offentliga utgifter)
Eruf	Mer utvecklade	Offentlig

2.B.4 Särskilda mål och förväntade resultat

ID	Specifikt mål	Resultat som medlemsstaterna försöker uppnå med unionens stöd
1	Tekniskt stöd ska leda till att programmet genomförs ändamålsenligt, rättssäkert och effektivt samt bidrar till att programmets mål nås inom övriga insatsområden.	Tekniskt stöd ska leda till att programmet genomförs ändamålsenligt, rättssäkert och effektivt samt bidrar till att programmets mål nås inom övriga insatsområden.

2.B.5 Resultatindikatorer

Tabell 12: Programspecifika resultatindikatorer (per särskilt mål) (för Eruf/ESF/Sammanhållningsfonden)

Insatsområde		1 - Tekniskt stöd ska leda till att programmet genomförs ändamålsenligt, rättssäkert och effektivt samt bidrar till att programmets mål nås inom övriga insatsområden.									
ID	Indikator	Mätenhet	Utgångsvärde			Utgångs år	Målvärde (2023)			Datakälla	Rapporteringsf rekvens
			Män	Kvinnor	Totalt		Män	Kvinnor	Totalt		

2.B.6 En beskrivning av åtgärder som ska få stöd och hur de förväntas bidra till de särskilda målen (per insatsområde)

2.B.6.1 En beskrivning av åtgärder som ska få stöd och hur de förväntas bidra till de särskilda målen

Insatsområde	2 - Tekniskt stöd (TA)
	<p>Tekniskt stöd kan lämnas för att programmet skall kunna genomföras på ett effektivt och rättssäkert sätt och för att informera om och stimulera ett brett deltagande i programmet. Tekniskt stöd kan finansiera en rad aktiviteter, däribland förberedelser, förvaltning, övervakning, utvärdering, information och kontroller. Övervakningskommittén beslutar om budget för tekniskt stöd. Förvaltande myndighet beslutar om utbetalning av tekniskt stöd.</p> <p>För förvaltande och attesterande myndigheten kan följande kostnader medfinansieras av tekniskt stöd; förberedelser, förvaltning, kontroller, utvärdering, informationsinsatser, seminarier, datasystem och utvärderingar.</p>

Insatsområde	2 - Tekniskt stöd (TA)
<p>För revisionsmyndigheten kan kostnader för revision medfinansieras av tekniskt stöd.</p> <p>För övervakningskommittén kan kostnader för genomförande av övervakningskommitténs möten medfinansieras av tekniskt stöd.</p> <p>För strukturfondspartnerskapet kan kostnader för genomförande av partnerskapets möten medfinansieras av tekniskt stöd.</p> <p>Det tekniska stödet ska användas för att nå ett enkelt och effektivt genomförande. Fokus i utvecklingsarbetet kommer att ligga på:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mer förenkling och minskad administrativ börda för projektägare. • Ökad samordning och gränsöverskridande samverkan mellan olika program, projekt och fonder. • Resultatorienterat arbetssätt där projekturval, indikatorer, uppföljning, utvärdering och lärande hänger ihop. 	

2.B.6.2 Aktivitetsindikatorer som förväntas bidra till resultaten

Tabell 13: Utfallsindikatorer (per insatsområde) (för Eruf/ESF/Sammanhållningsfonden)

Insatsområde	2 - Tekniskt stöd (TA)			
ID	Indikator (namn på indikator)	Mätenhet	Målvärde (2023) (frivilligt)	Datakälla

			Män	Kvinnor	Totalt	
10	Utbetalade medel av programmets totala budget	Procent			100,00	Förvaltande myndighets dataskydds system
11	Externa utvärderingar har genomförts under programperiod	Antal			15,00	Förvaltande myndighet
12	Antalet anställda (årsarbetskrafter) vilkas löner medfinansieras av TA	Årsarbetskrafter				Förvaltande myndighet - årliga genomföranderapporten

2.B.7 Insatskategorier (per insatsområde)

Motsvarande insatskategorier, enligt en nomenklatur som antagits av kommissionen, och en preliminär fördelning av unionens medel

Tabellerna 14–16: Insatskategorier

Tabell 14: Dimension 1 – Interventionsområde

Insatsområde		2 - Tekniskt stöd (TA)	
Fond	Regionkategori	Kod	Belopp i euro
Eruf	Mer utvecklade	121. Förberedelse, genomförande, övervakning och kontroll	1 332 412,00
Eruf	Mer utvecklade	122. Utvärdering och undersökningar	74 023,00
Eruf	Mer utvecklade	123. Information och kommunikation	74 023,00

Tabell 15: Dimension 2 – Finansieringsform

Insatsområde		2 - Tekniskt stöd (TA)	
Fond	Regionkategori	Kod	Belopp i euro
Eruf	Mer utvecklade	01. Bidrag utan återbetalningsskyldighet	1 480 458,00

Tabell 16: Dimension 3 – Typ av område

Insatsområde		2 - Tekniskt stöd (TA)	
Fond	Regionkategori	Kod	Belopp i euro
Eruf	Mer utvecklade	01. Storstadsområden (tätbefolkade, >50 000 invånare)	1 110 344,00
Eruf	Mer utvecklade	02. Mindre stadsområden (mindre tätbefolkade, >5 000 invånare)	236 873,00
Eruf	Mer utvecklade	03. Landsbygdsområden (glesbefolkade)	133 241,00

3. FINANSIERINGSPLAN

3.1 Medel per fond och belopp för resultatreserven

Tabell 17

Fond	Regionkategorori	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		Totalt	
		Huvudsakligt anslag	Resultatreserv	Huvudsakligt anslag	Resultatreserv	Huvudsakligt anslag	Resultatreserv	Huvudsakligt anslag	Resultatreserv	Huvudsakligt anslag	Resultatreserv	Huvudsakligt anslag	Resultatreserv	Huvudsakligt anslag	Resultatreserv	Huvudsakligt anslag	Resultatreserv
Eruf	Mer utvecklade	4 679 550,00	298 695,00	4 773 235,00	304 675,00	4 868 784,00	310 773,00	4 846 235,00	309 334,00	4 943 222,00	315 525,00	5 042 148,00	321 840,00	5 143 043,00	328 280,00	34 296 217,00	2 189 122,00
Totalt		4 679 550,00	298 695,00	4 773 235,00	304 675,00	4 868 784,00	310 773,00	4 846 235,00	309 334,00	4 943 222,00	315 525,00	5 042 148,00	321 840,00	5 143 043,00	328 280,00	34 296 217,00	2 189 122,00

3.2 Medel per fond och nationell medfinansiering (i euro)

Tabell 18a: Finansieringsplan

Prioriterat område	Fond	Regionkategori	Beräkningsunderlag för unionens stöd (Summa stödberättigande kostnader eller offentliga stödberättigande kostnader)	Unionsstöd (a)	Nationell motpart (b) = (c) + (d)	Preliminär uppdelning av den nationella medfinansieringen		Totalt finansiering (e) = (a) + (b)	Samfinansiering snivå (f) = (a) / (e) (2)	EIB-bidrag (g)	Huvudsakligt anslag		Resultatreserv		Resultatreserven som andel av det totala unionsstödet (l) = (j) / (a) * 100
						Nationell offentlig finansiering (c)	Nationell privat finansiering (d) (1)				Unionsstöd (h) = (a) - (j)	Nationell medfinansiering (i) = (b) - (k)	Unionsstöd (j)	Nationell medfinansiering (k) = (b) * (j) / (a)	
1	Eruf	Mer utvecklade	Totalt	35 004 881,00	35 004 881,00	34 130 030,00	874 851,00	70 009 762,00	50,000000000000%		32 815 759,00	32 815 759,00	2 189 122,00	2 189 122,00	6,25%
2	Eruf	Mer utvecklade	Offentlig	1 480 458,00	1 480 458,00	1 480 458,00	0,00	2 960 916,00	50,000000000000%		1 480 458,00	1 480 458,00			
Totalt	Eruf	Mer utvecklade		36 485 339,00	36 485 339,00	35 610 488,00	874 851,00	72 970 678,00	50,000000000000%		34 296 217,00	34 296 217,00	2 189 122,00	2 189 122,00	6,00%
Slutsumma				36 485 339,00	36 485 339,00	35 610 488,00	874 851,00	72 970 678,00	50,000000000000%	0,00	34 296 217,00	34 296 217,00	2 189 122,00	2 189 122,00	

(1) Ska endast fyllas i om de insatsområdena uttrycks i totala kostnader.

(2) Detta tal kan rundas av till närmaste heltal i tabellen. Den exakta satsen som används för att ersätta betalningar är kvoten (f).

Tabell 18c: Uppdelning av finansieringsplanen per insatsområde, fond, regionkategori och tematiskt mål

Prioriterat område	Fond	Regionkategori	Tematiskt mål	Unionsstöd	Nationell motpart	Totalt finansiering
Huvudsregionens särskilda utmaningar	Eruf	Mer utvecklade	Stärka forskning, teknisk utveckling och innovation	15 462 835,00	15 462 835,00	30 925 670,00
Huvudsregionens särskilda utmaningar	Eruf	Mer utvecklade	Öka konkurrenskraften hos små och medelstora företag, jordbrukssektorn (för EJFLU) och fiske- och vattenbrukssektorn (för EHFF)	14 212 397,00	14 212 397,00	28 424 794,00
Huvudsregionens särskilda utmaningar	Eruf	Mer utvecklade	Stödja övergången till en koldioxidnsål ekonomi inom alla sektorer	5 329 649,00	5 329 649,00	10 659 298,00
Totalt				35 004 881,00	35 004 881,00	70 009 762,00

Tabell 19: Preliminärt stödbelopp som ska användas för mål om klimatförändringar

Prioriterat område	Preliminärt stödbelopp som ska användas för mål om klimatförändringar (i euro)	Proportion av det operativa programmets totala anslag (%)

Prioriterat område	Preliminärt stödbelopp som ska användas för mål om klimatförändringar (i euro)	Proportion av det operativa programmets totala anslag (%)
1	8 658 678,00	23,73%
Totalt	8 658 678,00	23,73%

4. INTEGRERAT TILLVÄGAGÅNGSSÄTT VID TERRITORIELL UTVECKLING

En beskrivning av det integrerade tillvägagångssättet vid territoriell utveckling som tar hänsyn till det operativa programmets innehåll och mål med beaktande av partnerskapsöverenskommelsen, och som visar hur det operativa programmet bidrar till att programmets mål uppnås och till de förväntade resultaten

Stockholmsregionen kännetecknas av täta urbana miljöer, men det finns stora socioekonomiska skillnader mellan kommuner och även stadsdelar. Den territoriella ansatsen syftar till att vända utvecklingen och stärka sammanhållningen genom att ta ett samlat helhetsgrepp. För att möta Stockholmsregionens utmaningar fordras ett holistiskt angreppssätt där ökad samverkan mellan sektorer och fonder, i synnerhet med Europeiska Socialfonden, förstärker tillväxtarbetet. Ambitionen är att detta ska innebära ett mer effektivt sätt att använda och mobilisera resurser för en hållbar stadsutveckling.

Utifrån det holistiska angreppssättet har Stockholm inom regionalfonden valt ett insatsområde, med ett fåtal prioriteringar och med fokus på växande små och medelstora företag. En utgångspunkt för programmets insatser är sektorsövergripande samverkan som mer effektivt bidrar till målen och möjliggör synergier mellan insatser. Detta skapar förutsättningar för en smart specialisering i regionen, med sammanhållna satsningar och minskad risk för fragmentisering.

4.1 Lokalt ledd utveckling (i tillämpliga fall)

Tillvägagångssättet vid användning av instrument för lokalt ledd utveckling samt principerna för att fastställa i vilka områden de kommer att genomföras

Ej aktuellt i detta program.

4.2 Integrerade åtgärder för hållbar stadsutveckling (i tillämpliga fall)

I tillämpliga fall, det preliminära beloppet för Eruf-stödet för integrerade åtgärder för hållbar stadsutveckling, som ska genomföras i enlighet med artikel 7.2 i förordning (EU) nr 1301/2013 och det preliminära ESF-stödet till integrerade åtgärder.

En beskrivning av utmaningarna med att främja en hållbar stadsutveckling i Stockholmsregionen återfinns i kapitel 1 – Huvudstadsregionens särskilda utmaningar.

Programmet för hållbar stadsutveckling utgår från den sektorsövergripande strategin RUFFS i enlighet med beskrivningar i kapitel 1. Projektansökningar lämnas till Förvaltande myndighet och Stockholms strukturfondspartnerskap ansvarar för prioritering av insatser. Sammansättningen för strukturfondspartnerskapet i Stockholm motsvarar myndigheter på stadsnivå och uppfyller därmed krav i enlighet med Artikel 7 i Rådets förordning 1301/2013.

Tabell 20: Integrerade åtgärder för hållbar stadsutveckling – preliminära belopp för Eruf- och ESF-stöd

Fond	Eruf- och ESF-stöd (preliminärt) (i euro)	Proportion av det totala anslaget från fonden till programmet
Totalt Eruf	37 011 450,00	101,44%
TOTALT ERUF+ESF	37 011 450,00	101,44%

4.3 Integrerade territoriella investeringar (ITI) (i tillämpliga fall)

Tillvägagångssättet vid användning av integrerade territoriella investeringar (enligt definitionen i artikel 36 i förordning 1303/2013) i andra fall än dem som avses i punkt 4.2, och deras preliminära anslag från varje insatsområde.

Ej aktuell i detta program.

Tabell 21: Preliminära anslagsbelopp till andra integrerade territoriella investeringar än dem som avses i punkt 4.2 (aggregerat belopp)

Insatsområde	Fond	Preliminärt anslag (unionens stöd) (i euro)
Totalt		0,00

4.4 Bestämmelser för interregionala och transnationella åtgärder inom det operativa programmet, där stödmottagarna finns i mer än en medlemsstat. (i tillämpliga fall)

Interregional och transnationellt samarbete kommer att kunna genomföras i programmet inom samtliga insatsområden under förutsättning att de bidrar till programmets måluppfyllelse. Insatserna ska ha sin grund i en gränsöverskridande analys. Förvaltande myndighet kan godkänna att en insats genomförs utanför programområdet inom ramen för de villkor som anges i artikel 70.2 i förordning (EU) nr 1303/2013.

Samarbetsåtgärder som bidrar till EU:s strategi för Östersjöregionen kommer programmet att kunna stödja insatser på två sätt:

A – makroregionalt integrerade projekt

Projektansökan skrivs redan från början med transnationellt samarbete som en integrerad del av projektet. De samarbetsparter som ska ingå i projektet från andra medlemsstater i

makroregionen är identifierade och avser att söka stöd från sina respektive program för att kunna delta i projektet.

B – transnationell komponent

Redan pågående projekt ges möjlighet att söka ytterligare medel för samarbete med andra relevanta projekt i makroregionen. Genom att medel för samarbete söks separat genom en så kallad ”transnationell komponent” ges större flexibilitet gällande längd och inriktning på samarbetet.

Det är värt att notera att samarbetsåtgärderna kan genomföras med parter från olika struktur- och investeringsfonder, t ex mellan regionalfonden och socialfonden eller landsbygdfonden.

Förvaltande myndighet kommer att informera om möjligheterna till finansiering av samarbete med aktörer i makroregionen. Ett konkret exempel kan vara särskilda utlysningar med inriktning mot EU:s strategi för Östersjöregionen.

De insatser som kommer att stödjas enligt ovan ska ha ett mervärde för programområdet samt bidra till strategins mål och prioriteringar.

Samverkansåtgärderna i programmet bör ha inriktning på att hitta och/eller genomföra gemensamma lösningar på identifierade gränsöverskridande problem.

4.5 Hur de inom programmet planerade insatserna bidrar till makroregionala strategier och havsområdesstrategier, enligt de behov för programområdet som fastställts av medlemsstaten (i tillämpliga fall) (i tillämpliga fall)

(När medlemsstaten och regionerna deltar i makroregionala strategier och havsområdesstrategier)

Många av de utmaningar som Sverige och EU står inför är gränsöverskridande i sin natur, både för lokal, regional och nationell nivå. Även strategin för Europa 2020 betonar vikten av ett närmare samarbete mellan unionens medlemmar. EU:s strategi för Östersjöregionen ger en viktig vägledning för valet av insatser och bidrar till att det regionala strukturfondsprogrammet kan användas på ett mer målmedvetet och fokuserat sätt för att möta gemensamma utmaningar i makroregionen.

En framgångsfaktor för EU:s strategi för Östersjöregionen är en väl fungerande flernivåstyrning mellan olika samhällssektorer. Alla nivåer behöver delta i arbetet för att nå strategins mål; rädda havsmiljön, sammanlänka regionen och öka välståndet.

Ett Östersjöstrategiprojekt kan utgöras antingen av ett Flaggskeppsprojekt som anges i strategins handlingsplan eller projekt med tydlig makroregional påverkan som bidrar till att nå strategins mål och indikatorer genom att bidra till att genomföra en eller flera av åtgärder i handlingsplanen.

I den svenska programkontexten kommer bidragen till genomförandet av EU:s strategi för Östersjöregionen främst att innebära verksamhet som genomförs i samarbete med ett eller flera andra länder i makroregionen.

I programmet framgår under Kapitel 1 en beskrivning om hur programmet förhåller sig till EU:s strategi för Östersjöregionen. I Kapitel 2 beskrivs under respektive insatsområde om och i så fall hur denna strategi ska hanteras inom det aktuella insatsområdet. Frågan beskrivs således integrerat i programmet.

5. SÄRSKILDA BEHOV I GEOGRAFISKA OMRÅDEN MED STÖRST FATTIGDOM ELLER HOS MÅLGRUPPER SOM ÄR SÄRSKILT UTSATTA FÖR DISKRIMINERING ELLER SOCIAL UTESTÄNGNING (i tillämpliga fall)

5.1 Geografiska områden med störst fattigdom eller målgrupper som är särskilt utsatta för diskriminering eller social utestängning

Ej aktuellt i detta program

5.2 Strategi för att möta de särskilda behoven i geografiska områden med störst fattigdom eller hos målgrupper som är särskilt utsatta för diskriminering eller social utestängning samt, i tillämpliga fall, bidraget till det integrerade tillvägagångssätt som anges i partnerskapsöverenskommelsen

Tabell 22: Åtgärder för att möta de särskilda behoven i geografiska områden med störst fattigdom eller hos målgrupper som är särskilt utsatta för diskriminering eller social utestängning

Målgrupp/geografiskt område	Huvudsaklig typ av planerade åtgärder som ingår i det integrerade tillvägagångssättet	Prioriterat område	Fond	Regionkategorori	Investeringsprioritering
------------------------------------	--	---------------------------	-------------	-------------------------	---------------------------------

6. SÄRSKILDA BEHOV I OMRÅDEN MED ALLVARLIGA OCH PERMANENTA, NATURBETINGADE ELLER DEMOGRAFISKA NACKDELAR (I TILLÄMPLIGA FALL)

Med hänvisning till art 174 i fördraget berörs i Sverige endast programmen för Övre Norrland respektive Mellersta Norrland. I dessa program såväl som i detta program adresseras demografiska utmaningar och gleshet i programmets kapitel 1 och 2.

7. MYNDIGHETER OCH ORGAN MED ANSVAR FÖR FÖRVALTNING, KONTROLL OCH REVISION SAMT RELEVANTA PARTERS ROLL

7.1 Relevanta myndigheter och organ

Tabell 23: Relevanta myndigheter och organ

Myndighet/organ	Namn på myndigheten/organet samt avdelning eller enhet	Namn på chef för myndigheten eller organet (befattning eller tjänst)
Förvaltningsmyndighet	Tillväxtverket	Generaldirektören
Attesterande myndighet	Tillväxtverket	Generaldirektören
Revisionsmyndighet	Ekonomistyrningsverket	Chef för avdelningen för EU-revision
Organ till vilket kommissionen kommer att göra utbetalningar	Riksgäldskontoret	Riksgäldsdirektören

7.2 De relevanta parternas engagemang

7.2.1 Åtgärder som vidtagits för att engagera parterna i utformningen av det operativa programmet och parternas roll i genomförandet, övervakningen och utvärderingen av programmet

EU:s strukturfonder är en del av den europeiska sammanhållningspolitiken och ett verktyg för att stärka konkurrenskraft och tillväxt i Europas regioner. EU:s tillväxtstrategi Europa 2020 har fem övergripande mål som rör sysselsättning, utbildning, forskning och innovation, social delaktighet samt energi och klimat och unionen ska eftersträva en smart, hållbar och inkluderande tillväxt. För att kunna uppnå målen i Europa 2020, nationella mål och utmaningar uttryckta i Partnerskapsöverenskommelsen samt Stockholmsregionens egna mål i det regionala tillväxtarbetet fordras ett tydligt helhetsperspektiv. Det är ett av motiven till att framtagande av operativt program och regional handlingsplan för Regional- respektive Socialfonden i Stockholms län är genomfört i en gemensam process, ledd av Länsstyrelsen, för båda strukturfonderna.

Lärdomar grund för processen i länet

Länsstyrelsen i Stockholms län påbörjade i maj 2012 ett förberedande arbete inför strukturfondsperioden 2014-2020. En erfarenhetsåtervinning av Social- och Regionalfonden genomfördes – däribland en intervjustudie med länets berörda organisationer inklusive förvaltande myndigheter – liksom ett antal nationella och

regionala dialoger. Särskilda erfarenhetsdiskussioner genomfördes med det regionala strukturfondspartnerskapet som ett led i kunskapsåterföringen inför kommande programperiod. Ett antal lärdomar framträder som särskilt viktiga i länet - betydelsen av ökat regionalt ägarskap av fonderna, stärkt koppling till regionala strategier, ökad fokusering, öka näringslivets medverkan liksom en ökad samverkan mellan fonderna. I januari 2013 bildade Länsstyrelsen en gemensam regional programmeringsgrupp[1] för strukturfonderna, bestående av 11 organisationer, med uppdraget att utarbeta förslag till operativt program för Regionalfonden, analysunderlag samt en kommande regional handlingsplan för Socialfonden. Programmeringsgruppens aktörer speglar i princip aktörerna i länets strukturfondspartnerskap. Programmeringsarbetet genomfördes i två integrerade delar. Dels genomfördes en särskild process i syfte att etablera en grund för fondsamverkan, inriktning och koncentration för strukturfondsprogrammen i länet. Processen utgjordes av ett två dagar långt programmeringsinternat och fem tematiska halvdagsworkshops med programmeringsgruppen utifrån regionens prioriteringar och processen utmynnade i en plattform och ett antal huvudprinciper[2] som utgångspunkt för strukturfonderna. Dels genomfördes – som en integrerad del av processen och som grund för strukturfondsprogrammen – en analys av utvecklingstendenser inom regionens prioriterade områden i tillväxtarbetet. Därutöver genomfördes sex programmeringsmöten under våren där bl.a. förslag på inriktning för Regionalfondsprogrammet (och Socialfonden) i länet togs fram. Sammansättningen av den regionala programmeringsgruppen har – tillsammans med den kompetens, erfarenhet och det mandat organisationernas representanter besitter (inte minst från genomförandet av nuvarande strukturfondsperiod i länet) – haft stor betydelse för resultat och utfall av programmeringsprocessen.

Extern dialog, förankring och mobilisering

Utöver den operativa programmeringsgruppen har ett stort antal aktörer medverkat vid strukturfondsseminarier och hearings om regionens förutsättningar och erfarenheter inför kommande programperiod. Mot bakgrund av behovet att öka det regionala ägarskapet av fonderna har Länsstyrelsen lagt särskild vikt vid att öka kännedomen, kunskapen och förankringen av fonderna bland aktörer i länet och sammantaget har omkring 30 strukturfondsdialoger och hearings genomförts under våren och hösten 2013. I första hand har befintliga arenor och forum använts med såväl politiker som chefer och tjänstemän från olika organisationer, politikområden och samhällssektorer. Därutöver har fyra särskilda hearings genomförts med företag och näringslivsorganisationer (i samarbete med Företagarna i Stockholms län), civila samhället (i samarbete med Coompanion), med statliga myndigheter (i samarbete med Tillväxtverket och Svenska ESF-rådet) och med länets kommuner (i samarbete med Kommunförbundet i Stockholms län). Dessa hearings utmynnade bl.a. i konkreta rekommendationer för hur genomförandet av strukturfonderna kan stärkas genom ett aktivt inflytande från den sociala ekonomins aktörer, hur företagen kan engageras, hur de statliga myndigheternas expertis och medfinansiering kan tillvaratas samt hur kommunerna kan medverka i ett kraftfullt genomförande av fonderna.

Kunskap från dels förhandsutvärdering och miljökonsekvensbedömning har löpande förts in i programmeringsprocessen där ansvarig utvärderare medverkat vid programmeringsmöten och levererat skriftliga synpunkter vid återkommande tillfällen.

Länsstyrelsens särskilt sakkunnige i jämställdhet har medverkat under hela programframtagandet och säkerställt att jämställdhetsperspektivet beaktats dels i inriktningsprocessen, dels i den regionala analysen och dels i programskrivandet. Även medarbetare med ansvar för integrations- och diskrimineringsfrågor på Länsstyrelsen har ingått i den interna arbetsgruppen.

Ett remissförfarande genomfördes mellan den 24 juni – 15 augusti där 31 remissvar inkom till Länsstyrelsen och där viktiga synpunkter beaktats.[3]

Förvaltande och attesterande myndighet

Tillväxtverket är förvaltande och attesterande myndighet för de regionala strukturfondsprogrammen med EU-styrda befogenheter. I förvaltande myndighets ansvar ingår beredning, beslut om stöd samt utbetalning av medel till projektägare. Förvaltande myndighet ska även utföra attesterande myndighets uppgift.

Tillväxtverket ska i sin beredning vid behov rådgöra med regional och nationell expertis i sakfrågor och regional behovsanalys. Detta för att säkerställa ett väl förankrat beslutsunderlag. Om ett finansiellt stöd beviljas till ett stort företag ska förvaltande myndighet förvissa sig om att bidraget inte resulterar i en betydande förlust av arbetstillfällen på befintliga arbetsplatser inom Unionen.

Förvaltningssystemet för regionala fonden godkändes 2007 av kommissionen och inga systemfel har därefter konstaterats av revisorer. Sverige behåller därför befintligt förvaltningssystem och den administrativa kapaciteten är därmed oförändrad god.

Revisionsmyndighet

Ekonomistyrningsverket är revisionsmyndighet för de regionala strukturfondsprogrammen med EU-styrda befogenheter.

Strukturfondspartnerskap

För att säkerställa ett regionalt inflytande över genomförandet av programmet har ett gemensamt strukturfondspartnerskap bildats inom det geografiska området för programmet och motsvarande regionala handlingsplan för socialfonden. Sammansättningen för strukturfondspartnerskapet i Stockholm motsvarar myndigheter på stadsnivå och uppfyller därmed krav i enlighet med Artikel 7 i Rådets förordning 1301/2013.

Strukturfondspartnerskapens uppgift fastställs i Lag (2007:459) om strukturfondspartnerskap. Strukturfondspartnerskapet har till uppgift att prioritera mellan av förvaltande myndighet godkända projektansökningar.

Ansökningar ska lämnas till förvaltande myndighet som ansvarar för beredning och beslut om stöd. Innan beslut om stöd fattas ska förvaltande myndighet föredra beslutsunderlag och övrigt underlag för partnerskapet och får endast bevilja stöd i enlighet med partnerskapets prioriteringar.

När förvaltande myndighet ska göra en utlysning i ett program ska de utlysningsspecifika kriterierna stämmas av med strukturfondspartnerskapet innan utlysningen publiceras. Strukturfondspartnerskapets ordförande ska i samråd med förvaltande myndighet kalla till möten.

Övervakningskommitté

Medlemsstaten ska inrätta en kommitté för att övervaka genomförandet av programmet. För de åtta regionala strukturfondsprogrammen inrättas en gemensam övervakningskommitté med representanter för berörda aktörer. Ordförande är en representant från Näringsdepartementet. Regeringen återkommer i särskild ordning vad gäller kommitténs sammansättning och arbetssätt.

Övervakningskommittén för de åtta regionala strukturfondsprogrammen ska bilda ett gemensamt utskott med socialfondsprogrammets övervakningskommitté. Utskottets huvuduppgift är att hantera samordningsfrågor mellan fonderna som faller inom ramen för övervakningskommitténs mandat.

Övervakningskommittén för de regionala strukturfondsprogrammen kan på eget initiativ bilda ytterligare utskott.

Uppföljning och utvärdering

I Strukturfondförordningen slås fast att utvärderingar ska göras ”i förhållande till unionens strategi för smart och hållbar tillväxt för alla”. Systematisk utvärdering är en förutsättning för att bedöma politikens effektivitet, ändamålsenlighet och verkan, särskilt när det gäller insatsernas bidrag till att nå målen i Europa 2020-strategin. Som ett led i ett förstärkt resultatfokus behöver större ansträngningar göras i syfte att systematiskt utvärdera projektens och de tematiska insatsernas samlade resultat och effekter samt bidra till lärande och synliggöra insatsernas betydelse för att nå programmets mål och hållbar tillväxt regionalt och nationellt.

Systematisk uppföljning och utvärdering ska vara en del av arbetet med såväl genomförandet av den europeiska sammanhållningspolitiken som den regionala tillväxtpolitiken. Det övergripande syftet är att bidra till lärande och att förbättra kvaliteten i hela programcykeln, från programplanering och genomförande av projekt till implementering i reguljär verksamhet. Utvärderingarna ska förändra, förbättra och förstärka den regionala tillväxtpolitiken genom att erfarenheter och kunskaper sprids.

Uppföljningar och utvärderingar kommer att ske löpande och har något olika karaktär och tjänar olika syften i olika faser. För att säkerställa god kvalitet i genomförande och

goda resultat i programmen behöver det finnas ett tydligt sammanhållet system där projekturval, indikatorer, utvärdering, följeforskning och lärande hänger ihop. En viktig aspekt i detta är att rutiner för datainsamling avseende bl.a. indikatorer för uppföljning och utvärdering planeras i ett tidigt skede. Trots att ambitionsnivån på utvärdering för lärande höjdes under programperioden 2007-2013 samt att satsningar på utvärdering och följeforskning ökade, finns det ändå utrymme för förbättringar. Generellt sett behövs ett större resultatfokus, inte minst mot bakgrund av kraven på detta på EU-nivå denna programperiod. Ett område som behöver utvecklas är uppföljning och resultatutvärdering, exempelvis bör nyttan med viss regelbundenhet mätas samt olika former för mätning av resultat och effekter på bl.a. hållbar tillväxt och sysselsättning bör utvecklas. Ett annat område som kommer att vara viktigt att utvärdera och följa upp är integreringen av de horisontella kriterierna samt även att bidra till ett ökat lärande på området.

Utvärderingsarbetet under programgenomförandet ska utföras av oberoende part och ska präglas av metoder för följeforskning och teoridriven utvärdering. Teoridriven utvärdering innebär utvärdering av såväl process som resultat och effekter på kort och lång sikt liksom av möjlig implementering i reguljär verksamhet. En central del av utvärderingsuppdraget är att samordna och säkerställa att utvärderingsmetoder utvecklas så att det blir möjligt att följa de långsiktiga effekterna på hållbar tillväxt och sysselsättning av de insatser som genomförs i programmen.

Programperioden 2014-2020 ska präglas av en medveten satsning på en utvärderingsansats och lärsystem som säkrar återföring av erfarenheter från projekten och kunskapsbildning från programgenomförandet. En viktig förutsättning för detta är att berörda parter i programgenomförandet, såsom regionala och nationella utvecklingsaktörer, Förvaltande myndighet, strukturfondspartnerskap och projektparter drar lärdomar av programmets insatser genom att följa utvärderingarna och ta del av utvärderingsresultaten, men framförallt tar tillvara resultaten i det fortsatta arbetet. Berörda parter ska också få en god kunskap om programmets mål och syfte. Slutförda utvärderingar ska i linje med Kommissionens direktiv publiceras för att kunna nå alla berörda av programmet men också för att skapa ett vidare lärande och inspiration.

Utvärderingsarbetet ska på ett tydligt sätt knytas till processtöd, analysinsatser och plattformar för lärande och kunskapsutbyte. Samordning ska ske med ansvariga för utvärderingsarbetet för de övriga ESI-fonderna för att skapa en samlad bild över fondernas sammantagna bidrag till strukturförändringar för smart och hållbar tillväxt för alla.

Kravet på ökad samordning gäller särskilt Regionalfondens- och Socialfondens insatser i syfte att effektivisera utnyttjandet av fondmedlen. Det kan handla om gemensam utvärdering av samordnade insatser, genomförandeorganisationerna, gemensam referensgrupp för Socialfonden och Regionalfondens övervakningskommittéer, gemensamma spridnings- och återföringsinsatser och gemensam upphandling av kapacitetsutveckling av projektutvärdering.

Spridning av resultat från uppföljningar och utvärderingar samt att säkra att utvärderingar kommer till användning bidrar till förbättrad styrning och måluppfyllelse i programmen. Svenska ESF-rådet och Tillväxtverket ska därför samverka med regionalt

tillväxtansvariga för att förmedla kunskaper och erfarenheter från fondverksamheten och bidra till uppföljningen samt utvecklingen av det regionala tillväxtarbetet.

[1] Länsstyrelsen har lett den regionala programmeringsgruppen där Landstinget, Kommunförbundet, Stockholms stad, Strukturfondspartnerskapets sekretariat, Företagarna i Stockholms län, Coompanion, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen samt de förvaltande myndigheterna Tillväxtverket och Svenska ESF-rådets programkontor i Stockholm ingått.

[2] De fyra huvudprinciperna är *Koncentration av resurser*, *Samverkan mellan fonderna*, *Företag och arbetskraft i fokus* samt *Initiera satsningar – Stockholmsmodellen*.

[3] En sammanställning av remissvaren återfinns i bilaga 1

7.2.2 Samlade bidrag (för ESF, i tillämpliga fall)

7.2.3 Anslag till kapacitetsbyggande (för ESF, i tillämpliga fall)

8. SAMORDNING MELLAN FONDERNA, EJFLU, EHFF OCH ANDRA FINANSIERINGSINSTRUMENT PÅ UNIONSnivÅ OCH NATIONELL NIVÅ SAMT EIB

Mekanismerna för att säkerställa samordningen mellan fonderna, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu), Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF) och andra finansieringsinstrument på unionsnivå och nationell nivå samt EIB, med beaktande av de relevanta bestämmelserna i den gemensamma strategiska ramen.

Regionalfondsprogrammen kommer att verka i ett sammanhang där andra europeiska, nationella, regionala och lokala initiativ, planer och program får betydelse för programmets genomförande. En uttalad ambition för programperioden 2014–2020 är att arbetet på ett tydligare sätt ska arbeta mot målen i Europa 2020-strategin och i EU:s strategi för Östersjöregionen och i ökad grad kopplas till andra nationella och EU-finansierade program och verksamheter.

Den nationella innovationsstrategin

Den nationella innovationsstrategins målsättningar och vision att stärka det svenska innovationsklimatet inom olika områden till 2020, knyter an till tematiskt mål 1 och har betydelse för den regionala utvecklingskraften. Den lyfter tydligt fram den regionala nivåns betydelse i innovationsarbetet och betydelse för att kunna uppnå strategins mål, varav ett är att Sveriges regionala innovationsmiljöer ska vara globalt attraktiva.

Den nationella innovationsstrategin knyter på jordbruksområdet an till de möjligheter som finns att inom landsbygdsprogrammet stötta innovativa satsningar inom ramen för det Europeiska innovationspartnerskapet för jordbruk som i sin tur ger möjligheter till samarbeten på europeisk nivå.

COSME och Horisont 2020

Små och medelstora företag kan med hjälp av de regionala strukturfondsprogrammen öka sin kunskapsintensitet, FoI-kontakter och stärka sina internationella nätverk. Det underlättar ett framtida deltagande i nationella och europeiska forsknings- och innovationsprogram. Arbetet med att stärka kopplingar mellan de regionala strukturfondsprogrammen och Horisont 2020 kommer att utvecklas för att lägga grunden för ett bredare deltagande i Horisont 2020. Resultat från COSME-projekt och Horisont 2020 samt tidigare forskningsprogram ska kunna omsättas i nya projekt i de regionala strukturfondsprogrammen. På nationell nivå finns ett par viktiga myndigheter, särskilt Vinnova och Tillväxtverket som kommer att ha roller inom både regionalfondsprogrammen, Horisont 2020 och COSME vilket i praktiken kommer att innebära ökad samordning och möjliggöra synergier. Grunden för detta läggs via strategier för smart specialisering som bidrar till kraftsamling för att öka effekterna av de investeringar som görs inom forskning och innovation för att öka tillväxten och skapa fler jobb.

Till exempel anges i forsknings- och innovationspropositionen 2012/13: 30 att Verket för innovationssystem (Vinnova) utifrån sitt verksamhetsområde bör stödja regionerna i deras arbete med strategiskt innovationsarbete. I den nationella innovationsstrategin betonas också behovet av att utveckla samspelet mellan nationella myndigheter, regionala utvecklingsaktörer och arbetet med programmen inom EU. Vikten av att skapa synergier och säkerställa samordning mellan programmen och EU:s olika fonder och instrument för forskning, innovation och entreprenörskap betonas även i regeringens direktiv till utarbetandet av regionalfondsprogram.

I riktlinjerna för RISE-koncernen (forskningsinstituten) anges på vilket sätt instituten kommer att medverka i arbetet med regionala strategier avseende innovationsmiljöer och genomförandet av regionalfondsprogram på regional och nationell nivå.

Möjligheten att under genomförandet kombinera finansiering från Horisont 2020 och ESI-fonderna i olika satsningar ska undersökas. Det kan handla om att samverka över programgränser, nationsgränser, att kombinera entreprenörskaps- och innovationsåtgärder samt att främja företag med tillväxtpotential.

Koordinering mellan ESI-fonderna och de offentlig-offentliga forskningspartnerskapen (Joint Programming Initiatives, ERA-NETs, samt forskningsprogrammen under artikel 185) samt de offentlig-privata forskningsprogrammen under artikel 187 (Joint Technology Initiatives) ska, där så är lämpligt, säkerställas.

Landsbygdsprogrammet ger möjlighet för jordbruksföretag att inom ramen för det Europeiska innovationspartnerskapet för jordbruk delta i samarbetsåtgärder mellan praktiker, rådgivare och forskare. Dessa åtgärder skapar också möjlighet för jordbruksföretagen att knyta internationella kontakter och delta i projekt inom ramen för Horisont 2020.

I Stockholmsregionen finns stora möjligheter till synergier med EU:s ramprogram för forskning och innovation där insatser i Regionalfondsprogrammet bör sträva efter uppväxling genom Horisont 2020. Ramprogrammets delområden Spetskompetens, Industriellt ledarskap och Samhälleliga utmaningar skär på olika sätt in i Hållbar stadsutveckling där det finns förutsättningar att också stärka Stockholmsregionens styrkeområden genom investeringar i bl.a. forskning och innovation samt stöd till små och medelstora företags innovationsprocesser.

Vidare finns flera beröringspunkter mellan Regionalfondsprogrammet i Stockholm och COSME, exempelvis gällande tillgång till finansiering, främjandet av entreprenöriella miljöer samt affärsutveckling och internationalisering bland små och medelstora företag.

EU:s strategi för Östersjöregionen och Europeiskt territoriellt samarbete

Handlingsplanen till Östersjöstrategin innehåller 15 prioritetsområden med tillhörande åtgärdsområden och s.k. Flaggskeppsprojekt. För Regionalfondsprogrammet i Stockholm finns synergier att utvinna, framför allt i tre prioritetsområden då de har bäring på inriktningen i Regionalfondsprogrammet i Stockholm: Prioritetsområde 7. Regionens roll

avseende forskning och innovation, Prioritetsområde 8. Att genomföra "Small Business Act", stödja entreprenörskap och stärka små och medelstora företag samt Prioritetsområde 10. Förbättra tillgänglighet, effektivitet och säkerhet på energimarknaderna som handlar om hållbar energianvändning. Strategiska samarbeten mellan länder och regioner kopplat till forskning, innovation och smart specialisering bör här främjas. Även möjligheten för tillväxtföretag att nå en större marknad för produkter och tjänster bör understödjas och Östersjöregionen – med dess ca 100 miljoner invånare – kan tillsammans stärka såväl Östersjöregionens som de enskilda ländernas och regionernas globala konkurrenskraft.

De territoriella programmen utgör vidare viktiga verktyg för att växla upp insatser i Regionalfondsprogrammet genom samarbeten i en större Östersjökontext. *Östersjöprogrammet* omfattar elva länder i Östersjöregionen och samarbetsprojekt, exempelvis inom innovationsområdet, är särskilt relevanta utifrån inriktningen i de respektive programmen. I programframtagandet av Regionalfondsprogrammet i Stockholm har kopplingar till såväl Östersjöprogrammet som det gränsregionala programmet *Central Baltic* säkerställts. Central Baltic omfattar sex län på den svenska sidan (Gävleborg, Uppsala, Södermanland, Östergötland, Gotland och Stockholm och regioner i södra Finland (inklusive Åland), Estland och Lettland. Det finns tydliga programsynergier framför allt inom områden som syftar till att stärka konkurrenskraften bland små och medelstora företag. Såväl inom huvudprogrammet för Central Baltic som i sub-programmet för Skärgården och öarna finns synergier att utvinna med både Regionalfonden och Landsbygdsfonden samt Havs- och fiskerifonden i Stockholms län.

Fonden för ett sammanlänkat Europa(FSE)

God tillgänglighet genom ett väl fungerande transportsystem är centralt för att uppnå utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft. För glest befolkade regioner kan satsningar på transportsystemet, t.ex. investeringar i infrastruktur vara avgörande för näringsliv, arbetsmarknad och livsmiljö.

Genom EU-samarbetet om transeuropeiska nätverket för transporter (TEN-T) och fr.o.m. 2014 "Fonden för ett sammanlänkat Europa" (FSE) kan EU lämna bidrag till infrastrukturutbyggnad i unionen. Tanken är att väl utbyggd infrastruktur ska ge bättre förutsättningar att använda fördelarna med ett EU utan inre gränser. Genom att öka den internationella tillgängligheten ges också svenska regioner tillgång till större marknader. För att kunna söka medel ur budgeten för FSE måste infrastrukturen återfinnas på de kartor som finns i riktlinjerna för TEN-T.

Utöver detta kan ett viktigt bidrag ges genom strukturfonderna. Stöd till hållbara transporter genom strukturfonderna bör användas till åtgärder som stärker näringslivet och arbetsmarknaden och som bidrar till attraktiva livs- och boendemiljöer. Bidrag genom strukturfonderna kompletterar FSE genom större fokus på regionala frågor.

Telekommunikationsnät och – tjänster blir i allt högre grad internetbaserade infrastrukturer där bredbandsnät och digitala tjänster har ett nära samband. Internet är en mycket viktig plattform för kommunikation, tjänster utbildning, deltagande i samhällsliv samt affärsverksamhet. Därför är den transeuropeiska tillgången till säkert och snabbt

bredband och digitala tjänster av stor betydelse för ekonomisk tillväxt, konkurrenskraft och social integration.

Inom ramen för FSE och transeuropeiska nät på området för telekommunikationsinfrastruktur (TEN-TELE) kan satsningar göras för att främja utbyggnaden och moderniseringen av transeuropeiska infrastrukturer för digitala tjänster och deras gemensamma byggstenar och av bredbandsnät. Satsningarna inom området digitala tjänster ska stödjas genom upphandling och/eller bidrag, medan satsningarna på bredbandsnät ska stödjas genom finansiella instrument som ska vara öppna för kompletterande bidrag från privata investerare, medlemsstater och bidrag från andra källor – inklusive de europeiska struktur- och investeringsfonderna. Vidare kan satsningar för att främja integreringen av den inre marknaden för energi genomföras inom ramen för FSE och transeuropeiska nät inom energiområdet (TEN-E).

En viktig utgångspunkt i Regionalfondsprogrammet i Stockholm är att insatser ska göras där det finns förutsättningar för programmet att åstadkomma strukturella effekter. Infrastruktursystemet i regionen präglas av olika kapacitetsbrister som en följd av den snabbt växande befolkningen och Stockholm står inför stora investeringar de kommande åren. I förslaget till länsplan för regional transportinfrastruktur 2014-2025 återfinns viktiga investeringsobjekt som har stark bäring på regionens tillgänglighet och därmed långsiktiga konkurrenskraft.[1] Även om IT-infrastrukturen i länet generellt är god - 70 procent av befolkningen har tillgång till bredband med hög hastighet [2] - finns brister, framför allt på landsbygden och i skärgården. Här fordras investeringar som stärker förutsättningarna för bl.a. näringslivsutveckling.

Nationella programmet

Det grundläggande syftet med programmet är att tillföra ett mervärde till det regionala tillväxtarbetet och genomförandet av sammanhållningspolitiken som inte kan uppnås tillräckligt inom ramen för de regionala strukturfondsprogrammen. Programmet ska bidra till följande mervärden:

- Få fram kvalitativa projekt i konkurrens i syfte att stödja en långsiktig utveckling inom vissa tematiska områden.
- Stödja samverkansprojekt mellan län samt projekt mellan län och den nationella nivån som bidrar till att utveckla regionala styrkeområden utifrån de regionala förutsättningarna i olika delar av landet.
- Bidra till att utveckla flernivåstyrning dvs. mellan nivåer och aktörer
- Främja insatser som bidrar till en ökad samverkan med andra relevanta EU-program
- Främja insatser som bidrar till en ökad medverkan av näringslivet i såväl utarbetandet som genomförandet av programmet
- Utveckla arbetet med utvärdering, återföring av kunskap och lärande i strukturfondsarbetet

Det nationella regionalfondsprogrammets innehåller följande insatsområden:

- *Stärka forskning, teknisk utveckling och innovation* – innehåller insatser inom ramen för tematiskt mål 1. Fokus inom detta område ligger på att utveckla svenska styrkeområden genom gränsöverskridande samverkan samt forskningsinfrastruktur.
- *Öka små och medelstora företags konkurrenskraft*. Insatserna inom detta område syftar till att öka tillgången på riskkapital i tidiga skeden och främja tillkomsten av fler privata aktörer på riskkapitalmarknaden genom implementering av ett finansiellt instrument enligt strukturen fond-i-fond.
- *Stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi inom alla sektorer*. Det är ur budgethänseende programmets största operativa område och rymmer insatser inom ramen för tematiskt mål 4 med fokus på dels energieffektivisering, dels kapitalförsörjning med inriktning på företag vars verksamhet bidrar till utvecklingen av en koldioxidsnål ekonomi.

Inom temaområde 4 finns även beskrivet insatser av processtödjande karaktär. Det innebär ett nationellt kompetens- och metodstöd som ska bidra till ett ökat strategiskt lärande genom att utveckla och sprida kunskap över geografiska och administrativa gränser.

CAP

EU:s gemensamma jordbrukspolitik består av två pelare, där pelare I innehåller marknadsstöd samt direktstöd och pelare II innehåller landsbygdsprogrammet. Pelare I domineras av direktstödet, som till största del är frikopplat från produktionen och betalas ut per hektar. Landsbygdsprogrammet och gårdsstödet genererar tillsammans viktiga stöd för landsbygden och jordbruket. Den överenskommelse om gårdsstödet som nåddes under 2013 innebär att ett flertal möjligheter att rikta stödet till olika grupper av lantbrukare införts. Viktiga utgångspunkter för så väl arbetet med landsbygdsprogrammet som gårdsstödet är förenkling, konkurrenskraft och aktivitet på landsbygden samt hög miljönytta.

LIFE

Se bilaga "Text Stockholm".

Kreativa Europa

Se bilaga "Text Stockholm".

[1] *Förslag till länsplan för regional transportinfrastruktur 2014-2025* (Länsstyrelsen Stockholm, rapport 2013: 23)

[2] *Kartläggning av bredband och IT-infrastruktur i Stockholms läns landsbygd* (Länsstyrelsen Stockholm, rapport 2013:9)

9. FÖRHANDSVILLKOR

9.1 Förhandsvillkor

Uppgifter om bedömningen av förhandsvilkorens relevans och av hur de har uppfyllts (frivilligt)

Tabell 24: Tillämpliga förhandsvillkor samt en bedömning av deras uppfyllande

Förhandsvillkor	Insatsområden som förhandsvillkoret gäller	Förhandsvillkoret uppfyllt (ja/nej/delvis)
T.01.1 - Forskning och innovation: det finns en nationell eller regional strategi för smart specialisering i enlighet med det nationella reformprogrammet för att ta vara på privata forsknings- och innovationsmedel, som överensstämmer med väl fungerande nationella eller regionala forsknings- och innovationssystem.	1 - Huvudstadsregionens särskilda utmaningar	Ja
T.03.1 - Särskilda åtgärder har vidtagits för att stödja främjandet av entreprenörskap med beaktande av småföretagsakten.	1 - Huvudstadsregionens särskilda utmaningar	Ja
G.1 - Det finns administrativ kapacitet för genomförandet och tillämpningen av unionens lagstiftning och politik mot diskriminering inom området europeiska struktur- och investeringsfonder.	1 - Huvudstadsregionens särskilda utmaningar	Ja
G.2 - Det finns administrativ kapacitet för genomförandet och tillämpningen av unionens lagstiftning och politik om jämställdhet inom området europeiska struktur- och investeringsfonder.	1 - Huvudstadsregionens särskilda utmaningar	Ja
G.3 - Det finns administrativ kapacitet för genomförandet och tillämpningen av Förenta nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionshinder inom området europeiska struktur- och investeringsfonder i enlighet med rådets beslut 2010/48/EG.	1 - Huvudstadsregionens särskilda utmaningar	Ja
G.4 - Befintliga bestämmelser för ett effektivt genomförande av unionens lagstiftning om offentlig upphandling inom området europeiska struktur-	1 - Huvudstadsregionens särskilda utmaningar	Ja

Förhandsvillkor	Insatsområden som förhandsvillkoret gäller	Förhandsvillkoret uppfyllt (ja/nej/delvis)
och investeringsfonder.		
G.5 - Det finns bestämmelser för ett effektivt genomförande av unionens regler för statligt stöd inom området europeiska struktur- och investeringsfonder.	1 - Huvudstadsregionens särskilda utmaningar	Ja
G.6 - Det finns bestämmelser för ett effektivt genomförande av EU:s miljölagstiftning när det gäller miljökonsekvensbeskrivningar och strategiska miljöbedömningar.	1 - Huvudstadsregionens särskilda utmaningar	Ja
G.7 - Det finns ett statistiksystem som räcker till för utvärderingar av programmets effektivitet och genomslag. Det finns ett system av resultatindikatorer för att välja ut de åtgärder som mest effektivt bidrar till de önskade resultaten, att mäta framstegen mot resultaten och bedöma genomslaget.	1 - Huvudstadsregionens särskilda utmaningar	Ja

Förhandsvillkor	Kriterier	Kriterierna är uppfyllda: ja/nej	Hänvisning	Förklaringar
T.01.1 - Forskning och innovation: det finns en nationell eller regional strategi för smart specialisering i enlighet med det nationella reformprogrammet för att ta vara på privata forsknings- och innovationsmedel, som överensstämmer med väl fungerande nationella eller regionala forsknings- och innovationssystem.	1 - Det finns en nationell eller regional strategi för smart specialisering som	Ja	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".
T.01.1 - Forskning och innovation: det finns en nationell eller regional strategi för smart specialisering i enlighet med det nationella reformprogrammet för att ta vara på privata forsknings- och innovationsmedel, som överensstämmer med väl fungerande nationella eller regionala forsknings- och innovationssystem.	2 - bygger på en swot-analys eller liknande för att styra resurserna till en begränsad mängd prioriteringar inom forskning och innovation,	Ja	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".
T.01.1 - Forskning och innovation: det finns en nationell eller regional strategi för smart specialisering i enlighet med det nationella reformprogrammet för att ta vara på privata forsknings- och innovationsmedel, som överensstämmer med väl fungerande nationella eller regionala forsknings-	3 - har åtgärder för stimulans av privata FoI-investeringar,	Ja	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".

Förhandsvillkor	Kriterier	Kriterierna är uppfyllda: ja/nej	Hänvisning	Förklaringar
och innovationssystem.				
T.01.1 - Forskning och innovation: det finns en nationell eller regional strategi för smart specialisering i enlighet med det nationella reformprogrammet för att ta vara på privata forsknings- och innovationsmedel, som överensstämmer med väl fungerande nationella eller regionala forsknings- och innovationssystem.	4 - har ett system för övervakning och översyn.	Ja	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".
T.01.1 - Forskning och innovation: det finns en nationell eller regional strategi för smart specialisering i enlighet med det nationella reformprogrammet för att ta vara på privata forsknings- och innovationsmedel, som överensstämmer med väl fungerande nationella eller regionala forsknings- och innovationssystem.	5 - En ram för tillgängliga budgetmedel för forskning och innovation har antagits.	Ja	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".
T.03.1 - Särskilda åtgärder har vidtagits för att stödja främjandet av entreprenörskap med beaktande av småföretagsakten.	1 - De särskilda åtgärderna omfattar: det finns åtgärder för att minska tiden och kostnaden för att starta företag med beaktande av målen i småföretagsakten.	Ja	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".

Förhandsvillkor	Kriterier	Kriterierna är uppfyllda: ja/nej	Hänvisning	Förklaringar
T.03.1 - Särskilda åtgärder har vidtagits för att stödja främjandet av entreprenörskap med beaktande av småföretagsakten.	2 - De särskilda åtgärderna omfattar: det finns åtgärder för att minska den tid det tar att få licenser och tillstånd att inleda och bedriva företagets verksamhet med beaktande av målen i småföretagsakten.	Ja	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".
T.03.1 - Särskilda åtgärder har vidtagits för att stödja främjandet av entreprenörskap med beaktande av småföretagsakten.	3 - De särskilda åtgärderna omfattar: det finns mekanismer för att övervaka genomförandet av de åtgärder i småföretagsakten som har införts samt utvärdera deras inverkan på små och medelstora företag.	Ja	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".
G.1 - Det finns administrativ kapacitet för genomförandet och tillämpningen av unionens lagstiftning och politik mot diskriminering inom området europeiska struktur- och investeringsfonder.	1 - Det finns bestämmelser enligt medlemsstaternas institutionella och rättsliga ramar för deltagande av organ med ansvar för att främja lika behandling under utarbetandet och genomförandet av programmen, bland annat genom att tillhandahålla rådgivning i jämlikhetsfrågor inom ramen för verksamheter som stöds av de europeiska struktur- och investeringsfonderna.	Ja	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".
G.1 - Det finns administrativ kapacitet för genomförandet och tillämpningen av unionens lagstiftning och politik mot diskriminering inom området europeiska struktur- och investeringsfonder.	2 - Det finns bestämmelser för att utbilda personalen vid myndigheter med ansvar för förvaltning och kontroll av medel från de europeiska struktur- och investeringsfonderna när det gäller unionens lagstiftning och politik mot	Ja	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".

Förhandsvillkor	Kriterier	Kriterierna är uppfyllda: ja/nej	Hänvisning	Förklaringar
	diskriminering.			
G.2 - Det finns administrativ kapacitet för genomförandet och tillämpningen av unionens lagstiftning och politik om jämställdhet inom området europeiska struktur- och investeringsfonder.	1 - Det finns bestämmelser enligt medlemsstaternas institutionella och rättsliga ramar för deltagande av jämställdhetsorgan under utarbetandet och genomförandet av programmen, bland annat genom att tillhandahålla rådgivning i jämställdhetsfrågor inom ramen för verksamheter som stöds av de europeiska struktur- och investeringsfonderna.	Ja	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".
G.2 - Det finns administrativ kapacitet för genomförandet och tillämpningen av unionens lagstiftning och politik om jämställdhet inom området europeiska struktur- och investeringsfonder.	2 - Det finns bestämmelser för att utbilda personalen vid myndigheter med ansvar för förvaltning och kontroll av medel från de europeiska struktur- och investeringsfonderna när det gäller unionens lagstiftning och politik för jämställdhet och integrering av ett jämställdhetsperspektiv.	Ja	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".
G.3 - Det finns administrativ kapacitet för genomförandet och tillämpningen av Förenta nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionshinder inom området europeiska struktur- och investeringsfonder i enlighet med	1 - Det finns bestämmelser enligt medlemsstaternas institutionella och rättsliga ramar för samråd med och deltagande av organ med ansvar för att skydda rättigheter för personer med funktionsnedsättning eller organisationer som representerar personer med funktionsnedsättning och	Ja	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".

Förhandsvillkor	Kriterier	Kriterierna är uppfyllda: ja/nej	Hänvisning	Förklaringar
rådets beslut 2010/48/EG.	andra berörda intressenter under utarbetandet och genomförandet av programmen.			
G.3 - Det finns administrativ kapacitet för genomförandet och tillämpningen av Förenta nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionshinder inom området europeiska struktur- och investeringsfonder i enlighet med rådets beslut 2010/48/EG.	2 - Det finns bestämmelser för att utbilda personalen vid myndigheter med ansvar för förvaltning och kontroll av medel från de europeiska struktur- och investeringsfonderna när det gäller tillämplig lagstiftning på unionsnivå och nationell nivå för personer med funktionsnedsättning, inklusive tillgänglighet och praktisk tillämpning av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning enligt unionslagstiftning eller nationell lagstiftning.	Ja	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".
G.3 - Det finns administrativ kapacitet för genomförandet och tillämpningen av Förenta nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionshinder inom området europeiska struktur- och investeringsfonder i enlighet med rådets beslut 2010/48/EG.	3 - Det finns bestämmelser för att garantera övervakning av genomförandet av artikel 9 i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning när det gäller de europeiska struktur- och investeringsfonderna under utarbetandet och genomförandet av programmen.	Ja	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".
G.4 - Befintliga bestämmelser för ett effektivt genomförande av unionens lagstiftning om offentlig upphandling inom området europeiska struktur- och	1 - Det finns bestämmelser för en effektiv tillämpning av unionens regler för offentlig upphandling genom lämpliga mekanismer.	Ja	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".

Förhandsvillkor	Kriterier	Kriterierna är uppfyllda: ja/nej	Hänvisning	Förklaringar
investeringsfonder.				
G.4 - Befintliga bestämmelser för ett effektivt genomförande av unionens lagstiftning om offentlig upphandling inom området europeiska struktur- och investeringsfonder.	2 - Det finns bestämmelser som säkerställer öppna kontrakttilldelningsförfaranden.	Ja	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".
G.4 - Befintliga bestämmelser för ett effektivt genomförande av unionens lagstiftning om offentlig upphandling inom området europeiska struktur- och investeringsfonder.	3 - Det finns bestämmelser för utbildning om och spridning av information till personal som arbetar med genomförandet av ESI-fonderna.	Ja	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".
G.4 - Befintliga bestämmelser för ett effektivt genomförande av unionens lagstiftning om offentlig upphandling inom området europeiska struktur- och investeringsfonder.	4 - Det finns bestämmelser för att garantera administrativ kapacitet för genomförandet och tillämpningen av unionens regler för offentlig upphandling.	Ja	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".
G.5 - Det finns bestämmelser för ett effektivt genomförande av unionens regler för statligt stöd inom området europeiska struktur- och investeringsfonder.	1 - Det finns bestämmelser som garanterar att unionslagstiftningen om statligt stöd genomförs och tillämpas verkningfullt.	Ja	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".
G.5 - Det finns bestämmelser för ett effektivt genomförande av unionens regler för statligt stöd inom området europeiska struktur- och investeringsfonder.	2 - Det finns bestämmelser för utbildning om och spridning av information till personal som arbetar	Ja	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".

Förhandsvillkor	Kriterier	Kriterierna är uppfyllda: ja/nej	Hänvisning	Förklaringar
investeringsfonder.	med genomförandet av ESI-fonderna.			
G.5 - Det finns bestämmelser för ett effektivt genomförande av unionens regler för statligt stöd inom området europeiska struktur- och investeringsfonder.	3 - Det finns bestämmelser för att garantera administrativ kapacitet för genomförandet och tillämpningen av unionens bestämmelser om EU:s regler för statligt stöd.	Ja	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".
G.6 - Det finns bestämmelser för ett effektivt genomförande av EU:s miljölagstiftning när det gäller miljökonsekvensbeskrivningar och strategiska miljöbedömningar.	1 - Det finns bestämmelser för en effektiv tillämpning av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU (miljökonsekvensbeskrivningar) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/42/EG (strategiska miljöbedömningar).	Ja	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".
G.6 - Det finns bestämmelser för ett effektivt genomförande av EU:s miljölagstiftning när det gäller miljökonsekvensbeskrivningar och strategiska miljöbedömningar.	2 - Det finns bestämmelser för utbildning om och spridning av information till personal som arbetar med genomförandet av direktiven om miljökonsekvensbeskrivningar och strategiska miljöbedömningar.	Ja	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".
G.6 - Det finns bestämmelser för ett effektivt genomförande av EU:s miljölagstiftning när det gäller miljökonsekvensbeskrivningar och strategiska miljöbedömningar.	3 - Det finns bestämmelser för att garantera tillräcklig administrativ kapacitet.	Ja	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".

Förhandsvillkor	Kriterier	Kriterierna är uppfyllda: ja/nej	Hänvisning	Förklaringar
G.7 - Det finns ett statistiksystem som räcker till för utvärderingar av programmens effektivitet och genomslag. Det finns ett system av resultatindikatorer för att välja ut de åtgärder som mest effektivt bidrar till de önskade resultaten, att mäta framstegen mot resultaten och bedöma genomslaget.	1 - Det finns bestämmelser för insamling och sammanställning av statistiska data i rätt tid som innehåller följande: identifiering av källor och mekanismer som säkerställer statistisk validering.	Ja	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".
G.7 - Det finns ett statistiksystem som räcker till för utvärderingar av programmens effektivitet och genomslag. Det finns ett system av resultatindikatorer för att välja ut de åtgärder som mest effektivt bidrar till de önskade resultaten, att mäta framstegen mot resultaten och bedöma genomslaget.	2 - Det finns bestämmelser för insamling och sammanställning av statistiska data i rätt tid som innehåller följande: system för offentliggörande av och allmän tillgång till sammanställd data.	Ja	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".
G.7 - Det finns ett statistiksystem som räcker till för utvärderingar av programmens effektivitet och genomslag. Det finns ett system av resultatindikatorer för att välja ut de åtgärder som mest effektivt bidrar till de önskade resultaten, att mäta framstegen mot resultaten och bedöma genomslaget.	3 - Ett verkningsfullt system med resultatindikatorer vilket omfattar val av resultatindikatorer för varje program som ger information om motiveringen till valet av de politiska åtgärder som finansieras av programmet.	Ja	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".

Förhandsvillkor	Kriterier	Kriterierna är uppfyllda: ja/nej	Hänvisning	Förklaringar
G.7 - Det finns ett statistiksystem som räcker till för utvärderingar av programmens effektivitet och genomslag. Det finns ett system av resultatindikatorer för att välja ut de åtgärder som mest effektivt bidrar till de önskade resultaten, att mäta framstegen mot resultaten och bedöma genomslaget.	4 - Ett verkningsfullt system med resultatindikatorer vilket omfattar fastställande av mål för dessa indikatorer.	Ja	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".
G.7 - Det finns ett statistiksystem som räcker till för utvärderingar av programmens effektivitet och genomslag. Det finns ett system av resultatindikatorer för att välja ut de åtgärder som mest effektivt bidrar till de önskade resultaten, att mäta framstegen mot resultaten och bedöma genomslaget.	5 - Ett effektivt system med resultatindikatorer vilket omfattar indikatorer som uppfyller kraven på tillförlitlighet och statistisk validering för varje indikator, tydlighet vid normativ tolkning, anpassning till politiken, aktualitet och insamling av data i rätt tid.	Ja	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".
G.7 - Det finns ett statistiksystem som räcker till för utvärderingar av programmens effektivitet och genomslag. Det finns ett system av resultatindikatorer för att välja ut de åtgärder som mest effektivt bidrar till de önskade resultaten, att mäta framstegen mot resultaten och bedöma genomslaget.	6 - Garantier för att man i all verksamhet som finansieras av programmet använder sig av ett verkningsfullt system av indikatorer.	Ja	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".	Se bilaga "Förhandsvillkor Stockholm".

9.2 Beskrivning av åtgärder för att uppfylla förhandsvillkoren, ansvariga organ och tidsplan

Tabell 25: Åtgärder för att uppfylla tillämpliga förhandsvillkor

Allmänt förhandsvillkor	Ej uppfyllda kriterier	Åtgärder som ska vidtas	Tidsgräns (datum)	Ansvariga organ
-------------------------	------------------------	-------------------------	-------------------	-----------------

Tabell 26: Åtgärder för att uppfylla tillämpliga tematiska förhandsvillkor

Tematiskt förhandsvillkor	Ej uppfyllda kriterier	Åtgärder som ska vidtas	Tidsgräns (datum)	Ansvariga organ
---------------------------	------------------------	-------------------------	-------------------	-----------------

10. MINSKNING AV DEN ADMINISTRATIVA BÖRDAN FÖR STÖDMOTTAGARNA

Sammanfattning av bedömningen av den administrativa bördan för stödmottagarna och, vid behov, planerade åtgärder tillsammans med en preliminär tidsram för att minska den administrativa bördan.

Att ansöka om, bedriva, redovisa och avsluta ett projekt med finansiering från ett strukturfondsprogram inom ramen för Europeiska regionala utvecklingsfonden kräver god administrativ kompetens och kapacitet. Den administrativa bördan av att bedriva ett projekt upplevs olika av olika stödmottagare, något som kan förklaras av faktorer som de egna administrativa rutinerna, tidigare erfarenheter av strukturfondsprojekt, projektets inriktning och komplexitet etc.

I dialoger med stödmottagare och genom utförda enkätundersökningar kan Tillväxtverket (förvaltande myndighet) konstatera att stödmottagarna generellt anser att den administrativa bördan i att bedriva ett strukturfondsprojekt är stor.

Riksrevisionen har granskat i vilken utsträckning de förvaltande myndigheterna för regionala fondsprogrammen och socialfondsprogrammet utnyttjat de möjligheter till förenkling som erbjudits under programperioden 2007-2013. I sin rapport ”Mer att förenkla! Administration i strukturfondsprojekt” (RiR 2012:22) konstaterar Riksrevisionen att stödmottagarna ofta anser att de administrativa kraven försvårar genomförandet av projekten genom att de tar fokus från kärnverksamheten och gör det svårt att arbeta med innovativa idéer och metoder.

Tillväxtverket inledde under hösten 2012 ett samarbete med Svenska ESF-rådet (förvaltande myndighet för det nationella socialfondprogrammet) för att ta till vara de möjligheter som förslaget till strukturfondsprogram för programperioden 2014-2020 ger vad gäller förenklad projektadministration för stödmottagare. I februari 2013 breddades samarbetet kring förenklingsåtgärderna genom att Statens Jordbruksverk, som är förvaltande myndighet för Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs och fiskerifonden, kom med i arbetet. De områden där samarbete mellan fonderna i syfte att minska den administrativa bördan för stödmottagare har påbörjats är främst kring lönekostnader och indirekta kostnader.

Inför programperioden 2014-2020 har Tillväxtverket arbetat aktivt med att se över samtliga steg i förvaltning och genomförande av programmen. Ärendeprocessen som innehåller allt ifrån information om programmen och dess innehåll till ansökningsförfarande, beviljande av projekt, projektredovisning, uppföljning och till slut avslut av projekt, är en viktig del i denna översyn. Utgångspunkten för arbetet har varit erfarenheter som framkommit i det egna arbetet men också erfarenheter som framkommit genom utvärdering och följeforskning samt genom olika revisionsinsatser. Arbetet har bland annat resulterat i följande:

- Tydligare och mer lättillgänglig information till stödmottagare
- En ny och förbättrad elektronisk ansökan ”Min Ansökan”
- Förenklade interna arbetsprocesser

- Enklare redovisning för stödmottagarna

Indikativ tidsplan

Se tabell 2, bilaga "Tabeller och bilder Stockholm"

11. ÖVERGRIPANDE PRINCIPER

11.1 Hållbar utveckling

En beskrivning av de särskilda åtgärderna för att ta hänsyn till miljöskydds krav, resurseffektivitet, begränsning av och anpassning till klimatförändringar, motståndskraft mot katastrofer samt riskförebyggande och riskhantering, vid urvalet av insatser.

Bättre miljö

Hållbar utveckling betyder att den nuvarande generationens behov uppfylls utan att de kommande generationernas förmåga att tillgodose sina behov äventyras. Det är en övergripande målsättning för EU och som genomsyrar all unionens politik och verksamhet.

Bättre miljö, jämställdhet samt likabehandling och icke-diskriminering, de tre horisontella kriterierna, är drivkrafter för hållbar tillväxt genom att de sätter fokus på smarta, inkluderande och hållbara lösningar som kan öka innovationsförmågan och minska resurs- och energiförbrukningen. Inom ramen för genomförandet av programmet ska de horisontella kriterierna användas som verktyg för att förbättra och effektivisera arbetet.

Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar och kräver såväl regionala, nationella som globala lösningar för att minska ytterligare klimatpåverkan och för att anpassa samhället till ett förändrat klimat. Inom näringslivet krävs såväl strukturella förändringar som ökad resurseffektivitet, dvs. minskad användning av energi, råvaror och ekosystemresurser. Det är regeringens övertygelse att klimat-, miljö- och energiutmaningarna utgör en möjlighet för teknik-, varu- och tjänsteutveckling i alla branscher. Affärsmöjligheter skapas för svenska företag i och med den växande globala efterfrågan på hållbara och resurseffektiva varor och tjänster.

Målet för miljöpolitiken är att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Regioner och kommuner har ett stort ansvar för att aktivt bidra till det s.k. miljömålssystemet och att miljökvalitetsmålen uppfylls.

Omställningen till en grön ekonomi innebär utveckling av hållbara varor, tjänster och produktionssystem, och kan därigenom minska miljöpåverkan regionalt, nationellt och globalt. Omställningen kan även bidra till en miljödriven näringslivsutveckling i alla branscher och därmed ökat företagande, exportmöjligheter och sysselsättning i både stads- och landsbygdsregioner. Det är därför viktigt att främja utvecklingen av små och medelstora företag som vill ställa om till ett hållbart företagande och även ser det som en konkurrensfördel.

Utvärderingar visar på behov av att operationalisera de horisontella kriterierna till konkreta aktiviteter och mål (kopplade till regionala utmaningar) i projekten inom programmet, så att de inte reduceras till att bli något som läggs till i efterhand.

Kunskap om hur de tre horisontella kriterierna ska integreras i framtagande, mål och genomförande av projekt är central. Kriterierna ska användas som hävstänger för att nå bättre resultat i projekten, dvs. öka möjligheten att lösa de regionala problem som projekten aviserar och bidra till hållbar tillväxt. Samtliga projekt inom ramen för programmet ska beakta samtliga horisontella kriterier. Förvaltande myndighet ska bistå i detta arbete.

Klassificeringskriterier

Ett gemensamt verktyg för alla regionala strukturfondsprogram för investeringar i tillväxt och sysselsättning är klassificeringskriterierna. Dessa säkerställer att samtliga horisontella kriterier beaktas i samtliga projekt, samtidigt som de bidrar till att information lagras om projekten som i ett senare skede underlättar uppföljning och utvärdering. De horisontella klassificeringskriterierna kan också användas som ett verktyg i dialogen med de som ansöker om stöd samt de som beviljats stöd. Klassificeringen görs vid beredningen av varje projektansökan. För att konkretisera klassificeringskriterierna avseende en bättre miljö ska det prövas om miljö kvalitetsmålen kan användas i bedömningen. De horisontella kriterierna följs sedan upp löpande under projekttiden.

Bättre miljö

Miljö används aktivt som verktyg för att uppnå projektets mål och resultat

Projektet uppfyller samtliga nedanstående punkter:

- I bakgrunds- och projektbeskrivningen finns en redogörelse för hur miljö används som verktyg/medel för att nå projektets syfte och mål
- Aktiviteter och kostnader visar tydligt hur miljö ska användas som verktyg i genomförandet
- I uppföljningen planerar projektägaren att visa hur miljö använts som verktyg för att nå projektets målsättningar samt visa vilka resultat som har uppnåtts

Miljö används delvis som verktyg för att uppnå projektets mål och resultat

Projektet uppfyller två av nedanstående punkter:

- I bakgrunds- och projektbeskrivningen finns en redogörelse för hur miljö används som verktyg/medel för att nå projektets syfte och mål
- Aktiviteter och kostnader visar tydligt hur miljö ska användas som verktyg i genomförandet
- I uppföljningen planerar projektägaren att visa hur miljö använts som verktyg för att nå projektets målsättningar samt visa vilka resultat som har uppnåtts

Miljö används inte som ett verktyg för att uppnå projektets mål och resultat

Projektet uppfyller ingen av nedanstående punkter:

- I bakgrunds- och projektbeskrivningen finns en redogörelse för hur miljö används som verktyg/medel för att nå projektets syfte och mål
- Aktiviteter och kostnader visar tydligt hur miljö ska användas som verktyg i genomförandet
- I uppföljningen planerar projektägaren att visa hur miljö använts som verktyg för att nå projektets målsättningar samt visa vilka resultat som har uppnåtts

I programmet framgår under Kapitel 1 en beskrivning av betydelsen av dessa aspekter i analysen av regionen. Under Kapitel 2 beskrivs inom respektive insatsområde hur dessa aspekter ska inkluderas i insatserna. Frågan beskrivs således integrerat i programmet.

11.2 Lika möjligheter och icke-diskriminering

En beskrivning av de särskilda åtgärderna för att främja lika möjligheter och förhindra diskriminering på grund av kön, ras, etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning i samband med förberedelsen, utarbetandet och genomförandet av det operativa programmet, särskilt när det gäller tillgång till finansiering, med hänsyn till behoven hos olika målgrupper som riskerar att drabbas av sådan diskriminering, särskilt kraven på att säkerställa tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning.

Icke-diskriminering innebär att se människors olikheter som en tillgång, ett verktyg som effektiviserar arbetet för en hållbar tillväxt. Målet för integrationspolitiken är lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund. En inkluderande regional tillväxt innebär att regionens invånare – oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning eller ålder – har samma förutsättningar att nå inflytande och få tillgång till tillväxtresurser, dvs. kan medverka och bidra på lika villkor i det regionala tillväxtarbetet.

För att öka konkurrenskraften tjänar regioner på att ta till vara hela befolkningens innovationsförmåga och entreprenörskap. Statistik visar att utrikes födda i högre utsträckning startar och driver företag, har högre omsättning i företagen och anställer fler än inrikes födda företagare gör. Utrikes födda kan också bidra till näringslivets internationalisering genom kontakter, språkkunskaper och kännedom om affärsmöjligheter i sina ursprungsländer.

Företag och organisationer som vill öka sin innovationsförmåga tjänar också på att rekrytera bredare och skapa en mindre homogen personalstyrka. Regionalt arbete för rättvis rekrytering, inklusive att lyfta fram arbetsgivare som aktivt arbetar utifrån ett icke-diskrimineringsperspektiv som ambassadörer, är betydelsefullt. Att synliggöra och utveckla kompetens hos invånare med utländsk bakgrund och därigenom förbättra matchningen på arbetsmarknaden och sänka trösklarna in är också viktigt. Unga i utanförskap är en central målgrupp.

Ett aktivt regionalt arbete för integration och icke-diskriminering kan dessutom bidra till hållbar tillväxt genom att öka inflyttningen av utrikes födda med efterfrågad kompetens.

Utvärderingar visar på behov av att operationalisera de horisontella kriterierna till konkreta aktiviteter och mål (kopplade till regionala utmaningar) i projekten inom programmet, så att de inte reduceras till att bli något som läggs till i efterhand.

Kunskap om hur de tre horisontella kriterierna ska integreras i framtagande, mål och genomförande av projekt är central. Kriterierna ska användas som hävstänger för att nå bättre resultat i projekten, dvs. öka möjligheten att lösa de regionala problem som projekten aviserar och bidra till hållbar tillväxt. Samtliga projekt inom ramen för programmet ska beakta samtliga horisontella kriterier. Förvaltande myndighet ska bistå i detta arbete.

Klassificeringskriterier

Ett gemensamt verktyg för alla regionala strukturfondsprogram för investeringar i tillväxt och sysselsättning är klassificeringskriterierna. Dessa säkerställer att samtliga horisontella kriterier beaktas i samtliga projekt, samtidigt som de bidrar till att information lagras om projekten som i ett senare skede underlättar uppföljning och utvärdering. De horisontella klassificeringskriterierna kan också användas som ett verktyg i dialogen med de som ansöker om stöd samt de som beviljats stöd. Klassificeringen görs vid beredningen av varje projektansökan. De horisontella kriterierna följs sedan upp löpande under projekttiden.

Likabehandling och icke-diskriminering

Likabehandling och icke-diskriminering används aktivt som verktyg för att uppnå projektets mål och resultat.

Projektet uppfyller samtliga nedanstående punkter:

- I projektets bakgrunds- och projektbeskrivning finns en redogörelse för hur likabehandling och icke-diskriminering används som verktyg/medel för att nå projektets syfte och mål.
- Projektets aktiviteter och kostnader visar tydligt hur likabehandling och icke-diskriminering ska användas som verktyg i genomförandet.
- I uppföljningen av projektet planerar projektägaren att visa hur likabehandling och icke-diskriminering använts som verktyg för att nå projektets målsättningar samt visa vilka resultat som har uppnåtts.

Likabehandling och icke-diskriminering används delvis som verktyg för att uppnå projektets mål och resultat.

Projektet uppfyller två av nedanstående punkter:

- I projektets bakgrunds- och projektbeskrivning finns en redogörelse för hur likabehandling och icke-diskriminering används som verktyg/medel för att nå projektets syfte och mål.
- Projektets aktiviteter och kostnader visar tydligt hur likabehandling och icke-diskriminering ska användas som verktyg i genomförandet.
- I uppföljningen av projektet planerar projektägaren att visa hur likabehandling och icke-diskriminering använts som verktyg för att nå projektets målsättningar samt visa vilka resultat som har uppnåtts.

Likabehandling och icke-diskriminering används inte som verktyg för att uppnå projektets mål och resultat.

Projektet uppfyller ingen av nedanstående punkter:

- I projektets bakgrunds- och projektbeskrivning finns en redogörelse för hur likabehandling och icke-diskriminering används som verktyg/medel för att nå projektets syfte och mål.
- Projektets aktiviteter och kostnader visar tydligt hur likabehandling och icke-diskriminering ska användas som verktyg i genomförandet.
- I uppföljningen av projektet planerar projektägaren att visa hur likabehandling och icke-diskriminering använts som verktyg för att nå projektets målsättningar samt visa vilka resultat som har uppnåtts.

I programmet framgår under Kapitel 1 en beskrivning av betydelsen av dessa aspekter i analysen av regionen. Under Kapitel 2 beskrivs inom respektive insatsområde hur dessa aspekter ska inkluderas i insatserna. Frågan beskrivs således integrerat i programmet.

11.3 Jämställdhet mellan män och kvinnor

En beskrivning av hur det operativa programmet bidrar till att främja jämställdhet och, när så är lämpligt, bestämmelser för att säkerställa att jämställdhetsperspektivet integreras både på program- och insatsnivå.

Jämställdhet mellan kvinnor män

Jämställdhet, likabehandling och ickediskriminering samt bättre miljö, de tre horisontella kriterierna, är drivkrafter för hållbar tillväxt genom att de sätter fokus på smarta, inkluderande och hållbara lösningar som kan öka innovationsförmågan, maximera utnyttjandet av kompetens, humankapital och entreprenörskap och minska resurs- och energiförbrukningen. Inom ramen för genomförandet av programmet ska de horisontella kriterierna användas som verktyg för att effektivisera arbetet för en hållbar tillväxt.

Målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. D.v.s. ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare, delta i beslutsfattande, utbildning och betalt arbete och ta samma ansvar för hemarbetet.

När kvinnor och män delar makt och inflytande i alla delar av samhällslivet får vi ett mer rättvist och demokratiskt samhälle.

Jämställd regional tillväxt innebär att kvinnor och män har samma förutsättningar att nå inflytande i det regionala tillväxtarbetet och få tillgång till tillväxtresurser. Att välja jämställdhet i planering och genomförande av de regionala strukturfondsprogrammen handlar primärt om att använda jämställdhet som ett medel för att uppnå hållbar tillväxt.

Några huvudskäl till varför ökad jämställdhet kan leda till hållbar tillväxt är att:

- Humankapitalet används effektivare om arbetsmarknaden är jämställd och mindre könssegregerad. Detta innebär bland annat att både kvinnors och mäns kunskap, kompetens och entreprenörskap utnyttjas optimalt, vi får fler företag och bättre matchning.
- Ökad jämställdhet i regionens styrning och utveckling ökar det sociala kapitalet och delaktigheten vilket kan bidra till hållbar tillväxt genom att attrahera inflyttning och motverka utflyttning. Något som också är centralt för arbetsmarknadens kompetensförsörjning.
- Jämställdhet förbättrar företags och organisationers innovationsförmåga, bland annat genom att arbetet blir effektivare om både kvinnor och män deltar i ledning, planering och genomförande.

Utvärderingar visar på behov av att operationalisera de horisontella kriterierna till konkreta aktiviteter och mål (kopplade till regionala utmaningar) i projekten inom programmet, så att de inte reduceras till att bli något som läggs till i efterhand.

Kunskap om hur de tre horisontella kriterierna ska integreras i framtagande, mål och genomförande av projekt är central. Kriterierna ska användas som hävstänger för att nå bättre resultat i projekten, dvs. öka möjligheten att lösa de regionala problem som projekten aviserar och bidra till hållbar tillväxt. Samtliga projekt inom ramen för programmet ska beakta samtliga horisontella kriterier. Förvaltande myndighet ska bistå i detta arbete.

Klassificeringskriterier

Ett gemensamt verktyg för alla regionala strukturfondsprogram för investeringar i tillväxt och sysselsättning är klassificeringskriterierna. Dessa säkerställer att samtliga horisontella kriterier beaktas i samtliga projekt, samtidigt som de bidrar till att information lagras om projekten som i ett senare skede underlättar uppföljning och utvärdering. De horisontella klassificeringskriterierna kan också användas som ett verktyg i dialogen med de som ansöker om stöd samt de som beviljats stöd. Klassificeringen görs vid beredningen av varje projektansökan. De horisontella kriterierna följs sedan upp löpande under projekttiden.

Jämställdhet mellan kvinnor och män

Jämställdhet används aktivt som verktyg för att uppnå projektets mål och resultat.

Projektet uppfyller samtliga nedanstående punkter:

- I projektets bakgrunds- och projektbeskrivning finns en redogörelse för hur jämställdhet används som verktyg/medel för att nå projektets syfte och mål
- Projektets aktiviteter och kostnader visar tydligt hur jämställdhet ska användas som verktyg i genomförandet.
- I uppföljningen av projektet planerar projektägaren att visa hur jämställdhet använts som verktyg för att nå projektets målsättningar samt visa vilka resultat som har uppnåtts.

Jämställdhet används delvis som verktyg för att uppnå projektets mål och resultat

Projektet uppfyller två av nedanstående punkter:

- I projektets bakgrunds- och projektbeskrivning finns en redogörelse för hur jämställdhet används som verktyg/medel för att nå projektets syfte och mål
- Projektets aktiviteter och kostnader visar tydligt hur jämställdhet ska användas som verktyg i genomförandet.
- I uppföljningen av projektet planerar projektägaren att visa hur jämställdhet använts som verktyg för att nå projektets målsättningar samt visa vilka resultat som har uppnåtts.

Jämställdhet används inte som ett verktyg för att uppnå projektets mål och resultat

Projektet uppfyller ingen av nedanstående punkter:

- I projektets bakgrunds- och projektbeskrivning finns en redogörelse för hur jämställdhet används som verktyg/medel för att nå projektets syfte och mål
- Projektets aktiviteter och kostnader visar tydligt hur jämställdhet ska användas som verktyg i genomförandet.
- I uppföljningen av projektet planerar projektägaren att visa hur jämställdhet använts som verktyg för att nå projektets målsättningar samt visa vilka resultat som har uppnåtts.

I programmet framgår under Kapitel 1 en beskrivning av betydelsen av dessa aspekter i analysen av regionen. Under Kapitel 2 beskrivs inom respektive insatsområde hur dessa aspekter ska inkluderas i insatserna. Frågan beskrivs således integrerat i programmet.

12. SEPARATA DELAR

12.1 Större projekt som ska genomföras under programperioden

Tabell 27: Förteckning över större projekt

Projekt	Planerat datum för anmälan/inlämnande (år, kvartal)	Planerat startdatum för genomförande (år, kvartal)	Planerat slutdatum (år, kvartal)	Insatsområden – Investeringsprioriteringar
---------	---	--	----------------------------------	--

12.2 Resultatram för det operativa programmet

Tabell 28: Resultatram per fond och regionkategori (sammanfattande tabell)

Insatsområde	Fond	Regionkategori	Indikator eller viktigaste genomförandesteg	Om lämpligt, mätenhet	Milstolpe för 2018			Slutmål (2023)		
					Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt
1 - Huvudstadsregionens särskilda utmaningar	Eruf	Mer utvecklade	Produktiv investering: Antal företag som får annat stöd än ekonomiskt	Företag			375			1 500,00
1 - Huvudstadsregionens särskilda utmaningar	Eruf	Mer utvecklade	Utgifter	Euro			21 002 929			70 009 762,00
1 - Huvudstadsregionens särskilda utmaningar	Eruf	Mer utvecklade	Antal samarbetande organisationer från olika samhällssektorer	Antal			125			500,00

12.3 Relevanta partner som deltar i utarbetandet av programmet

Genomförda strukturfondsseminarier och hearings

Se tabell bilaga ”Tabeller och bilder Stockholm”)

I det följande redovisas en alfabetisk lista över de aktörer som medverkat vid genomförda strukturfondsseminarier och hearings.

ABF – Arbetarnas Bildningsförbund

Almi Företagspartner AB

Almi Företagspartner Stockholm Sörmland

AMKO AB

Amledo & Co AB

Arbetsförmedlingen

Arbetsgivareföreningen KFO

Arbetsmiljöforum

Axfood Sverige AB

Baltic Fem

Basta

BirCon AB

Botkyrka Kommun

Campus Roslagen

Carlberg B&B

Center för Socialt Entreprenörskap - CSES

Coompanion Roslagen

Coompanion Stockholm

Coompanion Stockholms län

Coompanion Sverige

Coop Butiksutveckling AB

Creative Partnerships Europe AB

Danderyds Kommun

Degerstedt Consultancy

Demokrati i Sundbyberg

Dexteritas et Humanitas

Diavona

DN – Dagens Nyheter

Ekerö kommun

Energimyndigheten

Envac Scandinavia AB

Enzen ab / eq school ab

Svenska ESF-rådet

Eskilstuna Kommun

Etablering Södertörn

EU-konsult Helena Hammarskiöld

Europa Direkt Ekumeniska EU kontor

Fastighetsägarna

Fiskefrämjandet Stockholms Skärgård

Fisksätraakademin

Flemingsberg Science

Forum for Innovation Management - FIM

Framtidsutbildning AB

Företagarna Nacka Värmdö

Företagarna Stockholm Stad

Företagarna i Stockholms län

Företagsakademin

Försäkringskassan

Green Avenue

Haninge kommun

Hegeli Public Affairs AB

Hemix AB

Hotell Havsbaden Grisslehamn

Huddinge kommun

Håbo kommun

Ibn Rushd Studieförbund

Institutet för Framtidsstudier

Järfälla kommun

Karolinska Institutet

Kista Science City

Kommunförbundet Stockholms Län

Kungliga Tekniska Högskolan

Landstinget i Västmanland

Lantbrukarnas Riksförbund

Leader UROSS

Lidingö Stad

Livstycket Ideell Förening

LO - Landsorganisationen i Sverige

Länsbygderådet Stockholms län

Länsstyrelsen i Stockholms län

Länsstyrelsen i Västmanlands län

Makalösa Föräldrar

Mandeiska Föreningen i Stockholm

Max Hamburger-restauranger AB

MaxHelp AB

Miljöpartiet de gröna i Stockholm

Multitude AB

MyDreamNow

Myndigheten för yrkeshögskolan

Mångkulturellt Centrum

Mälardalsrådet

Nacka kommun

Nackademin

Naturskyddsföreningen

NCC

Networking Europe

Nordväxt Intressenter

Norrtälje Kommun

Nyföretagarcentrum Lidingö

Nykvarn Kommun

Nynäshamn Kommun

Näringsdepartementet

OKQ8

OpenLab

Pascale Lacroix

Peab Bostad AB

Planering och process

Polisen

Regionförbundet Sörmland

Regionförbundet Uppsala län

Regionförbundet Örebro

Regionförbundet Östsm

Res Gladh

Riksantikvarieämbetet

Riksarkivet

Riksbyggen

RISE

Rädda Barnen

Röda Korset

SACO

Salems Kommun

Samordningsförbundet Östra Södertörn

SATS

Selstor

Sensus studieförbund

SIEPS – Svenska Institutet för Europapolitiska studier

Sigtuna kommun

SIKO – Skärgårdens Intresseföreningars Kontaktorganisation

SIPU International AB

Skanska

Skogsstyrelsen

Skärgårdsmässan

Skärgårdsstiftelsen

Socialdepartementet

Sollentuna kommun

Solna Stad

Spel – Strategisk Påverkan & Lärande

Start-Up Stockholm

Statens fastighetsverk

Statistiska Centralbyrån

Statoil Detaljhandel AB

Stiftelsen Cominvision

Stiftelsen Företagsam

Stiftelsen Livslust

Stiftelsen Stockholms Folkhögskola

Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum

STING

Strukturfondspartnerskapets sekretariat

Stockholm Business Region

Stockholm Läns Fiskeförbund

Stockholm Science City

Stockholm Stad

Stockholms Handelskammare

Stockholms Hantverksförening

Stockholms Läns Landsting

Stockholms Läns Landsting – Trafik, Miljö och Regionplanering

Stockholms Stadsmission

Stockholms Universitet

Stockholm Visitors Board

Sundbybergs Stad

Svenska ESF-rådet i Stockholms län

Svenska kyrkan

Svenska McDonald's

Sveriges Kommuner och Landsting

Konsultbolag som fått uppdrag att ta fram miljökonsekvensbedömning

Södertälje kommun

TCO – Tjänstemännens Centralorganisation

Telge Hovsjö

Ternstrom Consulting AB

Tillväxtanalys

Tillväxtverket

Tinta Utbildning

Trafikverket

Tyréns

Tyresö kommun

Täby Kommun

Ungdomsstyrelsen

Universitets- och högskolerådet

Upplands Väsby Kommun

Upplands-Bro Kommun

Utvecklingscentrum för vatten

Vallentuna kommun

Vandrarhemmet Hvilan

Vaxholm Stad

Veidekke Entreprenad AB

Vinnova

Visby Domkyrkoförsamling

Värmdö Kommun

Västmanlands kommuner och landsting

We are STHLM

Wibell consulting

Wik Bed & Breakfast

WSP Sverige AB

X-cons

YouLearn

Öppen skärgård

Österåker Kommun

Östra Folkets Hus och parker

Remiss

Förfrågan om synpunkter gällande Regionalt strukturfondsprogram för investeringar i tillväxt och sysselsättning för Stockholm 2014-2020

Länsstyrelsen i Stockholms län översänder här ett underlag där Ni ges möjlighet att kommentera och lämna förslag kring mobilisering för strategiska sammanhållna satsningar inom Europeiska Regionalfondsprogrammet (ERUF) 2014-2020. Underlaget är en sammanfattning av det förslag till operativt program för regionalfonden i Stockholm 2014 -2020 som håller på att arbetas fram under 2013.

Förfrågan har gått till följande organisationer, enligt sändlista:

- Aktörerna i det regionala strukturfondspartnerskapet
- Företagarna i Stockholms län
- Länets 26 kommuner
- Landstinget
- Ett urval av relevanta statliga myndigheter av betydelse för strukturfonderna
- Ledningsgruppen för Innovationskraft Sthlm

Beslutsprocessen

Förslag till Stockholmsregionens operativa program för Europeiska regionalfonden 2014-2020 kommer att godkännas och beslutas i Strukturfondspartnerskapet, styrelsen för Kommunförbundet Stockholms län samt Stockholms läns landstings tillväxt- och regionplaneringsutskott. Programmet kommer att redovisas till Näringsdepartementet den 30 september. Samtliga nio regionalfondsprogram kommer sedan att förhandlas med EU-kommissionen under hösten 2013.

Vad vill Länsstyrelsen ha synpunkter och förslag på?

Underlaget är en sammanfattning med fokus på Stockholmsmodellen och huvudprinciper för sammanhållna strategiska satsningar samt inriktning av det operativa regionalfondsprogrammet i Stockholm 2014-2020. Länsstyrelsen ser gärna att svaret har ett fokus på Stockholmsmodellens styrkor och svagheter samt vad programmet vill uppnå – innehåll och aktiviteter. Följande frågeställningar vill vi gärna få belysta:

- Hur kan Ni medverka i de satsningar som aktualiseras?
- Vilka (andra) aktörer är viktiga att mobilisera i framtagandet av framtida sammanhållna satsningar?
- Hur kan kopplingen och samverkan med Europeiska Socialfonden stärkas i framtida sammanhållna strategiska satsningar?

Aktuell tidplan

Underlaget sänds ut per e-post och svarstiden gäller from 24 juni tom 15 augusti 2013. Svaren skickas per e-post till tillvaxt.stockholm@lansstyrelsen.se

Mats Hedenström

Tillväxtdirektör

Sammanställning remissvar

Se tabell 4, bilaga "Tabeller och bilder Stockholm".

Sändlista

Almi Stockholm-Sörmland Företagspartner/IFS

Arbetsförmedlingen

Coompanion

Energimyndigheten

Svenska ESF-rådet

Företagarna i Stockholms län

Försäkringskassan

Havs och Vattenmyndigheten

HSO

Jordbruksverket

Karolinska Institutet

KFO

Kommunförbundet Stockholms län

KTH

LO

Länets 26 kommuner

Myndigheten för Yrkeshögskolan

Naturskyddsföreningen

Naturvårdsverket

PTS

Riksantikvarieämbete

Riksarkivet

Skogsstyrelsen

Skolverket

SLUP

Statens Kulturråd

Stockholms Handelskammare

Stockholms läns landsting

Stockholms Universitet

TCO

Tillväxtverket

Trafikverket

Ungdomsstyrelsen

Vinnova

SV

SV

Dokument

Dokumenttitel	Dokumenttyp	Dokumentdatum	Lokal referens	Kommissionens referens	Filer	Skickat den	Skickat av
---------------	-------------	---------------	----------------	------------------------	-------	-------------	------------

Inlämnade bilagor enligt kommissionens genomförandeförordning, med beskrivning av programmets modell

Dokumenttitel	Dokumenttyp	Programversion	Dokumentdatum	Lokal referens	Kommissionens referens	Filer	Skickat den	Skickat av
Förhandsutvärdering	Rapport från förhandsutvärderingen	1.2	2014-nov-26		Ares(2014)3952521	Förhandsutvärdering	2014-nov-26	nolofann
Programme Snapshot of data before send 2014SE16RFOP005 3.0	Ögonblicksbild av data innan du skickar	3.0	2017-aug-31		Ares(2017)4254516	Programme Snapshot of data before send 2014SE16RFOP005 3.0 sv	2017-aug-31	nhlberan

Senaste valideringsresultat

Allvarlighetsgrad	Kod	Meddelande
Info		Programversionen har validerats.
Varning	2.13.1	Totalt unionsstöd (huvudsakligt+resultat) per fond/år (Eruf/2017) i tabell 17 ska vara lika med totalt unionsstöd för programmet/fonden/året i den senaste partnerskapsöverenskommelse som skickats till kommissionen (2014SE16M8PA001 1.5): 5 155 569,00 - 5 283 216,00
Varning	2.13.1	Totalt unionsstöd (huvudsakligt+resultat) per fond/år (Eruf/2018) i tabell 17 ska vara lika med totalt unionsstöd för programmet/fonden/året i den senaste partnerskapsöverenskommelse som skickats till kommissionen (2014SE16M8PA001 1.5): 5 258 747,00 - 5 388 947,00
Varning	2.13.1	Totalt unionsstöd (huvudsakligt+resultat) per fond/år (Eruf/2019) i tabell 17 ska vara lika med totalt unionsstöd för programmet/fonden/året i den senaste partnerskapsöverenskommelse som skickats till kommissionen (2014SE16M8PA001 1.5): 5 363 988,00 - 5 496 792,00
Varning	2.13.1	Totalt unionsstöd (huvudsakligt+resultat) per fond/år (Eruf/2020) i tabell 17 ska vara lika med totalt unionsstöd för programmet/fonden/året i den senaste partnerskapsöverenskommelse som skickats till kommissionen (2014SE16M8PA001 1.5): 5 471 323,00 - 5 606 784,00
Varning	2.18.6	Minst en indikator måste anges i de relevanta indikatorstabellerna. Insatsområde ”2”, särskilt mål ”1”, tabell 12
Varning	2.19.3	Summan av det årliga EU-stödet per regionkategori ”Mer utvecklade” och per år ”2017” ska vara mindre eller lika med motsvarande årligt EU-stöd som anges i budgetramen: ”212 469 231,00”, ”210 918 972,00”.
Varning	2.19.3	Summan av det årliga EU-stödet per regionkategori ”Mer utvecklade” och per år ”2018” ska vara mindre eller lika med motsvarande årligt EU-stöd som anges i budgetramen: ”216 721 356,00”, ”215 140 093,00”.

Allvarlighetsgrad	Kod	Meddelande
Varning	2.19.3	Summan av det årliga EU-stödet per regionkategori ”Mer utvecklade” och per år ”2019” ska vara mindre eller lika med motsvarande årligt EU-stöd som anges i budgetramen: ”221 058 437,00”, ”219 445 549,00”.
Varning	2.19.3	Summan av det årliga EU-stödet per regionkategori ”Mer utvecklade” och per år ”2020” ska vara mindre eller lika med motsvarande årligt EU-stöd som anges i budgetramen: ”225 481 910,00”, ”223 836 765,00”.
Varning	2.20	Minst en registrering måste anges i tabell 22.
Varning	2.65	Det totala ESF-anslaget (huvudsakligt + resultatreserv från tabell 17) över alla programmen för Investering för tillväxt och sysselsättning i land ”SE” är inte lika med det totala ESF-anslaget i tabell 1.4.1 i partnerskapsöverenskommelsen med CCI-nr ”2014SE16M8PA001”. ”764 101 466,00”, ”774 349 654,00”.